

XƏZƏR KHAZAR REVIEW

№ 430 İyul 2023

XƏBƏR

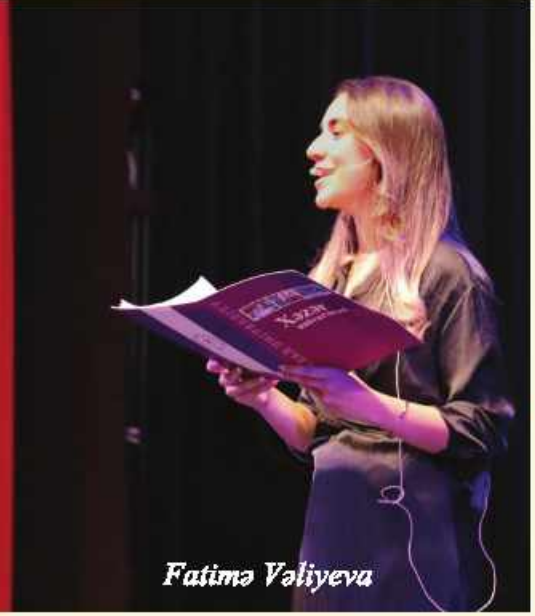
AYLIQ DƏRĞİ
ISSN 2218-2772
khazar-review.khazar.org

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN MƏZUNLUQ MƏRASİMİ

KHAZAR UNIVERSITY GRADUATION CEREMONY

Siyuan Wang

Fatimə Valiyeva

Emin Rüstəmov

2023-cü il iyulun 9-da Bakı Musiqi Akademiyası nəzdində Opera Studiyasının Konsert salonunda Xəzər Universitetinin 52-ci məzunluq mərasimi keçirildi. Tədbirdə universitetin rəhbərliyi və əməkdaşları, məzunlar və keçmiş məzunlar, valideynlər və qonaqlar iştirak edirdilər.

Tədbir Azərbaycanın Dövlət Himninin ifası ilə başlandı. Sonra universitetin Kamera orkestri (bədi rəhbər universitetin Musiqi və incəsənət departamentinin müdiri, əməkdar müəllim, pianoçu Zülfiyyə Sadıqova) və Rəqs ansamblı məzurları təbrik etdi. Qeyd edək ki, Kamera orkestri və Rəqs ansamblı tədbiri fasilələrlə sona qədər müşayiət etdi.

(Ardı səh.6-da)

Cavad Həşimov

İlahə Yusifli

On July 9, 2023, the 52nd graduation of Khazar University took place in the Concert hall of the Opera Studio under Baku Musical Academy. The administration and staff of the University, graduates and former graduates, parents and guests, attended the event.

At the event, which began with the performance of the National Anthem of Azerbaijan, the graduates were congratulated by the University Chamber Orchestra (artistic director Zulfiyya Sadigova, head of the University's Music and Art Department, honored teacher, pianist) and the Dance Ensemble. Note that the Chamber Orchestra and the Dance Ensemble accompanied the event with intermissions until the very end.

(To be continued page 6)

Şefik Osman

İÇİNDƏKİLƏR

Xəzər Universitetinin məzunluq mərasimi	6
Nailxanım Muzeyi təqdim edir: "Tarixdə iz salan, Azərbaycan mədəniyyətinə töhfə verən qadınlar" seriyasının növbəti kitabları	8
"Dünya" jurnalı yeni formatda çapdan çıxıb	10
Xəzər Universiteti Azərbaycanda məzunları işlə ən çox təmin olunan 5 universitetdən biridir	11
Beynəlxalq Sinxron Tərcüməçilər Assosiasiyasının ilk azərbaycanlı üzvü ilə görüş	12
Xəzər Universitetinin tələbəsi "Vergilər" mövzusunda ümumrespublika olimpiadasının qalibidir.....	13
Xəzər Universiteti II Türk Dünyası Ədəbiyyat və Kitab Festivalında	14
"Xəzər" in ölkə nəşrləri.....	17
"Elm və Sənət Məclisi"nin 78-ci məşğələsi.....	18
"Elm və Sənət Məclisi"nin 79-cu məşğələsi.....	20
İnsan hüquqlarına dair seminar.....	22
"Xəzər" ölkə mediasında	23
Xəzər Universitetinin geniş müsavirəsi keçirildi	24
"Xəzər" mediada	29
"Elm və Sənət Məclisi"nin 80-ci məşğələsi.....	30
ADPU Quba filialında beynəlxalq simpozium	32
"Dayanıqlı inkişafın sahələrarası aspektləri" mövzusunda beynəlxalq forum	36
Xəzər Universitetinin "KhazarSat" komandası "CanSat Azərbaycan 2023" müsabiqəsində 2-ci yeri tutmuşdur	39
Hamlet İsxanlı. Atın dastanı.....	40
Professor, akademik Hamlet İsxanlının Çinə işgüzar səfəri (29 iyun - 4 iyul)	62
Pekin şəhərində Dünya Çiçünaslar Şurasının Qurultayı və Üçüncü Sivilizasiyalararası Dialoq Konfransı keçirilmişdir.....	62
Çinin Çinqdao şəhərində yerləşən Dünya Çiçünaslıq Mərkəzində Azərbaycan Çiçünaslıq Mərkəzi təsis edilmişdir.....	63
Pekin şəhərində Birinci Dünya Çiçünaslar Konfransının və Üçüncü Sivilizasiyalararası Dialoq Konfransının açılış mərasimi keçirilmişdir.....	64
Xəzər Universitetinin alimləri Üçüncü Sivilizasiyalararası Dialoq Konfransı və Birinci Dünya Çiçünaslar Konfransında iştirak etmişlər	65
Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyunlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsxanlı Pekin Xarici Dillər Universitetinin rektoru ilə görüşmüşdür.....	66
Professor, akademik Hamlet İsxanlı Çinin Çinqdao şəhərinə səfər etmişdir	67
Xəzər Universiteti "100 illiyin gələcəyi" tədbirində	68
Elmi Şuranın növbəti iclası.....	70
Qazi Universitetinin nümayəndələri "Xəzər"də.....	71
Sabancı Universitetinin nümayəndəsi "Xəzər"də	73
Manisa Celal Bayar Universitetinin rəhbərliyi "Xəzər"də.....	76

1995-ci ilin
yanvarından nəşr olunur

Təsisçi:
Xəzər Universiteti

Baş redaktor:
Hamlet İsxanlı

Baş redaktor müavini:
Əlirza Balayev

Foto:
Multimedia Mərkəzi

Xəzər
Universiteti

Ünvan:

Bakı, Məhsəti küçəsi 41

Tel.: (+994 12) 323 93 13

(+994 12) 421 10 93

Mob.: (+994 50) 321 31 69

E-mail: contact@khazar.org

Tiraj: 3000

Redaksiya heyəti:

Alla Axundova

İsa Həbibbəyli

İsaxan İsxanlı

İsmixan Yusubov

Knyaz Aslan

Şahin Fazil

İngilis dilində
mətnlərin redaktoru:
Zamirə Qurbanova

Kompüter tərtibatçısı:

Günəl Əkbərova

CONTENTS

Khazar University Graduation Ceremony.....	6
Nailekhanim Museum Presents: The Next Books of the Series "Women Who Made a Mark in History and Contributed to Azerbaijani Culture".....	8
"Dunya" Journal Published in a New Format.....	10
Khazar University is in the Top 5 Universities in Azerbaijan in Terms of Employment Rates for Graduates.....	11
Meeting with the First Azerbaijani Member of International Association of Conference Interpreters.....	12
Khazar University Student is a Winner of All-Republic Olympiad on "Taxes".....	13
Khazar University at the II Turkish World Literature and Book Festival.....	14
"Khazar" in Country Publications.....	17
The 78th Session of "Assembly of Science and Art".....	18
The 79th session of the "Assembly of Science and Art".....	20
Seminar on Human Rights.....	22
"Khazar" in Country's Media.....	23
Khazar University Holds an Extensive Meeting.....	24
"Khazar" in Media.....	29
The 80th session of the "Assembly of Science and Art".....	30
International Symposium at ASPU Guba Branch.....	32
International forum on "Interdisciplinary Aspects of Sustainable Development".....	36
"KhazarSat" Team of Khazar University Wins the 2nd place in "CanSat Azerbaijan 2023" Competition.....	39
Hamlet Isakhanli. The Legend of a Horse (in Azerbaijani).....	40
Professor, Academician Hamlet Isakhanli Pays Business Trip to China on June 29 - July 4.....	62
The opening ceremony of the First World Conference of Sinologists and the Third Dialogue on Exchange and Mutual Learning Among Civilization Held in Beijing.....	62
Azerbaijan Sinology Center Established in the World Sinology Center Located in Qingdao, China.....	63
The Opening Ceremony of the First World Conference of Sinologists and the Third Dialogue on Exchange and Mutual Learning Among Civilization Held in Beijing.....	64
Khazar University scholars attend the Third Dialogue on Exchange and Mutual Learning Among Civilization and the First World Conference of Sinologists.....	65
Professor, Academician Hamlet Isakhanli, Founder of Khazar University, Chairman of the Board of Directors and Trustees, Meets with The Rector of Beijing Foreign Studies University.....	66
Professor, Academician Hamlet Isakhanli, Founder of Khazar University, Chairman of the Board of Directors and Trustees, Visits Qingdao, China.....	67
Khazar University at "Future of 100 years" event.....	68
Next Scientific Council Meeting.....	70
Representatives of Gazi University at Khazar University.....	71
Sabancı University Representative at Khazar University.....	73
Manisa Celal Bayar University Administration at Khazar University.....	76

It has been published since January 1995

Founder:
Khazar University

Editor-in-chief:
Hamlet Isakhanli

Associate editor:
Alirza Balayev

Photo:
Multimedia Centre

Khazar University

Adress:
41 Mehseti Str. Baku,
Azerbaijan

Phone: (+994 12) 323 93 13
(+994 12) 421 10 93
Mobile: (+994 50) 321 31 69

E-mail: contact@khazar.org
Tiraj: 3000

Editorial members:

Alla Akhundova
Isa Habibbayli
Isakhan Isakhanli
Ismikhan Yusubov
Knyaz Aslan
Shahin Fazil

Editor of English Texts:
Zamira Gurbanova

Computer graphics:
Gunel Akbarova

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN MƏZUNLUQ MƏRASİMİ **KHAZAR UNIVERSITY GRADUATION CEREMONY**

İrada Xəlilova

Aparıcılar – Beynəlxalq Əlaqələr ofisinin əməkdaşı Fatimə Vəliyeva (ingilis dilində) və Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin Azərbaycan dili ixtisası üzrə 2-ci kurs magistrantı Siyuan Wang (Azərbaycan dilində) bildirdilər ki, bu gün 388 bakalavr, 133 magistr məzun olur və bu ilki məzunlar arasında artıq Polşa, İtaliya, Fransa, Çin, Estoniya, Çexiya, Türkiyə, İsveç, Rusiya və Şotlandiya kimi ölkələrin nüfuzlu universitetlərinin magistrantı adını qazananlar var.

Sonra aparıcılar məzunları təbrik etmək üçün universitetin rektoru Dos. İrada Xəlilovaya söz verdilər. Rektor çıxışında tələbə - müəllim səyi ilə məzunların əmək bazarına uyğun mütəxəssislər kimi yeni həyata hazırlanmalarını söylədi və onlara uğurlar arzuladı.

Sonra bakalavr və magistrlərə diplomların təqdim olunmasına başlandı. Diplomları universitetin rektoru İrada Xəlilova, prorektorlar – Məhəmməd Nuriyev, İsxan İsxanlı, Vlad Vernygora, fakültə dekanları, departament müdirləri və müəllimlər təqdim etdilər. Həmçinin, Xəzər Universitetini fakültələr üzrə birinciliklə bitirən məzunlara – Səlimə Hüseynzadə, Mirsadiq Muxtarov, Həvva Papaxova, Ceyran Heydərova və Fəria Joarder Bushra Kamal'a Uğur sertifikatı təqdim olundu.

Tədbirdə universitetin keçmiş məzunları – Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müşaviri Emin Rüstəmov, Türkiyənin Hacettepe Universitetinin doktorantı İlahə Yusifli, N saylı hərbi hissənin psixoloqu, II Qarabağ müharibəsinin iştirakçısı Cavad Həşimov, Xəzər Universitetinin fəxri qonağı, ABŞ-ın Florida Beynəlxalq Universitetinin tədqiqatçısı Dos. Şefik Osman məzunları təbrik edib, tövsiyələrini verdilər.

Presenters – Fatima Valiyeva (in English), an employee of the International Relations Department and Siyuan Wang (in Azerbaijani), a second-year student of the Master's Degree course of the Graduate School of Science, Art and Technology, specializing in Azerbaijani voiced that today 388 bachelors and 133 masters are graduating, and among this year's graduates are those who have earned the title of master's student of prestigious universities in Poland, Italy, France, China, Estonia, the Czech Republic, Türkiye, Sweden, Russia and Scotland.

Then the presenters gave the floor to the rector of the University, Associate Professor Irada Khalilova to congratulate the graduates. In her speech, the rector stressed that through the efforts of students and instructors, the graduates were prepared for a new life as professionals suitable for the labor market, and wished them every success.

Diplomas were then awarded to students graduating bachelor's and master's degrees, and presented by the rector of the University Irada Khalilova, vice-rectors Mahammad Nuriyev, Isakhan Isakhanli, Vlad Vernygora, deans of faculties, heads of departments and lecturers. Also, certificates of success were awarded to graduates of Khazar University, who won first places in their faculties – to Salima Huseynzade, Mirsadiq Mukhtarov, Havva Papakhova, Jeyran Heydarova and Faria Joarder Bushra Kamal.

Congratulating the graduates at the event, former graduates of the University – Emin Rustamov, Advisor to the Chairman of the State Committee for Diaspora Affairs of the Republic of Azerbaijan, İlahə Yusifli, PhD student at Hacettepe University in

Aparıcılar Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı səhnəyə dəvət etdilər. Təsisçi Xəzər Universitetinin dünya, o cümlədən Avropa təhsil sisteminin prinsipləri əsasında yaradıldığı və fəaliyyət göstərdiyindən, bunun da nəticəsi olaraq yüksək ixtisaslı kadrlar yetişdirməsindən bəhs etdi, məzunlara xoş arzularını bildirdi.

Sonra Xəzər Universitetinin özünəməxsus ənənələrindən biri – məzunların öz universitetinə, ailəsinə və ölkəsinə sadiqliyi bildiren andiçmə mərasimi oldu.

Tədbir şən musiqi və məzunların alqışları ilə sona çatdı.

Hamlet İsaخانlı

Türkiye, Javad Hashimov, psychologist in military unit no. N and participant of the Second Garabagh

War and Associate Professor Shefik Osman, honorary guest of Khazar University and researcher at Florida International University, USA, gave their recommendations.

The presenters invited the founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, Professor, Academician Hamlet Isakhanli to the stage. Expressing his best wishes to the graduates, the founder spoke about the fact that Khazar University was established and operates on the principles of the world, including the European education system, and, as a result, produces highly qualified personnel.

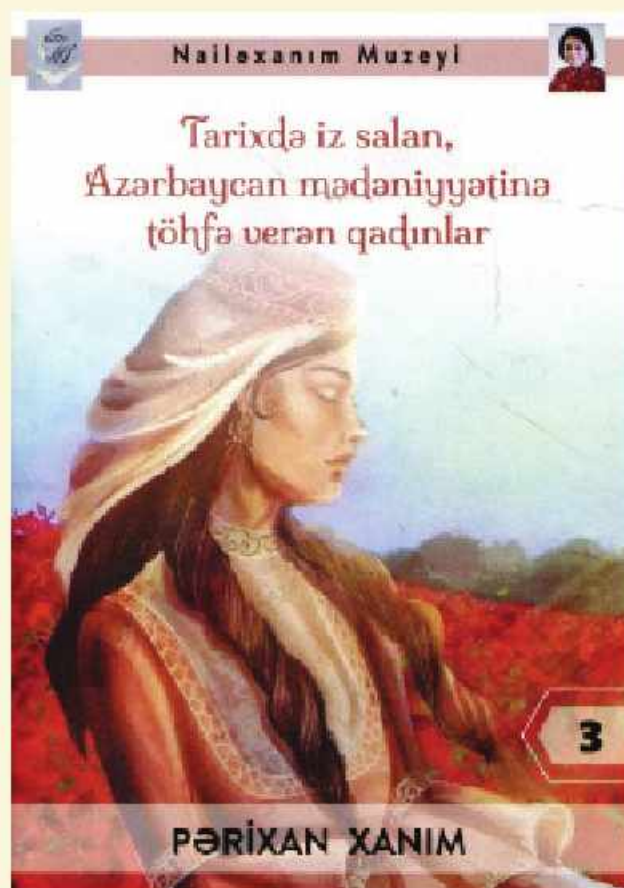
The event was followed by one of the unique traditions of Khazar University – the swearing-in ceremony of graduates, expressing their loyalty to their University, family and country.

The event ended with cheerful music and applause from the graduates.

Uğur sertifikatı alan tələbələr universitet rəhbərliyi ilə: Səlimə Hüseynzadə, Mirsadiq Muxtarov, İradə Xəlilova, Vlad Vernygora, Həvva Papaxova, Ceyran Heydərova, Faria Joarder Bushra Kamal, İsaخان İsaخانlı

**NAILƏXANIM MUZEYİ TƏQDİM EDİR: "TARİXDƏ İZ SALAN,
AZƏRBAYCAN MƏDƏNİYYƏTİNƏ TÖHFƏ VERƏN QADINLAR"
SERİYASININ NÖVBƏTİ KİTABLARI**

"PƏRİXAN XANIM"

Seriyanın "Pərixan xanım" adlı 3-cü kitabı Xəzər Universiteti Nəşriyyatında çapdan çıxmışdır. Kitabın müəllifləri professorlar Şahin Fazil və Hamlet İsaخانlıdır.

Kitab Şah Təhmasibin qızı, Səfəvilər dövlətinin qadın hökmdarı Pərixan xanıma həsr edilmişdir. Pərixan xanım çox savadlı və ağıllı qadın kimi atasının köməkçisi, müsaviri olmuşdu. "Həqiqi" təxəllüsü ilə fars dilində lirik şeirlər və poemalar yazmışdı.

Kitabda Pərixan xanımın həyatı xronoloji ardıcılıqla izlənilmiş, bir müddət defakto hökmdarlığı nəzərə çatdırılmış, saray çəkişmələrində qətlə yetirildiyi göstərilmişdir.

Üçüncü kitab üçün də nəşrin nəfisliyi, informasiyaları zənginləşdirən şəkillərin yerləşdirilməsi səciyyəvidir.

"PARIKHAN KHANUM"

The third book of the series "Parikhan Khanum" has been published by Khazar University Publishing House. The authors of the book are professors Shahin Fazil and Hamlet Isakhanli.

The book is dedicated to the daughter of Shah Tahmasp, the female ruler of the Safavid state, Parikhan Khanum. Parikhan, a very educated and intelligent girl, was her father's assistant and advisor. She wrote lyrical poems in Persian under the pseudonym "Haqiqi".

In the book, Parikhan Khanum's life was followed in chronological order, her de facto reign was noted for some time, and it was shown that she was killed in Palace squabbles.

The third book is also characterized by the elegance of the publication and the pictures that enrich the information.

NAILEKHANIM MUSEUM PRESENTS: THE NEXT BOOKS OF THE SERIES "WOMEN WHO MADE A MARK IN HISTORY AND CONTRIBUTED TO AZERBAIJANI CULTURE"

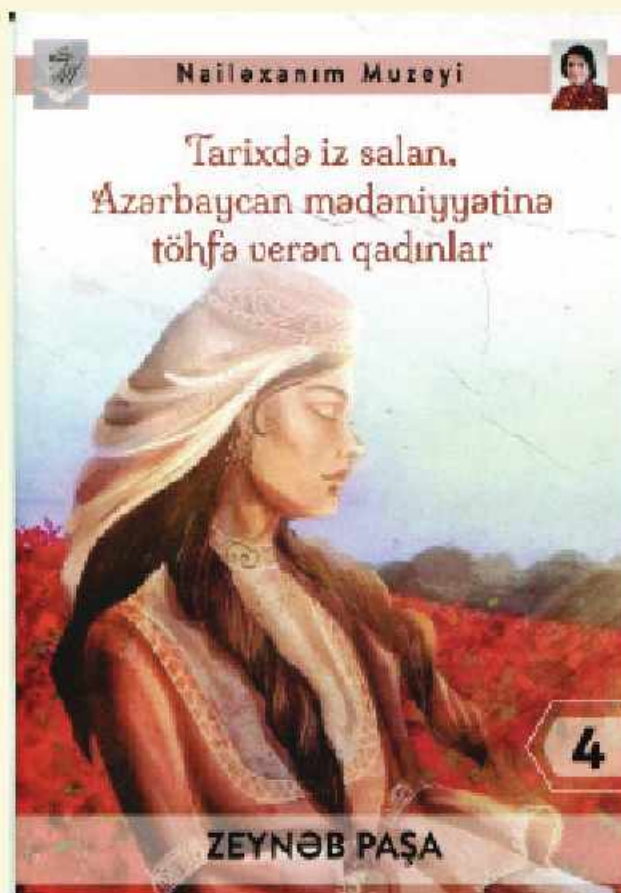
"ZEYNƏB PAŞA"

Seriyanın "Zeynəb Paşa" adlı 4-cü kitabı Xəzər Universiteti Nəşriyyatında çapdan çıxmışdır. Kitabın müəllifi Təhminə Əsgərovadır.

Kitabda əsr yarım bundan əvvəl qırx nəfər təbrizli qadın ilə silahlı dəstə yaradaraq, zülmə və feodal quruluşunun qadınları məruz qoyduğu bərabərsizliyə qarşı partizan döyüşləri apararaq, qeyri-adi şücaətləri ilə İran qadın müqavimət hərəkatının əfsanəsinə çevrilmiş Zeynəb Paşadan bəhs edilir.

Zeynəb Paşa Təbrizdə aclıq zamanı taxıl anbarlarını açıdırıb, taxılı xalqa paylamış, "Rejə hərəkatı"na ("Tənbəki üsyanı") rəhbərlik etmiş şəxslərdən biri olmuşdur.

Uzun ömür sürmüş Zeynəb Paşa Kərbəlaya son səfərində orada vəfat etmiş və dəfn edilmişdir.

"ZEYNAB PASHA"

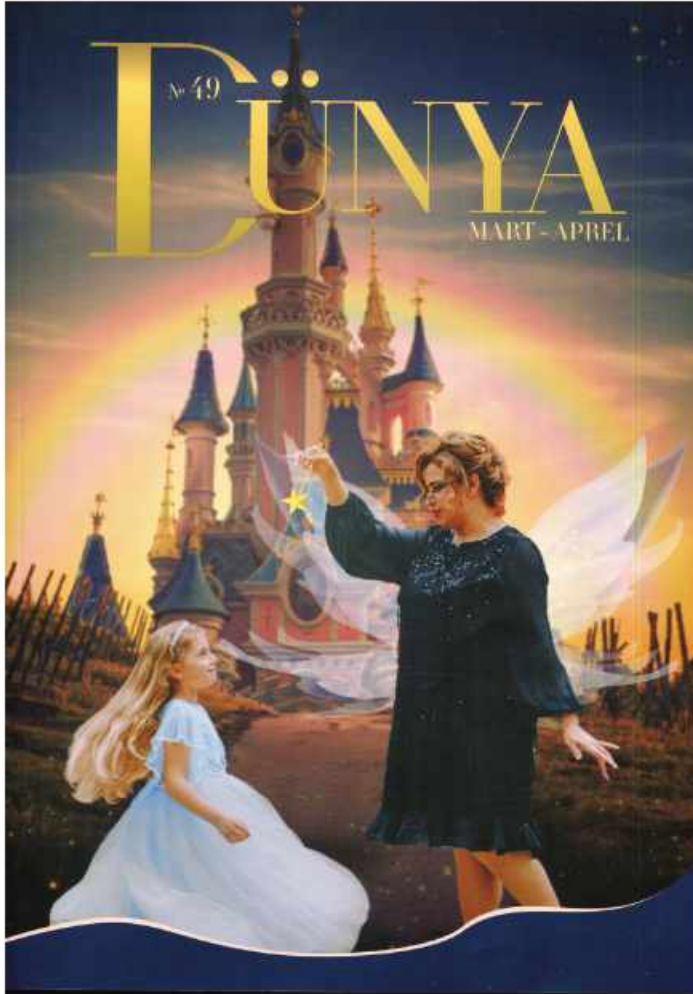
The fourth book of the series called "Zeynab Pasha" was published by Khazar University Publishing House. The author of the book is Tahmina Asgarova.

The book tells about Zeynab Pasha, who became the legend of the Iranian women's resistance movement for her extraordinary feats, creating an armed group with forty Tabriz women a century and a half ago, waging guerrilla battles against oppression and inequality that the feudal system exposed women to.

Zeynab Pasha was one of those who opened granaries during the famine in Tabriz, distributed grain to the people and led the "Tobacco Protest".

Zeynab Pasha, who lived a long life, died and was buried in Karbala during her last visit there.

The book is presented to readers in a beautiful layout.

“DÜNYA” JURNALI YENİ FORMATDA ÇAPDAN ÇIXIB

Xəzər Universiteti “Dünya” məktəbinin nəşri olan “Dünya” jurnalının növbəti nömrəsi (2023-cü il, 49-cü nömrə, mart-aprel) yeni formatda şapdan çıxmışdır.

Jurnalın baş redaktoru, Xəzər Universiteti Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının üzvü və müşaviri Aygün Gardiner'in “Dünya” yenilənmiş dərgisinin nəşrinə xoş gəlmisiniz!” adlı müraciəti ilə açılan dərgidə Azərbaycan, rus və ingilis dillərində yazılar verilmişdir. Məqalələr “Dünya” Məktəbinin tədbirləri ilə yanaşı, “Dünya” Ana Məktəbi balalarının da həyatını əhatə edir. “Dünya” məktəbi şagirdlərinin İtaliyaya səfəri, professor Hamlet İsaxanlı'nın 75 illik yubileyi haqqında və digər yazılar maraqla oxunur.

Ən əsası isə, jurnalın yenilənmiş formatda daha nəfis şəkildə çapdan çıxması və belə davam edəcəyidir.

“DUNYA” JOURNAL PUBLISHED IN A NEW FORMAT

The next issue of the “Dunya” Journal (2023, 49th issue, March-April), published by Khazar University's Dunya school, has been released in a new format.

Articles in Azerbaijani, Russian and English were presented in the journal opened with the address of Aygun Gardiner, editor-in-chief of the journal, member and advisor of Khazar University Board of Directors and Trustees, “Welcome to the updated edition of “Dunya” journal”. The articles cover the events of “Dunya” School and the lives of “Dunya” Kindergarten children. “Dunya” school students' visit to Italy, Professor, Academician Hamlet Isakhanli's 75th anniversary and other articles are read with interest.

And above all, with the updated format, the journal is and will continue to be more elegantly printed.

TƏHSİL EKSPERTİ: “XƏZƏR UNIVERSİTETİ KİFAYƏT QƏDƏR GÖZƏL DƏRS METODİKASI İLƏ ƏMƏK BAZARINA UYGUN MÜTƏXƏSSİSLƏR YETİŞDİRƏ BİLİR”

EDUCATION EXPERT: “KHAZAR UNIVERSITY PROVIDES LABOR MARKET-READY PROFESSIONALS THROUGH ITS EXCELLENT TEACHING METHODOLOGY”

EURASIA DIARY

EURASIA DIARY Beynəlxalq Analitik İnformasiya Portalı 2023-cü il iyulun 5-də “Bugünkü təhsilin özəl universitetlərə ehtiyacı varmı?” adlı analitik müəllif (Kazımlı Rübabə) yazısı dərc etmişdir. Yazı təhsil eksperti Kamran Əsədovun mövzu ilə bağlı mülahizələri əsasında hazırlanmışdır.

Ekspert qeyd edir ki, özəl ali təhsil müəssisələrinin çoxu müasir əmək bazarına uyğun mütəxəssis yetişdirə bilmir. Amma elə özəl universitetlər var ki, müasir dövrün tələbatına uyğun ixtisaslarda kadrlar yetişdirə bilər. Bura marketing, biznesin idarəsi, İT sahəsi aiddir. Məsələn, Xəzər Universiteti kifayət qədər gözəl dərs metodikası ilə əmək bazarına uyğun mütəxəssislər yetişdirə bilər.

Ekspert, həmçinin qeyd edib ki, bugünkü günümüzdə bəzi dövlət universitetlərinin verdiyi təhsil müasir tələblərə cavab vermir.

<https://ednews.net/az/news/science/605588-gunki-tehsilin-ozel-universitetlere-ehiyaci>

EURASIA DIARY International analytical information portal published an opinion piece entitled “Is it necessary to have private universities in today’s education?” (Kazimli Rubaba) on July 2023, 5. The article was prepared based on the opinions of Kamran Asadov, an education expert.

The expert notes that most private higher education institutions cannot train specialists suitable for the modern labor market. But there are private universities that can train employees in specialties that meet the needs of the modern era. This includes marketing, business management, and IT. For example, a fairly good teaching method at Khazar University allows to prepare labor market-ready specialists.

The expert also noted that the education provided by some state universities does not meet modern requirements.

XƏZƏR UNIVERSİTETİ AZƏRBAYCANDA MƏZUNLARI İŞLƏ ƏN ÇOX TƏMİN OLUNAN 5 UNIVERSİTETDƏN BİRİDİR
KHAZAR UNIVERSITY IS IN THE TOP 5 UNIVERSITIES IN AZERBAIJAN IN TERMS OF EMPLOYMENT RATES FOR GRADUATES

2023-cü il iyulun 18-də *tehsil.biz* xəbər portalı “Azərbaycanda ən çox hansı universitetlərin tələbələri işlə təmin olunur?” başlığı ilə dərc etdiyi araşdırma yazısında işəgötürənlər tərəfindən axtarılan məzunlar yetişdirməklə şöhrət qazanmış 5 universiteti ictimaiyyətə təqdim etmişdir. Ölkədəki 50 universitet arasından seçilmiş həmin universitetlər Bakı Dövlət Universiteti (BDU), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC), Azərbaycan Texniki Universiteti (AzTU), Xəzər Universiteti və ADA Universitetidir.

Analitik yazıda qeyd olunur ki, “Xəzər Universiteti güclü akademik proqramları və tələbə mərkəzli təhsilə sadiqliyi ilə tanınır. Universitet humanitar elmlər, sosial elmlər və biznes də daxil olmaqla, məzunlara müxtəlif karyera imkanları üçün möhkəm zəmin təmin edən geniş spektrli fənlər təklif edir. Xəzər Universitetinin sənaye ilə tərəfdaşlığı, təcrübə proqramları və karyera inkişafına dəstək onun məzunlarının işlə təmin olunmasına kömək edir.”

<https://tehsil.biz/news/az/62680/Azrbaycanda-n-ox-hans-universitetlerin-tilbiri-il-tmin-olunur-ARADIRMAFOTO>

In a research article entitled “Which universities are the highest in terms of employment rates for graduates in Azerbaijan?” published on July 18, 2023, the *tehsil.biz* news portal presented to the public 5 universities that have gained a reputation for producing sought-after graduates by employers. These universities are Baku State University (BSU), Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Azerbaijan Technical University (AzTU), Khazar University and ADA University selected among the 50 universities in the country.

The analytical paper notes that “Khazar University is known for its strong academic programs and commitment to student-centered education. The university offers a wide range of disciplines that provide graduates with a solid foundation for a variety of career opportunities, including humanities, social sciences, and business. Khazar University’s partnership with industry, internship programs and career development support help its graduates get jobs.”

**BEYNƏLXALQ SİNXRON TƏRCÜMƏÇİLƏR
ASSOSİASIYASININ İLK AZƏRBAYCANLI
ÜZVÜ İLƏ GÖRÜŞ**

**MEETING WITH THE FIRST AZERBAIJANI
MEMBER OF INTERNATIONAL ASSOCIATION OF
CONFERENCE INTERPRETERS**

İyunun 2-də Xəzər Universitetində Beynəlxalq Sinxron Tərcüməçilər Assosiasiyasının ilk azərbaycanlı üzvü və Fransa prezidenti və hökumətinin

On June 2nd, Khazar University hosted a meeting with Elvin Abbasbeyli, the first Azerbaijani member of the International Association of

Telli Qayıtmazova, Eldar Zeynaov, Milana Abbasova, Elvin Abbasbəyli, Zamirə Qurbanova, Gülnur Nəbiyeva, Validə Salmanova

akkreditasiyalı tərcüməçisi Elvin Abbasbəyli ilə görüş keçirilib. Elvin Abbasbəyli Fransada dövlət səviyyəsində tərcüməçi olan ilk azərbaycanlıdır.

Görüşdə İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin müdiri Milana Abbasova, baş müəllimlər Firəngiz Nəsirova, Kəmalə Əsgərova və tərcümə fənnini tədris edən Telli Qayıtmazova, Eldar Zeynalov, Zamirə Qurbanova, Gülnur Nəbiyeva, Validə Salmanova və digər müəllimlər iştirak edib.

Görüş zamanı Elvin Abbasbəyli tərcümə sahəsindəki təcrübəsini bölüşüb və tərcümə zamanı qarşıya çıxan problemlər haqqında müzakirələr aparılıb.

Conference Interpreters and accredited translator of the president and government of France. Elvin Abbasbeyli is the first Azerbaijani translator at the state level in France.

The meeting was attended by the head of the Department of English Language and Literature Milana Abbasova, senior lecturers Firangiz Nasirova, Kamala Askerova and others teaching translation courses-Telli Gasimova, Eldar Zeynalov, Zamira Gurbanova, Gulnur Nabiyeva, Valida Salmanova.

During the meeting, Elvin Abbasbeyli shared his experience in the field of translation and discussed the problems encountered during the translation.

Müseyib Quliyev

Sərxan Həşimov

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN TƏLƏBƏSİ "VERGİLƏR" MÖVZUSUNDA ÜMUMRESPUBLİKA OLİMPIADASININ QALİBİDİR

İyunun 2-4-də İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti (DVX) və "PwC Azərbaycan" şirkətinin birgə təşkilatçılığı ilə ali təhsil müəssisələrinin tələbələri arasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş "Vergilər" mövzusunda ümumrespublika olimpiadasının yekun mərhələsi keçirilib.

DVX-nın Tədris Mərkəzinin Şamaxıda yerləşən inzibati binasında təşkil olunan olimpiadanın açılış mərasimində çıxış edən DVX rəisinin müşaviri, Tədris Mərkəzinin rəisi səlahiyyətlərinin icraçısı Sərxan Həşimov iştirakçıları salamlayaraq, yekun mərhələsinə ölkənin 20 universitetindən 100 tələbənin qatıldığını bildirmiş və onlara uğurlar arzulamışdır.

Yekun mərhələ imtahan test sualları əsasında aparılıb, suallar vergi sistemi və vergi qanunvericiliyi üzrə mürəkkəbliyə uyğun hazırlanıb. İki növbədən ibarət yekun turun imtahanı 90 dəqiqə davam edib, tələbələr vergilər mövzusunda öz bilik və bacarıqlarını sınaayıblar. Yekun mərhələdə ən yüksək nəticə göstərən 3 tələbə uğur qazanaraq, final mərhələsinin qalibi olub. Final mərhələsində 1-ci yeri Xəzər Universitetinin 4-cü kurs tələbəsi (Maliyyə ixtisası) Müseyib Quliyev, 2 və 3-cü yerləri isə müvafiq olaraq Naxçıvan Dövlət Universitetinin tələbələri Nail Mustafazadə və Nicat Məmmədli tutublar.

Qaliblərə mükafat və sertifikat təqdim olunub. Bununla yanaşı, qalib tələbələr həm Dövlət Vergi Xidməti, həm də "PwC Azərbaycan" tərəfindən keçirilən təcrübə proqramlarına qatılma imkanı əldə edə bilərlər ki, bu da onlara gələcəkdə iş prosesinə cəlb olunmalarına şərait yaradacaq.

KHAZAR UNIVERSITY STUDENT IS A WINNER OF ALL-REPUBLIC OLYMPIAD ON "TAXES"

On June 2-4, the final stage of the All-Republic Olympiad on "Taxes" dedicated to the memory of the Great Leader Heydar Aliyev was held among students of higher education institutions under the joint organization of the State Tax Service (STS) under the Ministry of Economy and "PwC Azerbaijan" company.

100 students from 20 universities of the country took part in the final stage of the Olympiad, which was organized in the administrative building of the Educational Center of STS in Shamakhi. The final stage of the exam was conducted on the basis of test questions, the questions were prepared according to the degree of complexity of the tax system and tax legislation. The exam of the final round, consisting of two shifts, lasted 90 minutes, students tested their knowledge and skills on taxes. The 3 students with the highest results in the final stage were successful and won the final stage. The 4th year student of Khazar University Müseyib Guliye (majoring in Finance) took the first place in the final stage, and students of Nakhchivan State University, Nail Mustafazade and Nijat Mammadli, took the 2nd and 3rd places, respectively.

Prizes and certificates were presented to the winners. In addition, the winning students had the opportunity to participate in the internship programs held by both the State Tax Service and "PwC Azerbaijan", which will enable them to be involved in the work process in the future. The country's websites published news about the event

XƏZƏR UNIVERSİTETİ II TÜRK DÜNYASI ƏDƏBİYYAT VƏ KİTAB FESTİVALINDA

İyunun 5-11-də II Türk Dünyası Ədəbiyyat və Kitab Festivalı keçirilmişdir. Hüseyn Cavid prospektində AMEA-nın binasının qarşısındakı parkda keçirilmiş festival Beynəlxalq Türk Müəllifləri Birliyinin təşkilatçılığı, TÜRKSOY, TÜRKPA, Yunus Əmrə İnstitutu, İLESAM, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi (AYB), Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsi, AMEA və digər qurumların dəstəyi ilə gerçəkləşib.

Tədbirdə Xəzər Universitetinin də Kitabxana İnformasiya Mərkəzi (KİM) tərəfindən hazırlanmış stend fəaliyyət göstərmiş, universitetin nəşrləri nümayiş etdirilmişdir.

Festivalın hər günü bir ölkənin şərəfinə – Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkmənistan, Özbəkistan və Macarıstan günü kimi keçirilmiş, yazıçılarla görüş, imza günləri, şeir saatları, film nümayişləri təşkil olunmuşdur.

KİM-in əməkdaşları: Aytac Misgərli, Esmira Hüseynova, Tatyana Zaytseva, Əzizə Cəfərova

KHAZAR UNIVERSITY AT THE II TURKISH WORLD LITERATURE AND BOOK FESTIVAL

The II Turkish World Literature and Book Festival was held on June 5-11, 2023. The festival, which was held in the park in front of the ANAS building on Huseyn Javid Avenue, was organized by the International Union of Turkish Authors, TURKSOY, TURKPA, Yunus Amre Institute, İLESAM Azerbaijan Writers Union (AWU), the Ministry of Culture of the Republic of Azerbaijan, the Culture Committee of the Milli Majlis, ANAS and other institutions.

Khazar University Library and Information Center (LIC) also had a stand and the University's publications were demonstrated at the event.

Each day of the festival was held in honor of one country – Azerbaijan, Türkiye, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Hungary, and meetings with writers, signing days, poetry hours, film screenings were organized.

İNGİLİS DİLİ VƏ ƏDƏBİYYATI DEPARTAMENTİNİN TƏŞKİLATÇILIĞI İLƏ XEYRİYYƏ MƏQSƏDLİ TƏDBİR

İyunun 8-də İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin təşkilatçılığı ilə Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin Mexanika mühəndisliyi, Kompüter mühəndisliyi, Kompüter elmləri, Elektronika və radiotexnika mühəndisliyi və Neft-qaz mühəndisliyi ixtisaslarının tələbələri tərəfindən "Parçalanmış politralar" adlı tamaşa təqdim edildi.

Tamaşa Xəzər Universitetinin Mərkəz kampusundakı Fikrət Əmirov Konfrans-Konsert Mərkəzində baş tutdu. Tamaşanın ssenari müəllifləri Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin tələbələri Hüseyn Moylayev, Kərim Nəcəfli və Tural Abdullayev idi. "Uşaqların gələcəyi ilə oynamayın!" şüarı ilə keçən tədbir xeyriyyə məqsədi daşıyırdı. Belə ki, tədbirdən əldə olunmuş vəsait uşaq evlərinə yardım üçün nəzərdə tutulmuşdur.

A CHARITY EVENT ORGANIZED BY THE DEPARTMENT OF ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE

On June 8, the play "Shattered Palattes" was presented by the students of Mechanical Engineering, Computer Engineering, Computer Science, Electronics and Radio Engineering and Oil and Gas Engineering majors of the School of Science and Engineering, organized by the Department of English Language and Literature.

The performance took place at the Fikret Amirov Conference-Concert Center on the Downtown Campus of Khazar University. The screenwriters of the play were Huseyn Moylayev, Karim Najafli and Tural Abdullayev, students of the School of Science and Engineering. The event with the motto "Don't destroy children's future!" was for charity. Thus, the funds received from the event is intended to be provided as assistance to orphanages.

DİLLƏR VƏ ƏDƏBİYYATLAR DEPARTAMENTİNİN ƏMƏKDAŞI ELMLƏR DOKTORU ELMI DƏRƏCƏSİ ALIB

Xəzər Universiteti Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin əməkdaşı Elmira Məmmədova-Kekeç Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının Rəyasət Heyətinin 12 may 2023-cü il tarixli qərarı ilə filologiya elmləri sahəsinin 5717.01 –Türk xalqları ədəbiyyatı və 5719.01 – Folklorşünaslıq ixtisasları üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi verilmişdir. Elmlər doktoru diplomu mayın 26-da təqdim edilmişdir.

Elmira Məmmədova-Kekeç 2022-ci il martın 14-də AMEA akad. Z.M.Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunda "Türk xalqları ədəbiyyatında vücudnamələr: arxitektikasına və məzmun özəllikləri" mövzusunda elmlər doktorluğu üzrə dissertasiya işini müdafiə etmişdir.

EMPLOYEE OF LANGUAGES AND LITERATURES DEPARTMENT RECEIVES THE DEGREE OF DOCTOR OF SCIENCE

Elmira Mammadova-Kekech, the lecturer of the Department of Languages and Literatures of Khazar University, was awarded a Doctor of Science degree in the specialties of Literature of Turkic peoples- 5717.01 and Folklore - 5719.01 in the field

of philological sciences, by the decision of the Presidium of the Higher Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan dated May 12, 2023. The Diploma of Doctor of Sciences was presented on May 26.

On March 14, 2022, Elmira Mammadova-Kekech defended her doctoral thesis on the topic "Vucudnames in the literature of Turkic peoples: architectonics and content features" at the Institute of Oriental Studies named after academician Z.M.Bunyadov of ANAS.

MANISA CELAL BAYAR UNIVERSİTETİNİN İNGİLİS DİLİ VƏ ƏDƏBİYYATI DEPARTAMENTİ İLƏ ONLAYN GÖRÜŞ

İyunun 9-da Xəzər Universitetinin İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin Manisa Celal Bayar Universitetinin ingilis dili və ədəbiyyatı departamenti ilə onlayn görüşü keçirildi. Görüşün əsas məqsədi ingilis dili və ədəbiyyatı departamentinin hər il təşkil etdiyi "Dil, Ədəbiyyat və Dilçilik Fəlsəfəsi" adlı beynəlxalq konfransı növbəti il Manisa Celal Bayar Universiteti ilə birgə məhz həmin universitetdə keçirmək idi.

Görüşdə Xəzər Universitetinin İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin müdiri Dr. Milana Abbasova və departamentin əməkdaşları Dr. Davud Kubi, Gülnur Nəbiyeva, Tamella Məmmədli, Könül Hacıyeva və Manisa Celal Bayar Universitetinin İngilis dili departamentinin müdiri Maryam Ayan və müəllimləri Dos. Dr. Murat Göç, Dos. Mahinur Akşehir, Dr. Mürüvvet Mira və Pınar Dolaykaya iştirak etdilər. Görüşdə konfransla bağlı müxtəlif məsələlər müzakirə olundu və növbəti görüşün vaxtı təyin edildi.

ONLINE MEETING WITH MANISA CELAL BAYAR UNIVERSITY ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE DEPARTMENT

On June 9, the English Language and Literature Department of Khazar University held an online meeting with the English Language and Literature Department of Manisa Celal Bayar University. The main purpose of the meeting was to hold the International Conference "Philosophy of Language, Literature and Linguistics" organized annually by the Department of English Language and Literature at Manisa Celal Bayar University next year together with the mentioned university.

The meeting was attended by the head of Khazar University's English Language and Literature Department Dr. Milana Abbasova and the staff members of the department Dr. Davud Kubi, Gülnur Nəbiyeva, Tamella Məmmədli, Könül Hacıyeva and the head of Manisa Celal Bayar University's English Language and Literature Department Maryam Ayan and department's staff members Assoc. Dr. Murat Goch, Assoc. Prof. Mahinur Akşehir, Dr. Mürüvvet Mira and Pınar Dolaykaya. Various issues related to the conference were discussed at the meeting and the time of the next meeting was set.

DEKANIN MƏQALƏSİ “AZƏRBAYCAN MƏKTƏBİ” JURNALINDA

Elm və Təhsil Nazirliyinin “Azərbaycan məktəbi” elmi-nəzəri pedaqoji jurnalının 2023-cü il ikinci sayında Xəzər Universitetinin Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekani Elza Səmədlinin “Azərbaycanda ilk müsəlman qız məktəbinin qadınların təhsilində rolu” adlı məqaləsi dərc olunmuşdur.

DEAN'S ARTICLE IN AZERBAIJAN JOURNAL OF EDUCATIONAL STUDIES

The article by Elza Samadli, dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences of Khazar University, entitled "The role of the first Muslim girls' school in Azerbaijan in women's education" was published in the second issue of the Azerbaijan Journal of Educational Studies for 2023 of Ministry of Science and Education.

SIYASI ELMLƏR VƏ FƏLSƏFƏ DEPARTAMENTİ MÜDİRİNİN MƏQALƏSİ QAFSAM.ORG - DA

POLITICAL SCIENCES AND PHILOSOPHY DEPARTMENT HEAD'S ARTICLE AT QAFSAM.ORG

Xəzər Universiteti Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentinin müdiri Dr. Orxan Vəliyevin “Liberal demokratiyanın neoliberal sonu?” adlı məqaləsi Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər və Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin 20 iyun 2023-cü il tarixli internet səhifəsində dərc edilmişdir.

The article by Dr. Orkhan Valiyev, head of the Department of Political Sciences and Philosophy of Khazar University, entitled “The neoliberal end of liberal democracy?” was published on the website of the Caucasian Center for International Relations and Strategic Studies on June 20, 2023.

<https://qafsam.org/2023/06/20/liberal-demokratiyanin-neoliberal-sonu/>

Mehmet Ölmez

İyunun 12-də Xəzər Universitetinin Mərkəz kampusunda ənənəvi "Elm və Sənət Məclisi"nin 78-ci məşğələsi keçirildi. Məşğələni giriş sözü ilə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانli açaraq, Türkiyədən dəvət edilmiş İstanbul Universiteti Ədəbiyyat fakültəsinin Çağdaş türk ləhcələri və ədəbiyyatları kafedrasının professoru Mehmet Ölmez və onun elmi fəaliyyəti haqqında məlumat verdi. Qeyd etdi ki, professor Mehmet Ölmez 3 gün ərzində Xəzər Universitetinin qonağı olacaq və müxtəlif mövzularda üç məşğələ keçirəcək. Onun bugünkü mövzusu "Hun-Göytürk dövrü türkçə abidələr və əsas tədqiqatlar"dır.

"ELM VƏ SƏNƏT MƏCLİSİ" NİN 78-Cİ MƏŞĞƏLƏSİ

THE 78TH SESSION OF "ASSEMBLY OF SCIENCE AND ART"

On June 12, the 78th session of the traditional "Assembly of Science and Art" was held at the Downtown Campus of Khazar University. Professor Hamlet Isakhanli, founder of Khazar University and chairman of its Board of Directors and trustees, opened the session and informed about Mehmet Olmez, professor of the Department of Contemporary Turkish Dialects and Literature of Istanbul University School of Literature, invited from Türkiye, and his scientific activities. He noted that professor Mehmet Olmez will be a guest of Khazar University within 3 days and will conduct three seminars on various topics. His topic today is "Hun-Goyturk period Turkish monuments and basic studies".

Professor Mehmet Ölmez bu mövzu ilə əlaqədar apardığı elmi araşdırmalar haqqında məruzə ilə çıxış etdi. Sonra məruzə ətrafında müzakirələr oldu. Müzakirələrdə Hamlet İsaxanlı, Elza Səmədova, Bayram Quliyev (Xəzər Universiteti), Zəminə Rüstəmbəyli (Avrasiya Universiteti), Taleh Cəfərov (ADPU), Şahin Fazil (AMEA-nın Tarix İnstitutu), İmamverdi Həmidov (AMEA-nın Ədəbiyyat İnstitutu), Aybəniz Rəhimova (AMEA-nın Əlyazmalar İnstitutu), Solmaz Tohidi (AMEA-nın Şərqişünaslıq İnstitutu), Qətibə Vaqifqızı (AMEA-nın Dilçilik İnstitutu), Firdovsiyyə Əhmədova (Dövlət İdarəçilik Akademiyası), Elnarə Vəliyeva (ADU) və digər çəxslər çıxış etdilər.

Sonda Hamlet İsaxanlı maraqlı məruzəyə görə Mehmet Ölmeze və iştirakçılara dərin təşəkkürünü bildirdi.

Hamlet İsaxanlı

Professor Mehmet Ölmez made a speech about the scientific research he conducted on this topic. Then the discussions around the topic were continued. Hamlet Isakhanli, Elza Samadova, Bayram Guliyev (Khazar University), Zamina Rustambayli (Baku Eurasian University), Taleh Jafarov (ASPU), Shahin Fazil (Institute of History of ANAS), Imamverdi Amirov (Institute of Literature of ANAS), Aybeniz Rahimova (Institute of Manuscripts of ANAS) Solmaz Tohidi (Institute of Oriental Studies of ANAS), Gatiba Vagifqizi (Institute of Linguistics of ANAS), Firdovsiyya Ahmadova (Academy of Public Administration), Elnara Valiyeva (AUL) and others spoke at the discussions.

At the end, Hamlet Isakhanli thanked Mehmet Olmez and the participants for the interesting speeches.

Firdovsiyyə Əhmədova

Qətibə Vaqifqızı

Mehmet Ölmez

İyunun 13-də Xəzər Universitetinin Mərkəz kampusunda ənənəvi "Elm və Sənət Məclisi"nin 79-cü məşğələsi keçirildi. Məşğələni giriş sözü ilə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsa-xanlı açaraq, Türkiyədən dəvət olunmuş İstanbul Universiteti Ədəbiyyat fakültəsinin Çağdaş türk ləhcələri və ədəbiyyatları kafedrasının professoru Mehmet Ölmez və onun tədqiqatları haqqında məlumat verdi. Sonra professor Mehmet Ölmez "Göy-türk-Uyğur-Qaraxanlı dövrü türkçə əsərlər" mövzusunda geniş məruzə etdi.

On June 13, the 79th session of the traditional "Assembly of Science and Art" was held at the Downtown Campus of Khazar University. The founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, professor, academician Hamlet Isakhanli, opened the session with an introductory speech, and gave information about Mehmet Olmez, professor of the Department of Contemporary Turkish Dialects and Literature of Istanbul University School of Literature, invited from Türkiye, and his scientific activities. Then prof. Mehmet Olmez gave a broad speech on "Goyturk - Uyghur - Karakhanli era works in Turkish".

Şahin Fazil, Əlövsət Əmirbəyli, İmamverdi Həmidov

Professor Mehmet Ölmez bu mövzu ilə əlaqədar dünyanın müxtəlif ölkələrində apardığı elmi tədqiqat işləri haqqında danışdı. Sonra məşğələ məruzə ətrafında müzakirələrlə davam etdirildi. Müzakirələrdə Hamlet İ saxanlı, Elza Səmədova, Əlövsət Əmirbəyli, Zivər Hüseynli-Baylan, Fəridə Tatardar (Xəzər Universiteti), Zəminə Rüstəmbəyli (Avrasiya Universiteti), Güllü Yoloğlu (AMEA-nın Folklorşünaslıq İnstitutu), Şahin Fazil (AMEA-nın Tarix İnstitutu), İmamverdi Həmidov (AMEA-nın Ədəbiyyat İnstitutu) və digər şəxslər çıxış etdilər.

Sonda Hamlet İ saxanlı maraqlı məruzəyə görə Mehmet Ölmeze və iştirakçılara təşəkkür etdi və bildirdi ki, bu məşğələ "Elm və Sənət Məclisi"nin tarixində ən uzun sürən (3 saat) məşğələ oldu.

Elza Səmədova

Zivər Hüseynli-Baylan

Professor Mehmet Olmez talked about the scientific research he conducted in different countries of the world on this topic. Then the session continued with discussions around his speech. Hamlet Isakhanli, Elza Samadova, Alovzat Amirbeyli, Zivar Huseynli-Baylan, Farida Tatardar (Khazar University), Zamina Rustambeyli (Baku Eurasian University), Gullu Yologhlu (Institute of Folklore Studies of ANAS), Shahin Fazil (Institute of History of ANAS), Imamverdi Amirov (Institute of Literature of ANAS) and others spoke at the discussions.

At the end, Hamlet Isakhanli thanked Mehmet Olmez and the participants for the interesting speeches and stated that this exercise was the longest (3 hours) session in the history of the "Assembly of Science and Art".

Güllü Yoloğlu

Akif Əlizadə, Müqalib Mahmudov, Cabir Xəlilov, Səadət Novruzova

İNSAN HÜQUQLARINA DAİR SEMİNAR

SEMINAR ON HUMAN RIGHTS

İyunun 13-də Xəzər Universitetində Hüquq departamentinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycanın İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili tərəfindən elan olunmuş İnsan Hüquqları Aylığı (18 may-18 iyun) çərçivəsində seminar keçirildi.

Seminarın açılışında Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova çıxış etdi. Hüquq departamentinin müdiri Cabir Xəlilov məruzəçiləri təqdim edərək, onlara çıxış üçün söz verdi.

Səadət Novruzova (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası), Müqalib Mahmudov (Azərbaycan Respublikasının Ombudsman Aparatı), Akif Əlizadə (Xəzər Universiteti) və Zöhrə Məmmədova (Xəzər Universiteti) insan hüquqlarının müxtəlif mövzularına aid məruzələrlə çıxış etdilər.

Məruzələr ətrafında fəal müzakirələr keçirildi. Sonda Cabir Xəlilov iştirakçılara dərin minnətdarlığını bildirərək, gələcəkdə belə tədbirlərin daha geniş formatda keçirilməsinə ehtiyac olduğunu vurğuladı.

On June 13, a seminar was held at Khazar University as part of Human Rights Month (May 18 - June 18) announced by the Human Rights Commissioner of Azerbaijan under the organization of the Law Department.

At the opening of the seminar, the rector of Khazar University, associate professor Irada Khalilova, made a speech. The head of the Law Department, Jabir Khalilov, introduced the speakers and gave them the floor to speak.

Saadat Novruzova (Presidential Administration of Azerbaijan), Mugalib Mahmudov (Ombudsman Office of the Republic of Azerbaijan), Akif Alizade (Khazar University) and Zohra Mammadova (Khazar University) delivered speeches on various human rights topics.

Active discussions were held around the speeches. At the end, Jabir Khalilov expressed his deep gratitude to the participants and emphasized the need for such events to be held in a wider format in the future.

TARİX VƏ ARXEOLÖGIYA DEPARTAMENTİNİN MÜDİRİ DR. TELMAN NÜSRƏTOĞLU ÖLKƏ VƏ XARİCİ TELEKANALLARINDA

HISTORY AND ARCHEOLOGY DEPARTMENT HEAD DR. TELMAN NUSRATOGLU ON AZERBAIJANI AND FOREIGN TV CHANNELS

2023-cü il iyunun 9-10-da Dr. Telman Nüsrətəoğlu AZTV-nin “Əsas Məsələ”, arb24-ün “Gündəm” verilişlərinin qonağı olmuşdur. Hər iki proqramda Azərbaycan-Ermənistan arasındakı sülh müzakirələrinin vəziyyəti, son proseslər, Türkiyə-Ermənistan, Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin perspektivləri geniş şəkildə müzakirə edilmişdir.

On June 9-10, 2023, the head of the Dr. Telman Nusratoghlu was a guest of AZTV's "Main Topic" and arb24's "Agenda" programs. In both programs, the state of peace talks between Azerbaijan and Armenia, the latest processes, the prospects of Türkiye-Armenia and Azerbaijan-Armenia relations were widely discussed.

2023-cü il iyunun 20-də Dr. Telman Nüsrətəoğlu arb24 TV kanalının “İş Vaxtı” proqramında baş nazir Paşinyan'ın 44 günlük müharibənin nəticələri ilə bağlı Ermənistan parlamentində formalaşdırılan istintaq komisiyasına verdiyi açıqlamaları şərh etmişdir.

On June 20, 2023, the head of the Dr. Telman Nusratoghlu, spoke on TRT Avaz ("Eurasian Agenda") and TRT Haber channels and informed the audience about the topics discussed at the international symposium held in Guba, organized by Khazar University and ASPU, on the 100th anniversary of the Republic of Türkiye.

2023-cü il iyunun 23-də Dr. Telman Nüsrətəoğlu AZTV-nin “Əsas məsələ” verilişində regional və global gündəmdə yer alan mövzular, Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri ilə bağlı fikirlərini tamaşaçılarla bölüşmüşdür.

On June 23, 2023, Dr. Telman Nusratoghlu, shared his views on regional and global topics on the agenda and Azerbaijan-Armenia relations with the audience in AZTV's "Main Topic" program.

2023-cü il iyunun 24-25-də Dr. Telman Nüsrətəoğlu Azərbaycanın arb24, Türkiyənin TRT Haber, CNN Türk, TGRT Haber televiziya kanallarında Rusiya Federasiyasında Y. Priqojin'in başçılığı ilə baş vermiş “Vaqner” hərbi qiyam təşəbbüsü, onun baş vermə səbəbləri ilə bağlı məsələləri müzakirə etdi. Rusiya tarixinə dair bir sıra tədqiqatların müəllifi olan T. Nüsrətəoğlu olayların tarixi bənzərlikləri, proseslərin inkişaf dinamikası və sonucları haqqında dəyərləndirmələrini verli və xarici ictimaiyyətlə paylaşdı.

On June 24-25, 2023, Dr. Telman Nusratoghlu, head of Khazar University's History and Archeology Department, discussed the “Wagner” military uprising initiative led by Y. Prigozhin in the Russian Federation and the reasons for its occurrence on Azerbaijan's arb24, Türkiye's TRT Haber, CNN Turk, TGRT Haber television channels. The author of a number of studies on the history of Russia, T.Nusratoghlu shared his assessments about the historical similarities of the events, the dynamics of the development of processes and their results with the local and foreign public.

**XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN GENİŞ MÜŞAVİRƏSİ KEÇİRİLDİ
KHAZAR UNIVERSITY HOLDS AN EXTENSIVE MEETING**

İradə Xəlilova

İyunun 14-də Xəzər Univrstitinin Buzovnadakı Konfrans-İstirahət Mərkəzinin iclas salonunda universitetin rəhbərliyi, fakültə dekanları, departament müdirləri və digər qurumların təmsilçilərinin iştirakı ilə ge-

Hamlet İsxanlı

On June 14, an extensive meeting was held in the meeting hall of the Conference-Recreation Center of Khazar University in Buzovna with the participation of the University administration, faculty deans, department heads

Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin direktoru Tatyana Zaytseva, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əfəndiyeva, Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzinin direktoru Lyudmila Sotova

niş müqavirə keçirildi. Gündəlikdə Xəzər Universitetinin bütün sahələr üzrə fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsi məsələsi dururdu. Universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsa-xanlı geniş məruzə ilə çıxış edərək, bütün qurumların fəaliyyətini təhlil etdi, nöqsanları aydınlaşdırdı və qarşıya yeni vəzifələr qoydu.

Əsas sahələrdən biri kimi diqqət təhsil ocağının eyni zamanda elmi-tədqiqat mərkəzi kimi fəaliyyət göstərməsi zərurətinə yönəldildi. De-

Şahla Abbasova

partamentlərin bu sahədəki fəaliyyəti, aparılan elmi tədqiqat işləri, bunun nəticəsi kimi nüfuzlu jurnallarda məqalələrin dərci məsələsinə nəzər salındı və nöqsanlar göstərildi.

Cabir Xəlilov

(Ardı səh.26-da)

Səida Şərifova

and representatives of other institutions. The agenda included further improvement of Khazar University's activities in all spheres. The founder of the university, the chairman of the Board of Directors and Trustees, professor, academician Hamlet Isakhanli made a wide-ranging speech, analyzed the activities of all institutions, clarified the shortcomings and set new tasks. In

Ceyhun Məmmədov

his speech, he covered a wide range of topics, analyzed the activities of all institutions, clarified the shortcomings, and set new tasks.

Attention was focused on the need for the educational institution to function as a scientific-research center at the same time. The activities of the departments, the volume and level of the conducted scientific research work, as a result of this, the publication of articles in prestigious journals were reviewed and shortcomings were pointed out.

(To be continued page 26)

Fəridə Tatardar

Departament müdürləti Fəridə Tatardar (Fizika və elektronika), Rasim Bayramlı (İnşaat mühəndisliyi), Elşən Abdullayev (Neft mühəndisliyi), Cabir Xəlilov (Hüquq), Milana Abbasova (İngilis dili və ədəbiyyatı), Orxan Vəliyev (Siyasi elmlər və fəlsəfə), Telman Nüsrətəoğlu (Tarix və arxeologiya), Dilbər Zeynalova (Dillər və ədəbiyyatlar), Şəhla Abbasova (Memarlıq və dizayn), Leyla Əliyeva (Təhsil), Rəsul Muradi (Kimya), Cavad Mehri (Kompüter elmləri), Mehdi Kiyasatfar (Mexanika) və Riyaziyyat departamentinin müəllimi Lalə Cəfərova və digərləri çıxış edərək, işi təkmilləşdirmək üçün

Orxan Vəliyev

Department heads Farida Tatardar (Physics and Electronics), Rasim Bayramli (Civil Engineering), Elshan Abdullayev (Petroleum Engineering), Jabir Khalilov (Law), Milana Abbasova (English Language and Literature), Orkhan Valiyev (Political Sciences and Philosophy), Telman Nusratoghly (History and Archaeology), Dilbar Zeynalova (Languages and Literatures), Shahla Abbasova (Architecture and Design), Leyla Aliyeva (Education), Rasoul Moradi (Chemistry), Javad Mehri (Computer Science), Mehdi Kiyasatfar (Mechanics) and Lala Jafarova, lecturer of the Mathematics

Marketing və kommunikasiya üzrə menecer Xədicə İsmayılova, Layihə meneceri Səbinə Quliyeva, Baş mühasib Ləman Vurğun

Dilbar Zeynalova

heyata keçirəcəkləri konkret tədbirlər haqqında məlumat verdilər.

Məruzəçi H. İsaخانlı universitetdəki mərkəz və institutların işində perakəndəliyin, bəzən qeyri-müəyyənliyin olduğuna toxunaraq, bu sahədə qayda yaratmaq haqqında tapşırıqlarını verdi. Şüaranın sədri universitetin əvvəllər mövcud olmuş diplomlarının bərpası ilə əlaqədar tövsiyələrini bildirdi, universitetin sosial şəbəkələrdə iştirakını artırmağın zəruriliyini qeyd etdi.

Rəsul Muradi

Rektorluğun fəaliyyətinə toxunan məruzəçi planlaşdırma, icra və hesabat işində, idarəetmədə çatışmazlıqların olduğunu söylədi və tövsiyələrini bildirdi.

Müşavirədə bir sıra digər məsələlər də diqqətə çatdırıldı.

(Ardı səh.28-də)

Department, and others spoke and informed about the specific measures they will take to improve the work.

The speaker H. Isakhanli gave instructions on how to establish order in the work of the centers and institutes at the University, referring to its vagueness and sometimes uncertainty. The chairman of the council expressed his

Telman Nüsratoğlu

recommendations regarding the restoration of the university's previously existing diplomas, noted the need to increase the university's participation in social networks.

Referring to the activities of the rector's office, the speaker said that there are shortcomings in planning, implementation and reporting work,

Elşən Abdullayev

(To be continued page 28)

Mehdi Kiyasatfar

Universitetin rektoru İradə Xəlilova, Tədris işləri üzrə prorektor Məhəmməd Nuriyev, Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Səmədova, Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin dekanı Səidə Şərifova, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əfəndiyeva, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Ceyhun Məmmədov, Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzinin direktoru Lyudmila Sotova və digərləri müzakirə olunan məsələlər ətrafında fikirlərini bildirib, təkliflərini verdilər.

H. İsaخانlı sonda universitet kollektivinin öz fəaliyyətini təkmilləşdirəcəyinə əminliyini bildirdi.

Leyla Əliyeva

management and expressed his recommendations.

A number of other issues were also brought to attention at the meeting.

Rector of the University İradə Xəlilova, dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences Elza Səmədova, dean of the Graduate School of Science, Art and Technology Səidə Şərifova, dean of the School of Science and Engineering Fəxrəndə Əfəndiyeva, director

Lalə Cəfərova

Cavad Mehri

of the Center for Quality Assurance Lyudmila Sotova and others expressed their views on the issues discussed.

In the end, H.İsaخانli expressed his confidence that the university staff will improve its activities.

TÜRKİYƏ KANALLARININ XƏBƏR PROGRAMLARINDA

2023-cü il iyunun 13-14-də Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Dr. Telman Nüsrətoğlu Türkiyənin *TGRT Haber* və *CNN Türkiyə* kanallarının xəbər proqramlarında Zəngəzurun tarixi, Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə əlaqədar davam edən müzakirələr, İranın Azərbaycan siyasəti və Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı mövqeyi, Türkiyə və Azərbaycan arasında imzalanan "Şuşa bəyannaməsi" ətrafındakı fikirlərini Türkiyə tamaşaçıları ilə bölüşmüşdür.

"ŞUŞA BƏYANNAMƏSİ" HAQQINDA

Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentinin müdiri Dr. Orxan Vəliyev 2023-cü il iyunun 15-də *arb24* TV-nin canlı yayımında iştirak edərək, imzalanmasının iki ili tamam olan "Şuşa Bəyannaməsi"nin Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə töhfəsi və Azərbaycanın təhlükəsizliyinin təmin edilməsində əhəmiyyətinə dair fikirlərini bölüşmüşdür.

<https://www.youtube.com/watch?v=N0kRaesf8dk>

TÜRKİYƏ CÜMHURİYYƏTİNİN 100 İLLİYİ - SİMPOZIUM

2023-cü il iyunun 20-də Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Dr. Telman Nüsrətoğlu *TRT Avaz* ("Avrasya Gündəmi") və *TRT Haber* kanallarında çıxış edərək, Xəzər Universiteti və ADPU-nun təşkilatçılığı ilə Türkiyə Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə bağlı Quba şəhərində keçirilən beynəlxalq simpoziumda müzakirə edilən mövzular barədə tamaşaçılara məlumat vermişdir.

AZƏRTAC-A ŞƏRH

2023-cü il iyunun 24-də Xəzər Universiteti Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Dr. Telman Nüsrətoğlu Prezident İlham Əliyevin Müdafiə Nazirliyinin komando hərbi hissələrinin birinin açılışında Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri ilə bağlı verdiyi açıqlamamı dövlət agentliyi *AZƏRTAC*-a şərh etmişdir.

ON TURKISH TV CHANNELS' NEWS PROGRAMS

On June 13-14, 2023, Dr. Telman Nusratoghlu, head of the Department of History and Archeology at Khazar University, shared his views on the history of Zangezur, ongoing discussions regarding the opening of the Zangezur Corridor, Iran's position on Azerbaijan's policy and the Zangezur Corridor, the Shusha Declaration signed between Türkiye and Azerbaijan with the Turkish audience in the news programs of Turkish *TGRT Haber* and *CNN Türk* channels.

ABOUT "SHUSHA DECLARATION"

On June 15, 2023, the head of the Department of Political Sciences and Philosophy, Dr. Orkhan Valiyev, participated in the live broadcast of *arb24 TV* and shared his views on the contribution of the "Shusha Declaration", which was signed two years ago, to Azerbaijan-Türkiye relations and its importance in ensuring the security of Azerbaijan.

THE 100TH ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE- SYMPOSIUM

On June 20, 2023, the head of the Department of History and Archeology, Dr. Telman Nusratoghlu, spoke on *TRT Avaz* ("Eurasian Agenda") and *TRT Haber* channels and informed the audience about the topics discussed at the international symposium held in Guba, organized by Khazar University and ASPU, on the 100th anniversary of the Republic of Türkiye.

COMMENTS TO AZERTAC

On June 24, 2023, the head of Khazar University History and Archeology Department, Dr. Telman Nusratoghlu, commented on the statement of President İlham Aliyev regarding Azerbaijan-Armenia relations at the opening of one of the commando military units of the Ministry of Defense to the state agency *AZERTAC*.

“ELM VƏ SƏNƏT MƏCLİSİ”NİN 80-Cİ MƏŞĞƏLƏSİ

THE 80TH SESSION OF THE “ASSEMBLY OF SCIENCE AND ART”

Mehmet Ölmez

Hamlet İsxanlı

İyunun 14-də Xəzər Universitetinin Mərkəz kampusunda ənənəvi “Elm və Sənət Məclisi”nin 80-ci məşğələsi keçirildi. Məşğələni giriş sözü ilə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsxanlı açaraq, Türkiyədən dəvət olunmuş İstanbul Universiteti Ədəbiyyat fakültəsinin Çağdaş türk ləhcələri və ədəbiyyatları kafedrasının professoru Mehmet Ölmez və yaradıcılığı haqqında məlumat verdi.

On June 14, the 80th session of the traditional “Assembly of Science and Art” was held at the Downtown Campus of Khazar University. The founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, professor, academician Hamlet Isakhanli, opened the session with an introductory speech, and gave information about Mehmet Olmez, professor of the Department of Contemporary Turkish Dialects and Literature of Istanbul University

Sonra professor. Mehmet Ölmez "Türk-Mongol dil əlaqələri" mövzusunda geniş məruzə ilə çıxış etdi.

Professor Mehmet Ölmez bu mövzu ilə əlaqədar dünyanın müxtəlif ölkələrində apardığı elmi tədqiqat işlərinin nəticələrindən danışdı. Sonra məruzə ətrafında müzakirələr aparıldı.

İsmixan Yusubov

Müzakirələrdə Solmaz Tohidi (AMEA-nın Şərqsünəşliq İnstitutu), İsmixan Yusubov (BDU), Zivər Hüseynli-Baylan, Aynur Qəzənferqızı, Orxan Zamanov, Elza Səmədova (Xəzər Universiteti), Nigar Gözəlova (AMEA-nın Tarix İnstitutu), Zəminə Rüstəmbəyli (Avrasiya Universiteti) və digərləri çıxış etdilər.

Sonda xatirə şəkilləri çəkildi.

Aynur Qəzənferqızı

Solmaz Tohidi

School of Literature, invited from Türkiyə, and his scientific activities. Then prof. Mehmet Olmez made a speech on "Turkic-Mongolian language relations".

Professor Mehmet Olmez spoke about the scientific research he conducted in different countries of the world regarding this topic. Then discussions were held around his speech.

Orxan Zamanov

Solmaz Tohidi (Institute of Oriental Studies of ANAS), İsmikhan Yusubov (BSU), Zivar Hüseynli-Baylan, Aynur Qazanferqızı, Orxan Zamanov, Elza Səmədova (Khazar University), Nigar Gozalova (Institute of History of ANAS), Zəminə Rüstəmbəyli (Baku Eurasian University) and others spoke in the discussions. At the end, memory photos were taken.

ADPU QUBA FİLİALINDA BEYNƏLXALQ SİMOZİUM

Yusif Aliyev

İyunun 16-da Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (ADPU) Quba filialında Quba Rayon İcra Hakimiyyəti, Xəzər Universiteti Tarix və arxeologiya departamenti, MÜSİAD Azərbaycan (Müstəqil Sənayeçi və İş Adamları Dərnəyi) və ADPU Quba filialının birgə təşkilatçılığı ilə Türkiyə Cümhuriyyətinin yaradılmasının 100 illiyinə və Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq simpozium keçirilib.

Tədbir Ulu Öndər Heydər Əliyevin Quba şəhərindəki abidəsi və Azərbaycan-Türkiyə qardaşlıq parkının ziyarət olunması ilə başlamış, ADPU Quba filialında davam etmişdir.

INTERNATIONAL SYMPOSIUM AT ASPU GUBA BRANCH

On June 16, at the Guba branch of the Azerbaijan State Pedagogical University (ADPU), an international symposium dedicated to the 100th anniversary of the establishment of the Republic of Türkiye and the 100th anniversary of the birth of the National Leader Heydar Aliyev was held jointly organized by the Guba District Executive Power, the Department of History and Archeology of Khazar University, MÜSİAD Azerbaijan (Independent Industrialists and Businessmen Association) and ADPU Guba branch.

The event started with a visit to the National leader Heydar Aliyev's monument in Guba and the Azerbaijan-Türkiye fraternity Park and continued at the ASPU Guba branch.

Hamlet İsaxanlı

Simpoziumda Quba Rayon İcra Hakimiyyəti aparatının məsul şəxsləri, rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, təşkilatçı qurumların, ictimai təşkilatların rəhbərləri, şəhid ailələri, ADPU-nun və Xəzər Universitetinin nümayəndə heyəti, mədəniyyət işçiləri, gənclər və tələbələr iştirak etmişlər.

Türkiyə Cümhuriyyətinin və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnlərinin səsləndirilməsi ilə açıq elan edilən simpoziumun əvvəlində Qazi Mustafa Kamal Atatürkün, Ulu Öndər Heydər Əliyevin və şəhidlərin əziz xatirəsi 1 dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və

Mehmet Ölmez

Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaxanlı, Hümanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Dos. Elza Səmədli, Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Dr. Telman Nüsrətəoğlu, Siyasi elmlər və beynəlxalq münasibətlər departamentinin müdiri Dr. Orxan Vəliyev, Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimləri Dr. Rüksarə Quliyeva və Dr. Söhrab Mustafayev müxtəlif mövzularda çıxış etdilər.

(Ardı səh. 34-də)

The symposium was attended by officials of Guba District Executive Power Administration, heads of law enforcement agencies of the district, heads of organizing institutions, public organizations, families of martyrs, delegations of ASPU and Khazar University, cultural figures, young people and students.

At the beginning of the symposium, which was

Muhittin Macid

declared open with the playing of the national anthems of the Republic of Türkiye and the Republic of Azerbaijan, the memory of Gazi Mustafa Kemal Atatürk, the National Leader Heydar Aliyev and martyrs was commemorated with a minute of silence.

Founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees Professor, Aca-

Rüksarə Quliyeva

demician Hamlet Isakhanli, dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences Assoc. Prof. Elza Samadli, head of the Department of History and Archeology Dr. Telman Nusratoghlu, head of the Department of Political Sciences and International Relations Dr. Orkhan Valiyev, lecturers of the

(To be continued page 34)

Asaf Zamanov

Digər təşkilatçı qurumların nümayəndələri də, o cümlədən ADPU-nun Elm və innovasiyalar üzrə prorektoru Professor Asaf Zamanov, ADPU Quba filialının direktoru Dosent Yusif Aliyev, Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı mədəniyyət müşaviri Professor. Muhittin Macid, İstanbul Universitetinin müəllimi Professor Mehmet Ölmez, "MÜSIAD Azərbaycan"ın başkanı Rəşad Cabirli, Beynəlxalq münasibətlərin təhlili mərkəzinin şöbə müdiri Dr. Cavid Vəliyev, ADPU Quba filialının Keyfiyyətin Təminatı şöbəsinin müdiri Dr. Pərvanə Rzayeva, Tarix, pedaqogika və sosial elmlər kafedrasının müdiri Dosent Elnur Nəsirov, kafedranın baş müəllimi Dr.

Rəşad Cabirli

Təhmina Əliyeva, kafedranın baş müəllimi Dr. Novruz Kərimov çıxış etdilər. Simpoziumun əsas istiqamətləri Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlər və Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin fəaliyyəti olmuşdur.

Simpoziumdan sonra iştirakçılar üçün Quba şəhərində gəzinti təşkil edilmişdir.

Department of History and Archeology Dr. Rukhsara Guliyeva and Dr. Sohrab Mustafayev spoke on various topics. Representatives of other organizing institutions, including ASPU vice-rector for Science and Innovations Prof. Asaf Zamanov, director of ASPU Guba Branch Assoc. Prof. Yusif Aliyev, Cultural Adviser of the Republic of Türkiye in Azerbaijan Prof. Muhittin Majid, Prof. Mehmet Olmez, lecturer

Elnur Nəsirov

of Istanbul University, president of MÜSIAD Azerbaijan Rashad Jabirli, department head of the International Relations Analysis Center Dr. Javid Vəliyev, head of the Quality Assurance Department of ASPU Guba branch Dr. Parvana Rzayeva, head of the Department of History, Pedagogy and Social Sciences Assoc. Prof. Elnur Nasirov, senior lecturers

Novruz Kərimov

of the department Dr. Tahmina Aliyeva, Dr. Novruz Kərimov delivered speeches.

The main directions of the symposium were the relations between Türkiye and Azerbaijan and the activity of the National leader of the Azerbaijani people, Heydər Əliyev.

After the symposium, a trip to the city of Guba was organized for the participants.

DİLLƏR VƏ ƏDƏBİYYATLAR DEPARTAMENTİ MAGİSTRANTLARININ DISSERTASIYA MÜDAFİƏSİ MASTER'S THESIS DEFENSE AT LANGUAGES AND LITERATURES DEPARTMENT

İyunun 16-da Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin "Azərbaycan dili" ixtisası üzrə magistrantı Mənsurə Əhmədovanın "Dilin mahiyyəti, nitq fəaliyyətində rolu. Dilə psixoloji və neyroloji yanaşma" və "Azərbaycan ədəbiyyatı" ixtisası üzrə magistrantı İlknur Əsgərovanın "Klassik Azərbaycan poeziyasında rəqəmlərin mifopoetikası" mövzularında dissertasiyalarının müdafiəsi keçirilmişdir.

AMEA N.Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu Azər-

İlknur Əsgərova

baycan-Asiya ədəbi əlaqələr şöbəsinin müdiri prof. Bədirxan Əhmədovun sədrliyi ilə keçirilən müdafiədə iddiaçılar dinləndikdən sonra "Dilin mahiyyəti, nitq fəaliyyətində rolu. Dilə psixoloji və neyroloji yanaşma" mövzusunda tədqiqat işinin elmi rəhbəri dos. Sevinc Ağayeva və rəyçi f.ü.f.d. Rasim Heydarov çıxış etmiş, dilin psixika və beyinlə əlaqəsi ətrafında müzakirələr olmuşdur.

Sonra "Klassik Azərbaycan poeziyasında rəqəmlərin mifopoetikası" adlı tədqiqat işinin elmi rəhbəri, Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin müdiri Dos. Dilbər Zeynalova, rəyçilər Dos. Xatirə Yusifova, f.ü.f.d. Rüstəm Lazimov mövzu ətrafında çıxış edərək, Azərbaycan poeziyasında, həmçinin ümumtürk mifologiyasında sayların ifadə etdiyi mənalarla dair fikir mübadiləsi aparmışlar.

Nəticədə magistrantların elmi işləri müsbət qiymətləndirilmişdir.

On June 16, master students of Khazar University Department of Languages and Literatures defended their dissertations on the following topics: Mansura Ahmadova, majoring in "Azerbaijani language" "Essence of language, its role in speech activity. Psychological and neurological approach to language"; İlknur Askerova, majoring in "Azerbaijani literature"; "Mythopoetics of numbers in classical Azerbaijani poetry".

In the defense held under the chairmanship of Prof. Badirkhan Ahmadov, head of Azerbaijan-Asia literary relations department of N.Ganjavi Institute of Literature of ANAS, after hearing the candidates, the supervisor of the dissertation "Essence of language, its role in speech activity. Psychological and neurological approach to language" Assoc. Prof. Se-

Mənsurə Əhmədova

vinc Aghayeva and the reviewer, PhD in Philology Rasim Heydarov, spoke on the topic, and there were discussions about the connection of language with the psyche and brain.

Then the supervisor of the dissertation "Mythopoetics of numbers in classical Azerbaijani poetry", head of the Department of Languages and Literatures Assoc.Prof. Dilbar Zeynalova, reviewers Assoc.Prof. Khatira Yusifova, PhD in Philology Rustam Lazimov made speeches on the topic and exchanged views on the meaning layers of numbers in Azerbaijani poetry, as well as in general Turkic mythology.

The presented theses were evaluated positively.

**“DAYANIQLI İNKİŞAFIN SAHƏLƏRARASI ASPEKTLƏRİ”
MÖVZUSUNDA BEYNƏLXALQ FORUM
INTERNATIONAL FORUM ON “INTERDISCIPLINARY ASPECTS OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT”**

Ceyhun Məmmədov

İyunun 16-da Xəzər Universitetində İqtisadiyyat və menecment departamentinin təşkilatçılığı ilə “Dayanıqlı inkişafın sahələrarası aspektləri” mövzusunda beynəlxalq forum keçirildi. Forum dayanıqlı inkişafın müxtəlif aspektləri üzrə elmi tədqiqat nəticələrinin yayılması, integrasiyası, nəticələrin tətbiqi və müxtəlif tədqiqatçıların mövzu ətrafında elmi müzakirəsi məqsədilə təşkil olunmuşdu.

Tədbir İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekani Dr. Ceyhun Məmmədovun açılış nitqi ilə başladı. Dr. Məmmədov dayanıqlı inkişafın iqtisadi, sosial və ekoloji aspektlərini əhatə edən multidissiplinar və interdissiplinar xarakterli forum barədə məlumat verərək, məruzəçiləri təqdim etdi.

Sonra İqtisadiyyat və menecment departamentinin müəllimi Həsən Rəhimlinin moderatorluğu ilə forum davam etdirildi. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Qarabağ İqtisadi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, iqtisad elmləri doktoru, professor Şəfa Əliyev “Qarabağın sosial-iqtisadi potensialının Azərbaycan iqtisadiyyatının dayanıqlı inkişafında rolu”, Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin dekani, iqtisad elmləri doktoru, professor İncilab Əhmədov “Dayanıqlı sosial inkişaf məqsədləri: mövcud vəziyyət və gözləntilər”, UNEC Nizami Gəncəvi adına Dayanıqlı İnkişaf və Yaşıl İqtisadiyyat Tədqiqat Mərkəzinin rəhbəri Dr. Gülnar Məhərrəmov “Yaşıl iqtisadiyyata keçid: problemlər və perspektivlər”, Danimarkanın Roskilde Universitetinin Dos. Dr. Fuad Mehraliyev “Texnologiya və dayanıqlı turizm”, Polşanın Vistula Uni-

On June 16, an international forum on “Interdisciplinary aspects of sustainable development” was held at Khazar University, organized by the Department of Economics and Management. The forum was organized for the purpose of dissemination, integration of scientific research results on various aspects of sustainable development, application of results and scientific discussion of various researchers on the topic.

The event started with the opening speech of Dr. Jeyhun Məmmədov, dean of the School of Economics and Management. Dr. Məmmədov gave information about the multidisciplinary and interdisciplinary forum covering the economic, social and ecological aspects of sustainable development and introduced the speakers.

Then the forum continued with the moderation of Hasan Rahimli, the lecturer of the Department of Economics and Management. Speeches were delivered on the following topics: head of the Karabakh Economic Research Center of Azerbaijan State University of Economics, Doctor of Economic Sciences, Professor Shafa Aliyev “The role of the socio-economic potential of Karabakh in the sustainable development of the Azerbaijani economy”, dean of the Graduate School of Economics and Business of Khazar University, Doctor of Economic Sciences, Professor İncilab Ahmadov “Sustainable social development goals: current situation and expectations”, Head of UNEC Sustainable Development and Green Economy Research Center named after Nizami Ganjavi, Dr. Gulnar Maharramova “Transition to the green economy: problems and prospects”, Dr. Fuad Mehraliyev, associate professor of Roskilde Uni-

Gülzar Məhərrəmov

versitetinin dosenti Dr. Şəhriyar Muxtarov "Bərpa olunan enerji və ümumi faktor məhsuldarlığı vasitəsilə RECAI ölkələrində yüksək dekarbonizasiyaya nail olmaq", İqtisadi Resursların Öyrənilməsi Mərkəzinin İdarə heyətinin sədri, Xəzər Universitetinin müəllimi, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru Ruslan Atakişiyev "Kiçik

İnqilab Əhmədov

və orta sahibkarlığın maliyyə dayanıqlığının təmin olunmasında alternativ maliyyə mənbələrinin rolu", Xəzər Universitetinin müəllimi, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru Qəhrəman Yusupov "Dayanıqlı turizmin inkişaf problemləri" və Koç Holding'in Token Finansal Teknolojilər şirkətinin meneceri Sabir Zeynalli isə "Dayanıqlı inkişaf və korporativ sosial məsuliyyət: Azərbaycan örnəyi" mövzularında məruzə etdilər.

İnteraktiv üsulla keçirilmiş forumda dayanıqlı inkişafın müxtəlif aspektlərinə dair fərqli baxışlar müzakirə olundu. Qonaq mütəxəssislər və tələbələr də mövzu ilə bağlı öz fikir və mülahizələrini bildirdilər, həmçinin tədqiqatçılara suallarını verdilər.

versity, Denmark, "Technology and sustainable tourism", Dr. Shahriyar Mukhtarov, associate professor of Vistula University, Poland, "Achieving deep decarbonization in RECAI countries through renewable energy and total factor productivity", chairman of the Management Board of the Center for the Study of Economic Resources, Khazar University

Hasan Rəhimli

lecturer, Doctor of Philosophy in Economics Ruslan Atakişiyev "The role of alternative sources of finance in ensuring the financial stability of small and medium-sized enterprises", Kahraman Yusupov, teacher of Khazar University, doctor of philosophy in economics "Development problems of sustainable tourism" Gahraman Yusupov, the lecturer of Khazar

Ruslan Atakişiyev

University, PhD in Economics "Development problems of sustainable tourism", and Sabir Zeynalli, manager of Koch Holding's Token Financial Technologies company, "Sustainable development and corporate social responsibility: the example of Azerbaijan".

Different views on various aspects of sustainable development were discussed at the interactive forum. Guest experts and students also expressed their opinions on the subject, and also asked the researchers their questions.

Pünhan Abdurrahmanzadə

İyunun 14-də və 19-da Xəzər Universiteti Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentində departamentin müdiri Dr. Orxan Vəliyev, komissiya sədrləri Dr. Vasif Hüseynov və Dos. Mehman Həsənov, departamentin müəllimləri Dr. Fərid Quliyev, Dr. Anar Cəfərov və Prof. Vəsile Hacıyevanın iştirakı ilə magistrantların dissertasiya işlərinin müdafiəsi keçirilmişdir.

Departamentin Konfliktologiya ixtisası üzrə magistrantı Əzizə Vidadinin "Nəzəriyyə və təcrübədə rəqəmsal diplomatiya: Azərbaycan nümunəsi", Regionşünaslıq ixtisası üzrə magistrantları Rəhil Dadaşlının "Ukrayna böhranı dövründə Avropa İttifaqının miqrasiya siyasəti" və Raul Qarayevin "Şərq qonşuluğunda təhlükəsizlik: Avropa İttifaqının ümumi təhlükəsizlik və müdafiə siyasətinin effektivliyi", Beynəlxalq münasibətlər və diplomatiya ixtisası üzrə magistrantları Məryəm Xanbabazadənin "Çinin bir kəmər, bir yol layihəsi və onun Xəzər hövzəsinə təsiri", Pünhan Abdurrahmanzadənin "İkinci Qarabağ müharibəsi sonrası Azərbaycan Respublikasının xarici siyasəti: Azərbaycan-İran münasibətlərinin klassik realizm nəzəriyyəsi perspektivindən təhlili", Qənirə Moylamovanın "ATƏT və postsovet məkanında silahlı münaqişələrin vasitəçiliyi", Əvəz Rəhimovun "İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Ermənistan hakimiyyətinin xarici siyasət kursu və diaspora-Ermənistan münasibətləri" mövzularında dissertasiyalarının müdafiəsi keçirilmişdir.

Tələbələr öz mövzuları ilə bağlı qısa təqdimatla çıxış etmiş, ilkin müzakirələrdə bildirilmiş iradları aradan qaldırdıqlarını xüsusilə vurğulamış, sualları cavablandırmışlar. Müzakirələrdən sonra magistrantların elmi işləri müsbət qiymətləndirilmişdir.

SIYASI ELMLƏR VƏ FƏLSƏFƏ DEPARTAMENTİ MAGİSTRANTLARININ DİSSERTASIYA MÜDAFİƏSİ

STUDENTS OF POLITICAL SCIENCE AND PHILOSOPHY DEPARTMENT DEFEND THEIR THESES

On June 14 and 19, the defense of MA students' dissertations was held at Khazar University Political Sciences and Philosophy Department with the participation of department head Dr. Orkhan Valiyev, commission chairmen Dr. Vasif Huseynov and Assoc. Prof. Mehman Hasanov, department lecturers Dr. Farid Guliyev, Dr. Anar Jafarov and Prof. Vasila Hacıyeva.

Master students of the mentioned department defended their dissertations on the following topics: "Digital diplomacy in Theory and Practice: A Case Study of Azerbaijan" by Aziza Vidadi, majoring in conflict studies; "The European Union's migration policy during the Crisis in Ukraine" by Rəhil Dadaşlı and "Security in the Eastern Neighbourhood: The Effectiveness

of the EU's Common Security and Defence Policy" by Raul Garayev majoring in regional studies; "China's Belt and Road initiative and its impact on the Caspian basin" by Maryəm Khanbabazadə, "Foreign policy of the Republic of Azerbaijan after the Second Karabakh War: Analysis of Azerbaijan-Iran relations from classic realism perspective" by Pünhan Abdurrahmanzadəh, "The OSCE and the Mediation of Armed Conflicts in the Post-Soviet Space" by Gənirə Moylamova, "The role of diaspora in shaping the foreign policy choice of Armenia" by Avəz Rəhimov majoring in International relations and diplomacy.

The students made a brief presentation on their topics, emphasizing that they eliminated the remarks expressed in the preliminary defenses, and answered the questions. The dissertation works were positively evaluated.

Aysu Məmmədli, Əminə Əliyeva, İlkin Nağıyev, İsaخان İsaخانlı, İradə Xəlilova, Fəxrəndə Əfəndiyeva, Nərmin İsgəndərova, Hüseyn Musayev, Davud Vahidov, Fərid Cənnətov

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN "KHAZARSAT" KOMANDASI "CANSAT AZƏRBAYCAN 2023" MÜSABİQƏSİNDƏ 2-Cİ YERİ TUTMUŞDUR

"KHAZARSAT" TEAM OF KHAZAR UNIVERSITY WINS THE 2ND PLACE IN "CANSAT AZERBAIJAN 2023" COMPETITION

Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi "Azərkosmos" tərəfindən təşkil edilən "CanSat Azərbaycan 2023" müsabiqəsinin 2023-cü il iyulun 5-də keçirilmiş finalında qaliblər elan olunmuşdur. Xəzər Universitetinin "KhazarSat" komandasının hazırladığı model 2-ci yərə layiq görülmüşdür. Komandanın mentoru İlkin Nağıyev komandanın bu nailiyyəti qazanmasında böyük əmək sərf etmişdir.

"KhazarSat" komandasının üzvləri: Yürüstü idarə etmə sistemi - Fərid Cənnətov (3-cü kurs, kompüter mühəndisliyi); Mexanika bölməsi - Hüseyn Musayev (1-ci kurs, mexanika mühəndisliyi); Image processing - Nərmin İsgəndərova (2-ci kurs, kompüter elmləri); Elektronika bölməsi - Aysu Məmmədli (1-ci kurs, elektrik və elektronika mühəndisliyi); Programlaşdırma bölməsi - Davud Vahidov (1-ci kurs, kompüter mühəndisliyi); Programlaşdırma bölməsi - Əminə Əliyeva (2-ci kurs, kompüter mühəndisliyi).

Qeyd edək ki, "CanSat Azərbaycan 2023" müsabiqəsinə 14 universitetdən 42 komanda qeydiyyatdan keçmiş, yalnız 8 komanda final mərhələsində iştirak etmək hüququ qazanmışdır.

Birinci yərə ADA Universitetinin, üçüncü yərə isə Aviasiya Akademiyasının komandası layiq görülüb.

Iyulun 5-də Xəzər Universitetinin rektoru İradə Xəlilova, prorektor İsaخان İsaخانlı və Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əfəndiyeva, iyulun 12-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı "KhazarSat" komandasının mentoru və üzvləri ilə görüşərək, onları böyük nailiyyət münasibətilə təbrik etmişlər.

The winners of the "CanSat Azerbaijan 2023" competition, organized by the Space Agency of the Republic of Azerbaijan "Azercosmos", held on July 5, 2023, were announced. "KhazarSat" team of Khazar University took the 2nd place. The team's mentor İlkin Nağıyev has put a lot of effort into the team's achievement.

Members of "KhazarSat" team: Ground Control System - Farid Jannatov (3rd year, Computer Engineering); Mechanics-Huseyn Musayev (1st year, Mechanical Engineering); Image processing - Narmın Iskenderova (2nd year, Computer Science); Electronics-Aysu Mammadli (1st year, Electrical and Electronics Engineering); Programming - Davud Vahidov (1st year, Computer Engineering); Programming -Amina Aliyeva (2nd year, Computer Engineering).

Note that 42 teams from 14 universities registered for the "CanSat Azerbaijan 2023" competition, and only 8 teams won the right to participate in the final stage.

The first place was awarded to the team of ADA University, and the third place to the team of the Aviation Academy.

On July 5, Khazar University rector Irada Khalilova and vice-rector Isakhan Isakhanli, dean of the School of Science and Engineering Fakhranda Efendiyeva, and on July 12 founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees Hamlet Isakhanli met with the mentor and members of the "KhazarSat" team and congratulated them on their great achievement.

ATIN DASTANI

Hamlet İsxanlı

Əvvəli jurnalın 429-cu (iyun 2023-cü il) nömrəsində

Ədəbiyyat və mifologiyada at. Şərq aləmi

N. Gəncəvi'nin "Xəmsə" əlyazmasında rəssam Sultan Məhəmməd tərəfindən çəkilmiş Məhəmməd peyğəmbərin Meracının təsviri. 16-cı əsr. British Library

İslam inancına görə Buraq adlı ilahi at Məhəmməd peyğəmbəri bir an içində Məkkədən Qüdsə, əl-Əqsa məscidinə gətirmiş, oradan isə səmaya qaldıraraq peyğəmbərlərlə görüşə və sonra Allahın hüzuruna aparmışdır. Məkkədən Qüdsə bu yolçuluq "İsra", əl-Əqsadan başlanan səma yolçuluğu (göy və yer) isə "Merac" adlanır. "Buraq" sözü işıqsaçan, şimşək, ildırım kimi şərh edilir. Quranda Buraq barədə söz deyilmir, ona hədislərdə rast gəlinir. Buxari'nin səhih hədis kitabında Buraq eşşəkdən böyük, qatırdan kiçik ağ rəngli məxluq kimi təqdim olunur. Digər hədislərdə "gözəl sifətli Buraq" ifadəsi işlənir. Görünür ki, bu səbəbdən hədislərdə olmasa da, mifologiya və sənətdə Buraq başı insan, bədəni at olan ilahi məxluq kimi təsvir olunur.

Quran atı and ünvanı kimi, sanki bir müqəddəslik rəmzi kimi təqdim edir: "Bismillahir-rəhmanir-rəhim! And olsun (cihad zamanı) tövsüyə-tövsüyə qaçan atlara; And olsun (dırnaqları ilə daşdan) qılgıncım qoparan atlara; And olsun sübh çağı hücum edən atlara; And olsun o vaxt (və ya: o yerdə) tozduman qopardan atlara; Sonra da onunla (toznaqla) dəstəyə (düşmən dəstəsinə) təpinən atlara

ki, İnsan öz Rəbbinə qarşı çox nankordur. Və o özü də buna şahiddir...." (Əl-Adiyat /Qaçan atlar surəsi: 100: 1-7).

Firdovsi'nin məşhur "Şahnamə"sinin böyük qəhrəmanı Rüstəm'in həyatında qızılgül rəngli, güclü, ağıllı və çox sadıq atı Rəxş mühüm yer tutur.

Nizami'nin lirik sevgi dastanı olan "Xosrov və Şirin" əsərində Qafqaz hökmdarı Məhin Banu xanımın Şəbdiz adlı qara rəngli, ıldırım sürətli atından bəhs edilir.

Buraq-ın təsvir edildiyi 17-ci əsrə aid miniatür

*Axurunda elə bir at vardır ki,
Qaçanda külək onun tozuna çatmaz.
Filosofların xəyalını ötüb keçibdir,
Ördək kimi sudan, fırtınadan qorxmaz.
Bir çımxırmaqla günəşə doğru çapanda
Fələyi yeddi meydan [mənzil] geridə qoyar.
Dağa çapan zaman dırnağı dəmir kimi olur,
Dənizi yaranda quyruğu bambuq çubuğu olur,
Zəmanə gərdişli, xəyal yerişli,
Gecə kimi sayıq, səhər kimi ayıqdır.
O gecə rəngli atının adını Şəbdiz qoyub,
Ona gecə oyaq qalan bayquşdan da bərk aşıq olub.
Həmişə bir qızıl zəncirlə
Ayağını bağlayırlar.
Nə Şirindən şirin bir məxluq gördüm,
Nə də Şəbdiz kimi qara atın sorağını eşitdim (776-784).*

Şəbdizə minib gəzmək (əslində isə qaçmaq) üçün izin istəyən Şirin`ə Məhin Banu`nun cavabı daha bir dəfə onun Şəbdizi necə qiymətləndirdiyini göstərir: "Atın əvəzinə məndən yüz mülk istə" (1066). Məhin Banu, görünür ki, at sevdalısı imiş. Şirin`in arxasınca gedəcək adama Şəbdizə oxşar bir atı – Gülgünü təklif edir.

*Çünkü Şəbdizlə heç kəs ayaqlaşa bilməz,
Bu Gülgündən başqa, əgər büdrək olmasa (1498).*

Vətənə qayıdan Şirin Şəbdizi Xosrov üçün saxlayıb, Gülgünə minir:

*Şirin Gülgünü yəhərləyən kimi
Qaçışda çərxi-fələyi geridə qoydu (1530).*

“Kitabi - Dədə Qorqud” da at

Həyatın obrazlı vəsfi, ortaq yaddaşın sözlü məhsulu, sözlü ədəbiyyatın iri növü olan dastanlarda insanın ən yaxın dostu kimi ata geniş, bir sıra hallarda əfsanəvi yer verilmişdir. Orta Asiya və onun ətrafı türk xalqlarının məşhur “Alpamuş” dastanının baş qəhrəmanı Alpamuş'ın atı Bayşubar (Şubar, Çubar) qanadlıdır, uçur və insan kimi danışır. Anadolu türklərinin dastan qəhrəmanı, əslən ərəb olub türklər arasında şöhrətlənmiş Battal Qazi'nin atı Askar da insan kimi danışır, havada uçur, sahibini qoruyur. Başqırdların “Ural Batır” dastanının qəhrəmanı “atəşə qarşı atəş, suya qarşı su” olan Ağboz ata sahibidir. O, öz atının belində əjdaha, cin və divlərə qalib gəlir. (*Конь в культах тюркоязычных племен Центральной Азии в эпоху средневековья. Новосибирск: Наука. Сибирское отделение, 1990*).

“Kitabi-Dədə Qorqud” Azərbaycan türklərinin və ümumiyyətlə, oğuz-türklərinin, geniş türk dünyasının böyük qəhrəmanlıq və mənəviyyat dastanıdır. İnsana, elə, vətənə, ənənəyə sadıqlıq nümayiş etdirən bu kitab sevgi, gözəllik və ləyaqətlə, poeziya və hikmətlə doludur. Dastan qəhrəmanlarının keçirdikləri sevinc və kədər, vüsal və həsrət hissləri, onlara xas olan ciddilik və yumor necə də gözəldir, təsiredicidir. Bu kitab gerçək igidlik, gerçək həyat dastanıdır, qəhrəmanlar qeyri-adi əzm və güc göstərir, qalib gəlir, aldanır, yaralanır, əsir düşür, qəhrəman kimi ölür. Bu kitab gerçəkliyin yanında hərdən əfsanələrə də yer verir, lakin əfsanəni uzağa aparmır, gerçək həyata, gerçək məkana bağlayır. Dastandakı hadisələr məkan baxımından, bugünkü coğrafi terminlərlə desək, Azərbaycan, Qafqaz və Şərqi Anadoluda cərəyan edir. “Kitabi-Dədə Qorqud”un yazıldığı dil Azərbaycan türkcəsidir; Qədimdə və ilkin orta əsrlərdə Şərqi Anadolu türkcəsinin Azərbaycan türkcəsi ilə eyni olduğu və ya Azərbaycan türkcəsinə çox yaxın olduğu düşünülür. “Kitabi-Dədə Qorqud”da oğuzların xanı, dövlət başçısı Bayandır (Bayandur) xandır. Mahmud Qaşqari Bayandurları ən güclü oğuz tayfalarından biri hesab edir. Bayandurlar Ağqoyunluların əcdadları sayılırlar; tarixçilər Uzun Hasanın uzaq əcdadlarının adlarını çəkirlər, bu adlar “Kitabi-Dədə Qorqud” qəhrəmanları ilə səsleşirlər (*X.Г. Корозлы, А. М. Хабиев. Азербайджанский героический эпос. Баку, «Язычы», 1996*).

Dastandakı hadisələrin baş verdiyi zamanı müəyyən etmək daha ağır məsələdir. Əslində, bu hadisələr keyfi müxtəlif zamanlarda baş vermişdir. Siyasi tarixi və dil tarixini cəlb etmək də bu məsələyə tam aydınlıq gətirmir. Dastan, onun mifoloji tərəflərini də nəzərə almaqla, sanki ən qədim dövrlərdən 15-ci əsrə qədər böyük bir zaman aralığını əhatə edir. Lakin, yazıya alınma baxımından məsələ o qədər uzun aralığa baxmağı tələb etmir, burada əsasən dil tarixi, qismən də siyasi tarix öz sözünü deyir – ən ağılabatan zaman 15-ci əsr və ya ona çox yaxın dövrdür.

* * *

Kitabi-Dədə Qorqudda hamı – xan və bəylər, yeniyetmə, gənc və yaşlılar, qızlar, ana və gəlinlər, elə oğuzların böyük hikmət sahibi, peyğəmbəri Dədə Qorqud özü də at minir, at çapır, ata xüsusi maraq göstərir. Bu möhtəşəm dastan bir-birindən maraqlı cürbəcür insanları, qəhrəmanları, qız və oğlanlarla yanaşı, müxtəlif cins atlarla, öz adı olan, sahibi ilə bütövləşən, sahibinin qəhrəmanlığına ortaq olan atlarla zəngindir. Qəhrəman Bəkil ov zamanı “nə yay qurardı, nə ox atardı”, heç kimin bacarmadığı bir fənd işlədərdi – “Həmən yayı biləyindən çıxarardı, buğanın-sığınun boynuna atardı, çəkib turğuzardı. Arıq olsa, qulağını dələrdi, ovda bəlli olsun deyə. Amma kök olsa, boğazlardı”. “Qazan bəy dedi: *Bu hünər atındır, ərinmidir? Xanım, ərindir dedilər! Xan dedi: Yox, at işləməyə ər öyünməz. Hünər atındır.*

Bu məharətə görə Bəkili deyil, onun atını təriflədiyinə görə Bəkil "Xana küsdü".

Atların böyük hissəsi öz rəngi ilə seçilmiş və ad almışlar. Qəhrəmanlar Qonur at, Qaracığ at, Ağ-boz at, Boz aygır, Qara aygır, Qara yallı at, Al aygır, Alaca at, Doru aygır, Qaragöz at kimi rəngbərəng sevimli atlara minirlər.

Qeyd. Qədimdə və orta əsrlərdə boz və qızılı-qırmızı rəngli atlar ən qiymətli, bahalı atlar sayılmışlar. Yeni dövrdə boz atlar bir qədər dəbdən düşmüş kimidir (nisbətən zəif sağlıqlı sayılırlar). Ağ rəngli atlar işıqlı, xoşbəxtlik gətirən, kübar atlar kimi sevilmişlər. "Ağ atlı oğlan" adlı Azərbaycan nağılı xüsusi ağ paltar geyinmiş, masqa taxmış və ağ at minmiş Nərbala adlı oğlanın igidliyindən, müxtəlif arzuları yerinə yetirmə gücündən bəhs edir. Bu, ümitsiz vəziyyətə düşən insanlar arasında "Ağ atlı oğlan gəlib xilas edəydi" ifadəsinin yaranmasına səbəb olub.

İslam dünyasına daxil olan oğuzların ərəblərlə tanış olmaları, qarşılıqlı faydalı ticari işbirliyinə girmələri təbii idi. Sonralar bütün dünyada məşhur olan ərəb atları atı yaxşı tanıyan oğuzların diqqətini, təbii ki, çox cəlb etməli idi. Ərəblər arasında həm oturaq, həm köçəri həyat keçirənlər vardı. Ərəb ümumi ad idi, Bədəvi isə köçəri ərəblərə deyilirdi. Bu baxımdan *Bədəvi at* köçəri ərəblərin atı idi, *Ərəb atı* isə, mümkündür ki, kənd və şəhər əhalisinə məxsus at olmuşdur. O dövrdəki bu iki at cinsi arasında ciddi bir fərq varmı? – bunu demək çətin-dir. Dədəm Qorqud qəhrəmanları ərəb atı və bədəvi atı sevirdilər. Dirsə xarın arvadı öz bədəvi atına minir. Qızmış buğa üzərində qələbə çalan on beş yaşlı igidə Buğac adı qoyan Dədə Qorqud ona hədiyyə olaraq "Boynu uzun Bədəvi at ver, qoy minsin, hünərlidir" deyir. Doğrudan da, ərəb (bədəvi) atlarının boynu nazik və uzun olur.

Bədəvi at "Kitabi-Dədə Qorqud"da ən çox tərif olunan at cinslərindən biri, gərək ki, birincisidir. "Türkmən Səhra" nüsxəsindən bir neçə ifadə ilə kifayətlənirəm. "Sunubəni (uzun-uzun) səyitməyə, dönübəni qayıtmağa mərd iyidin altında savaq günü bədəvi gərək". Əlbəttə, igidin özü də hünər sahibi olmalıdır; "qənimini at belindən qara yerə düşürməyə mərd igidin qollarında qüvvət gərək". Bədəvi atlara nələr deyilmir?! "Bədəvi atlar yola girsə, yoldan qalmaz", "qısqa (qısa) belli, dar arxalı, dəyirmicə sarğılı, soyu belli, qız birçəkli, alma gözlü, maral ənsəli (peysərli), səmən (yasəmən çiçəyi) kəkili, mexməl (məxmər) tüklü, təsmə (dəri ip) boyunlu, gen kökslü, gen satanlı (iki ayağın arası gen), dik qulaqlı, aşuki uzun (ayaqdakı aşuq sümüyü uzun), soy dirnaq, dik baxıncaq, qolarına (yəhər qayıışı bağı, tapqır) dopdolu bədəvilər". Atı tərifləyən "alma gözlü, qız birçəkli" ifadəsi digər böyük dastan olan "Koroğlu"dan yaxşı məlumdur! Əlbəttə, at büdrəməyə yaxşıdır: "Çapar gündə, kəsər gündə surçmasa, büdrəməyə igid altına bədəvi yaxşı". Ərəblər barədə fikir söyləyəndə də bədəvi at yaddan çıxmur: "Atı yügürüg, özü bilgə ərəb".

* * *

Sevimli atın belində özünü kim sarur oğuz qəhrəmanı – yəqin ki, fəvqəlgüc. Qazan xan baş qəhrəmandır, at belində məğlubedilməzdir. "Qaragöz atın belinə yatan Qazan! At üstündə oturmayıb, ayaq üstə çapan, dizi üzəngiyə yığışmaz Qazan!", "Qonur atı çapıb üç günlük yolu bir gündə gedən Qazan". 2019-cu ildə tapılan "Günbəd" və ya "Türkmən Səhra" əlyazmasından: "Şam atlı, Şam bədəvili,... qəniminə heybətlə baxanda ürək yaran (yaxan),... ayağını üzəngiyə basanda doqquz tümən Gürcüstana ürkü salan ulu... Qazan", "Qazan qonur atı oynatdı", əjdaha ilə ağır döyüşə girdi və qalib gəldi.

"Kitabi-Dədə Qorqud"un bütün qəhrəmanları at belindədirlər – "Ağ-boz atının yalısı üzərində qar durduran Qəflət Qoca oğlu Şir Şəmsəddin", "Atı mavi qotazlı Qaragünə oğlu Qarabudaq", Bədəvi atını ağır döyüşünü üçün saxlayan və "Günü gəldi, Ağ (böyük) mey-

danda səyirdim mən" deyən Uruz, Al ayğırı "düşmən qoxusu hiss edəndə ayağını yerə döyən, tozu göyə çıxaran" Bəkil. Qəhrəmanların atları adı atlar deyil, tərifi, tərifləməli atlardır: Yüyrək at, Şahbaz (şahane) at, Qazlıq (cins) at, mavi qotazlı at, Qara yallı at... Boyu uzun Burla xatun Qazan xana "gözəl qara yallı (yalısı qara) Qazlıq atını mindin" deyir.

Oğuz qızları da at çapır, at belində özünü, ailəsini, elini qoruyur. Qanturalı evlənmək istədiyi qıza nə tələb qoyur? – "Mən Qaracığ atma minmədən, o minmiş olsun!". Gözəl Banuçiçək qəhrəman Beyrək ilə gücünü sınayır, o cümlədən at yarışına çıxır. Selcan xanım yaranmış Qanturalının köməyinə yetişir, "bir bölük qaza şahin girən kimi kafirlərin üstünə at saldı, kafirlərin bir ucundan qırıb o biri ucuna çıxdı". Baş sərkərdə Qazan xanın xanımı Boyu uzun Burla xatun "Başımın tacı Qazan gəlmədi" deyərək "Qara ayğırını çəkdirib mindi, böyük qılıncına qurşandı, kafirin qara bayrağını qılıncıladı, yerə saldı".

Dədəm Qorqud – oğuzların başbiləni, ad qoyanı, yol göstərəni bu müdrik kişi də yaşadığı at dövrünə yad deyil, at minməyi, at seçməyi yaxşı bacarır. Banuçiçəyi Bamsı Beyrəyə istəmək üçün elçiliyə getmək təhlükəli işdir, çünki Banuçiçəyin "adına Dəli Qarcar deyilən" qardaşı var, "qız istəyəni öldürür". Məsləhət gördülər ki, Dədə Qorqud getsin. Dədə Qorqud işini ehtiyatlı tutdu: "Bayandır xanın tövləsindən iki Şahbaz yüyrək at gətirin. Bir Keçi başlı Keçər ayğırı, bir də Toğlu başlı Doru ayğırı. Birdən qaç-qov olarsa, birisini minim, o birini yedəkləyim".

* * *

Dədəm Qorqud'un adını "Boz ayğırılı Bamsı Beyrək" qoyduğu qəhrəmanın at ilə qardaşlığını xüsusi qeyd etmək lazımdır. Əsirlikdən qaçmaq üçün at tapmaq istəyən Bamsı Beyrək "öz dəniz qulunu Boz ayğırını" gördü. "Boz ayğır dəxi Beyrəyi görüb dayandı, iki ayağının üstündə durdu, kişnədi". Kövrəlmiş Beyrək əziz atına himn oxuyur:

*Açıq-açıq meydana bənzər sənin alıncığıın,
İki şabçıraqa bənzər sənin gözcüyəzin,
Əbrişimə bənzər sənin yalıcığın,
Qoşa qardaşa bənzər sənin qulaqcığıın,
Əri muradına yetirər sənin arxacığın (belin).
At deməzəm sana, qardaş deyərəm,
Qardaşımıdam artıq!
Başıma iş gəldi, yoldaş deyərəm,
Yoldaşımıdam artıq!*

"At başını yuxarı tutdu, bir qulağını qaldırdı. Beyrəyə qarşı gəldi. Beyrək atın köksünü qucaqladı. İki gözünü öpdü. Sıçradı, mindi".

"Kitabi-Dədə Qorqud" da ata pərəstiş olduğu gün kimi aydındır. Əlbəttə, pərəstiş edilənin belli ənənə və dəyərlər naminə qurban gedə bilməsi də mümkündür. O zamanlar qonaqlıq verəndə "Atdan ayğır, dəvədən buğra, qoyundan qoç" kəsərdilər, yəni at əti yeyilərdi. Sonrakı "Koroğlu" dövründə isə Azərbaycan, Qafqaz və Şərqi Anadoluda məskunlaşmış türklər at əti yemirdilər.

* * *

Qəhrəmanın ölümü ilə onun atı öz şərəfini itirir, at da namus rəmzidir. Qazan xana xəyanət edib sağ qalmaqdansa, ona sadıq qalıb ölməyi üstün tutan Beyrək "Ağ-Boz atımın

quyruğunu kəsin" deyə vəsiyyəət etdi. Onun vəsiyyətinə əməl edildi. Beyrəyin qanı yerdə qalmadı, Qazan xan öz dəstəsi ilə gedib düşməndən Beyrəyin qisasını aldı. Atın quyruğunu kəsmək o atın artıq vecsiz olduğunu, işə yatmadığını, heç bir igidin o atı minməyəcəyini deyirdi. Kişi öz "kişi sözü"nü tutacağını deyərkən, qətiyyətinə göstərmək üçün əks halda "biğımı qırxaram" deyirdi, çünki kişinin biğini qırxması kişilikdən çıxması deməkdi, eləcə də qadının saçlarının kəsilməsi qəbulənməz idi.

"Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının, yəni o dastanın təmsil etdiyi xalqın bir pərəstiş, hətta sitayiş ünvanı var: Ana! "Ana haqqı, Tanrı Haqqı!" – bu, xalqın qanunudur, ana ilahi varlıqdır, onu incitmək, ona dəymək olmaz! Ən qiymətli xəzinə, cins atlar, dövələr, hər şey, hətta oğul və evin xatunu, gənc qızlar belə qoca ana ilə müqayisəyə gəlmirlər. Qazan xanın oğlu Uruz anasının namusunu qorumağı öz ölümündən üstün tutur. Yurdu, var-dövləti talan edilmiş, ailəsi əsir düşmüş Qazan xan bu işi görmüş düşməne müraciət edir, onun gözüne heç nə görünür – qoca anasından başqa, "anamı ver mana, savaşımadan geri dönüm gedim" deyir:

*Qızıl tağlı uca evlərimi gətirib durursan
Sana kölgə olsun!
Ağır xəzinəmi, bol axşamı gətirib durursan
Sana xərclik olsun!
Qırx incə belli qızla Burla xatunu gətirib durursan
Sana yesir (əsir) olsun!
Qırx igidlə oğlum Uruzu gətirib durursan
Qulun olsun!
Tövlə-tövlə Şahbaz atlarımı gətirib durursan
Sana minik olsun!
Qatar-qatar dövələrimi gətirib durursan
Sana yükdaşyan olsun!
Qarıciq anamı gətirib durursan, ay kafir,
Anamı ver mana
Savaşımadan – vuruşmadan qayıdayım-geri dönəyim,
Gedəyim, ballı bil.*

"Kitabi-Dədə Qorqud"un həm də gözəl bir at dastanı olduğu yəqindir. Balaca bir ozanlıq edib bunu deməyə, göstərməyə çalışdım. "Kitabi-Dədə Qorqud" demişkən "At ayağı iti, ozan dili çevik olur".

"Oğuznamə" də at

Oğuz türklərin həyatı və qəhrəmanlıqlarından bəhs edən "Oğuznamə"lər mövcuddur. "Kitabi-Dədə Qorqud" onlardan biridir, yəqin ki, ən möhtəşəmidir. "Oğuznamə"lər türklərin qəhrəmanlıq tarixi barədə folklor əsərləridir. Görkəmli dövlət adamı, həkim və tarixçi Fəzlullah Rəşidəddin'in (?1247 - 1318) qələmə aldığı sanballı "Cami ət-təvarix" (Tarixlər toplusu) əsərinin tarixşünaslıqda "Oğuznamə" adı ilə tanınmış hissəsi və Xivə xanı, tarixçi Əbülqazi Bahadır xan'ın qələmə aldığı "Şəcərəi-Tərakimə" (Türkmənlərin soy kitabı) "Oğuznamə"lərin günümüze gəlib çatmış nadir nümunələridir. "Oğuznamə" də türklərin hörmətli hədiyyə olaraq atdan istifadə etdiklərini göstərir. Dərbənd camaatı çətin vəziyyətdən çıxmaq, Oğuz'a tabe olmaq istədiklərini bildirmək üçün "özləri ilə hədiyyə olaraq doqquz kəhər at gətirdilər". (Fəzlullah Rəşidəddin. *Oğuznamə. Azərbaycan Dövlət Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi, Bakı, 1992; s. 20*). Eynilə şamaxlılar "itaət... yolunu tutaraq doqquz kəhər at hədiyyə

göndərdilər (s. 21). Rum əyanları hər il pul, xəzinə göndərməyi öz üzərinə götürdülər. Oğuz`a və onun oğullarının hər birinə seçmə atlar bağışladılar” (s. 28-29). Oğuz onun iki sevimli atını oğurlayan Dərbənd camaatına çox hirsələnib, gələn elçiləri hədələyir: sizin adamlar “mənim iki aygırımı aparıblar,... birinin adı İrak-Kul`dur,... o birinin adı Süt Ağ`dır... Bu at çox qaçağan, həm də gözəl idi... bu dediyim atlar qaytarılmayınca sizin heç birinizi buradan sağ-salamat buraxan deyiləm”. “Oğuz bu iki ata çox öyrəşmişdi” (s. 20-21). Görünür ki, qaçağan at olaraq ərəb atı oğuzlar arasında sevilir. Çətin vəziyyətə düşmüş Əli xan izi azdırmaq üçün etibarlı adamı olan “Biqdiz Qardçı`nı bir qaçağan ərəb atına mindirib yola saldı” (s. 56).

Uzaqdan gələnin dost və ya düşmən olmasını onun mindiyi ata görə təyin edirdilər. Buğra xan oğlu Qoru-Təkin: sinəsinə qara qotaz bağlanmış Boz atın üstündəki adam “mənimlə dostluğa and içmiş Sarı Kulbaş`dır, əgər qardaşların olsaydılar, atları qara, qotazı isə ağ olardı” (s. 52). Rəmzi mənə daşıyan hallarda və ya xüsusi cəza üsulu fikirləşəndə də oğuzlar atdan istifadə etmişlər. Fitnə-fəsad salmış, Buğra xanla Qoru-Təkin`i, ata ilə oğulu qarşı-qarşıya qoyan qadını beş dayçaya bağlayıb, atları qamçılədilər. “Bundan sonra kim yalan danışmış böhtan desə, axırı belə olacaq” (s. 52-53). Oğuzların iki qolu olan Bozoklar və Uçoklar hər biri öz ləqəbi və öz damğası, yəni möhürü olan 12 boy və ya nəsiləndən ibarətdir (tam “Kitabi-Dədə Qorqud”da olduğu kimi). “Heç kim başqasının payını yeməsin” deyər, toyda rəmzi bir iş görülür – iki at kəsib hər birinin ətinə xüsusi 12 hissəyə bölüb, nəsilər arasında paylayırlar (s.41). Ümumiyyətlə, məclisin böyüklüyündən asılı olaraq oğuzlar ziyafət üçün 9, 30, 900 dayça kəsirmişlər (s. 37, 44, 45).

At sevgisi türklərin bir neçə variantı olan “Oğuz Kağan” dastanında da qeyd olunur: “Oğuz Kağan hər zaman bir alaca ata münərdi. O bu atı pək çox sevərdi” (*Ergin, Muharrem; Oğuz Kağan Dəstanı. Tərcümə, Metin, Sözlük, 2-ci Baskı, Hülbə yay., Ankara 1988; s. 20*).

“Koroğlu” da at ehtirası

Azərbaycan qəhrəmanlıq dastanları arasında ikisi digərlərindən həm kəmiyyət, həm keyfiyyət baxımından böyük və qiymətlidir: “Kitabi-Dədə Qorqud” və “Koroğlu”. “Kitabi Dədə Qorqud” oğuz türklərin, “Koroğlu” isə bütün türk xalqlarının dastanıdır. Hər türk xalqının öz “Koroğlu”su var (adları və süjetləri tam Azərbaycan “Koroğlu”su kimi deyil, fərqli olsa da). Hətta türklərlə qonşu olan bəzi xalqlar da (ermənilər, gürcülər,...) öz dillərində öz “Koroğlu”larını yaratmışlar. “Kitabi-Dədə Qorqud” yaradıcı ozan dövrünün, Koroğlu isə sonrakı yaradıcı aşiq dövrünün məhsuludur.

15-ci əsr ozanlığın zəifləməsi, onun 16-cı əsrdə (bəlkə də 15-ci əsrdə) aşılıqla əvəz olunması dövrüdür (ən azı Qafqaz, İran və Anadoluda). Ozanların çaldığı qopuzun yerinə üçtelli saz gəldi. Azərbaycan və Anadoluda üçtelli qolça qopuz, Orta Asiya və onun şərqində ikitelli qıl qopuz çalınmışdır. Yeri gəlmişkən, qopuzun simləri at quyruğundakı sərt tüklərdən düzəldilirdi.

“Kitabi-Dədə Qorqud”un ağızda yayılması, qopuzla müşayiətdə ifa olunması o zamanlarda bitdi. Dədə Qorqud ideyaları ortadan qalxmayıb müxtəlif şəkildə var olsalar da, Dədə Qorqud dastanının özü sanki unuduldu, onun yerini dəyişmiş zamana uyğun yeni dastanlar tutdu. 1815-ci ildə alman şərqşünası Heinrich Friedrich von Diez (1751 - 1817) Drezdendə “Kitabi-Dədə Qorqud” əlyazmasını aşkar edib, “Basat`ın Təpəgöz`ü öldürməsi” boyunu almancaya tərcümə etdi. Bununla möhtəşəm “Kitabi-Dədə Qorqud” abidəsi canlandı, yeni həyatını yaşamağa başladı. Bununla da bu abidə sanki yazılı ədəbiyyat nümunəsinə çevrildi. “Koroğlu” dastanını bu gün də aşiqlər ifa edir, müxtəlif aşiqlərin söylədikləri qələmə alını, beləliklə, əvvəllər olduğu kimi indi də Koroğlu dastanının çox müxtəlif variantları

*"Koroğlu" operasının tamaşası. 1937.
Müğənni Bülbül səhnədə Koroğlu rolunda, at belində*

meydandadır. Dədə Qorqud dastanı isə nə varsa odur, onu yalnız yazılı qaynaqlarda olandan oxumaq mümkündür.

Aşıqlar yeni dövrə uyğun qoşma, gəraylı, müxəmməs, bayatı kimi heca vəznli poetik formaları avazla, sazın müşayiəti ilə oxumağa və dastanlar yaratmağa başladılar. Aşıqlıq baş alıb getdi. Sadə xalq arasında canlı danışıq dilində oxuyan, yazan və danışan, hikmət və yumorla dolu aşıq söhbətləri, aşıq məclisləri çox sevildi. Aşıq tərifi ustasına çevrildi. "Kitabi-Dədə Qorqud"da qəhrəmanlar döyüşdə şücaət göstərməklə yanaşı, itki də verə bilərlər, Qazan xanın əsir düşən oğlu Uruz bəyi əsirlikdən azad edərkən döyüşdə "Üç yüz yigit Oğuzdan şəhid oldu" (s. 273). "Koroğlu" dastanında isə igidlər hər biri bir ordu ilə vuruşa bilər, çətin vəziyyətə düşsələr də, son anda ölümdən qurtarırlar. "Koroğlu"nu uşaq vaxtımızdan aşıqların ifasında eşidik, sevdik, əlbəttə onu Məmməd Hüseyin Təhmasibin tərtib etdiyi "Koroğlu" kitabından da oxuduq. "Kitabi-Dədə Qorqud"u isə yalnız kitab oxumaqla tanıdıq.

"Kitabi-Dədə Qorqud" və "Koroğlu" arasında oxşarlıq və varislik görünəndir. Hər iki dastan döyüş, hücum, müdafiə, dostluq, qardaşlıq, özünü ifadə sərbəstliyi, qadın gücü, sevgi, küsü, intiqam, cəmərdlik, poeziya, kef, çalib-çağırmaq kimi keyfiyyətlərlə zəngindir. "Kitabi-Dədə Qorqud"a xas olan at sevgisi "Koroğlu"da at ehtirasına, ata pərəstiş fenomeninə dönür.

* * *

Koroğlu qədər kimliyi, qəhrəmanlığı ata bağlı olan ikinci bir folklor qəhrəmanı, yəqin ki, yoxdur. Koroğlu və onun məşhur Qıratını bir-birindən ayrı təsəvvür etmək olmur. Qıratsız Koroğlu əsl Koroğlu deyil, qanadı qırılmış quş kimidir.

Koroğlunun atası Alı kişi Həsən xanın ilxıçısıdır. Bir gün ibxunu dərya kənarındakı otlağa aparən Alı kişi dəryadan iki at çıxdığını gördü. O atlar ilxıdakı iki madyana, iki yetkin dişi ata yaxınlaşandan sonra qayıdıb dəryaya girdilər. Alı kişi madyanları manşırladı və o

Koroğlu heykəli.

Müəllif: Tokay Məmmədov. Bakı

qədər gözlədi ki, axırda həmin madyanlar doğdu. İki il dayları bəslədi. "Kitabi-Dədə Qorqud" da da dərya-dənizlə bağlı at əhvalatı var. Baybörə'nin oğlu üçün hədiyyə olaraq bir dəniz qulunu – boz ayğır almışdılar (hərçənd ki, dəniz qulunun nə demək olduğu deyilmir).

Həsən xanın qonağı olan paşa "Həsən xan, eşitmişəm qəşəng cins atların var, gərək iltından mənə iki ayğır verəsən" deyəndə, Həsən xan Alı kişiye əmr edir: sabah iltı gətir, paşa üçün iki yaxşı ayğır seçək. Alı kişi dərya atlarından doğulan, amma görünüşcə uzunorta, arıq, çöpüklü dayçaları təqdim edir. Paşanın bu dayçalara lağ etməsi Həsən xanı utandırıb qəzəbləndirdi, Alı kişini "öldürün" əmri verir. Paşanın "Həsən xan, öldürmə, hər dayçanı onun bir gözünə qiymət elə" sözü ilə Alı kişi kor edilir.

Alı kişi Qırat və Dürat adlandırdığı bu iki atı oğlu Rövsənə verir. Atlar sınaqdan çıxırlar, Alı kişi oğluna "Qıratın tayı-bərabəri çarx altında tapılmaz. Qədrini bil, onu candan əziz saxla" deyir. "İri başlı, dolu gözlü, qara birçəkli, uzun boyunlu, tökmə döşlü, yağun, enli sağrı" at olan Qırat Koroğlunun əsas, birinci atı, və uzun sağrı, nazik ortalı Dürat ikinci atı olur.

Qeyd. Qır sözü türkcədəki Kır rəngi, Dür isə türkcədəki Doru rənglə bağlıdır. Kır ağla az miqdarda qaranın qarışığıdır, boz və ya çal demək olar; müxtəlif açıqlıq və tündlük dərəcələri var. Doru şabalıdı-qırmızı rəngdir, parlaq və ya tünd çalarları var. Adətən doru atın ayaq, quyruq və yalı qara olur.

Alı kişi oğlunun adını "Koroğlu" qoyur, çənli-çiskinli dağ belində – Çənlibeldə məskən salmasını tövsiyə edir, ona ildırım daşından (dəmirindən!) qılınc – Misri qılıncı düzəltməlidir: "Nə qədər ki, sən Qıratın belindəsən, Misri qılınc da sənənin belindədi, heç bir düşmən sənə bata bilməyəcək. Adını Koroğlu qoydum". Qıratsız, Misri qılıncsız, sazsız (və gözəl xanumlarsız) Koroğlu yoxdur.

* * *

Geniş yayılmış "Koroğlu" dastanları arasında Azərbaycan və Türkmənistan variantları sanki daha dolğun və əhatəlidirlər. Bunun bir səbəbi aydındır, Koroğlunun işlətdiyi "bizə təkə-türkmən deyirlər" açar ifadəsi aparıcı mənə daşıyır. Orta Asiyadan gəlib Qafqaz, İran və Anadolu coğrafiyasını fəth edən türklərə əslində *türkmən* və ya *türkmən* deyirdilər. Ağ-qoyunlu və Qaraqoyunlu türkmənləri böyük dövlətlər qurmuşdular. İndiki Azərbaycan türkləri, indiki türkmənlər və Anadolu (Türkiyə) türkləri bir kökdən – oğuz kökündən gəlirlər, hərçənd ki, onların qıpçaq və başqa qarışıqları da var. Koroğlu dastanı sanki daha çox Azərbaycan və Şərqi Anadolu türkləri arasında şəkillənmiş və digər bölgələrə yayılmış, yayıldıqca, təbii olaraq, şəkil dəyişdirmişdir.

Türkmən variantında Alı kişi və Rövsən əvəzinə söhbət Cığalı bəy və onun kiçik oğlu Adı bəydən başlayır. Adı bəyin xanımı hamilə qalır və uşağı doğmadan ölür. Bir müddət sonra

məzardan bir körpə çıxdığını və bir keçini əmədiyini görürlər. Məzarda doğum baş veribmiş. Oğları evə gətirir, adını Rövşən qoyurlar, amma əksər adamlar onu Goroğlu (yəni, məzar oğlu, məzarda doğulmuş) deyə çağırırlar. Cığalı bəy sonradan, Alı kişidə olduğu kimi, at seçiminə görə kor edilir. Qazax variantında Rövşən'in atası kor edilir və Rövşən'in hamilə xanımı öləndən sonra məzarda oğlan uşağı doğulur. Bu uşağın adını Koroğlu qoyurlar. Özbək variantı da Qazax variantı kimidir, amma uşağa Goroğlu adı verilir. Uyqur variantında da doğum məzarda baş verir, bu halda uşağın adını Goroğlu qoyurlar; bu variantda heç bir kor edilmə hadisəsi yoxdur. Göründüyü kimi, "Koroğlu"nun Azərbaycan və onunla eyni kimi olan Şərqi Anadolu variantında xüsusi doğum və böyümə hekayəsi yoxdur.

Türkmən variantında Cığalı bəyin nəvəsi Rövşən – Goroğlu'nun fəvqəladə at əldə etməsi hekayəsi qısaca belədir. Ərəbistan hökmdarı Reyhan Ərəb Cığalı bəyin gəlini Güləndam'ın gözəlliyini eşidib onu görmək və sonra qaçırmaq fikrinə düşür. Reyhan Ərəb'in güclü və gözəl ərəb atına vurulan Rövşən öz qısaq atı ilə bu ərəb atının cütləşməsinə istəyir. Reyhan Ərəb razı olur, çünki Güləndam'ı bu yolla qaçıracağını bilir (və müvəffəq olur). Beləliklə, yerli Türkmən atı ilə Ərəb atının cütləşməsi nəticəsində doğulan və ilk baxışdan cılız görünən bu at "kır" rəngli çox güclü və gözəl ata – Qırata çevrilir. Qazax variantında da Reyhan Ərəbin ərəb atının yerli atla cütləşməsi baş verir. Bu yolla doğulan atı rənginə görə Qırat adlandırırırlar. Özbək variantında atın əmələ gəlməsi daha uzun prosesdir, ikiqat cütləşmə tələb edir. Goroğlu mindiyi qısaq at göldən çıxan vəhşi aygır ilə cütləşir, vaxtı çatanda doğum baş verir və bu at boz rəngli qısağa çevrilir. Cütləşmək zamanı gələndə cins at tapmaq çətin olur və... Reyhan Ərəb'lə onun ərəb atı meydana girir. Nəticədə, cılız görüntüsü olan erkək bala doğulur. Goroğlu onu keç, qurd, tülkü və dəvə südü ilə bəsləyir ki, o, sıçramağı, ovçuluğu, bicliyi və dözümlüyü olan ata çevrilsin. Beləliklə, Qırat əmələ gəlir. Uyqur variantında Danyar adlı sərkərdənin Leyli Kır adlı çox gözəl atı ilə Goroğlu'nun Alabaytal atı cütləşdirilir və doğulan at Leyli Kır çox bənzədiyi üçün adı Leyli Kır olur. Goroğlu bu atı kişmiş, insan südü, dəvə südü və dağları yaxşı aşması üçün maral südü ilə bəsləyir.

* * *

Koroğlunun iki dərya cinsli atı – əvəzolunmaz Qırat və Düratla yanaşı, Ərəb atı da var.

*Qoç Koroğlu elər xəta,
İndi sən bax bu büsata,
Canım qurban Ərəbata,
Oynar, kişnər saxlamışam.*

İgidlər Çənlibeldə də, uzaq və təhlükəli səfərə çıxanda da Düratı və Ərəb atı minmək istəyirlər.

*Eyoazım minəndə Dürat belinə
Gərək göydə quşlar qanad saxlasın...*

*

*Misri qılinc dəstindədi,
Ərəbatın üstündədi,
Şirin canın qəsdindədi,
Bu gələn Eyoaz, bu gələn.*

*

*Min Dürati, gəl hayıma,
Yalmanına yat Eyvazım.*

Eyvaz və yoldaşlarını səfərə yola salan Koroğlu Eyvaz`a Ərəbatı min deyir və daşlı yollarda ehtiyatlı olmağı tapşırır:

*Ərəbatı yaxşı saxla,
Daşdı Bayazid yolları...
Ərəbat nal, mıxın tökər,
Daşdı Bayazid yolları...*

Səfərə çıxan təcrübəsiz Dəmirçioğlu`ya minmək üçün Ərəb at verilir, "Ərəbat dediyin yelə nisbətidi". Dəmirçioğlu həməən Ərəbata bir qamçı vurur və Koroğlunun məzəmməti ilə qarşılaşır; igid gərək minici olsun, "Ərəbatın nədir suçu?". Atı "arpa verib candan betər bəsləmək" lazımdır. Yolda yatıb Ərəbatı itirən Dəmirçioğlu böyük həyəcan keçirir, "Mərd iyidin atı candan əzizdi", "İyidin atıdı ciyərpərəsi".

*Yaxşı at minənlər qalsa piyada
Daş düşər başına, ömrü bad ola.*

Koroğlu yaxşı atları candan əziz sayır. Kişinin atına toxunmaq onun namusuna toxunmaqdır. Düratın ilxı ilə birlikdə yoxa çıxması Koroğlunu dəli edir, yandırır:

*İndi bir mərd dəli gərək
Tapsın mənim Düratımı.
Alsın düşmənin əlindən
Minib gəlsin kür atımı.*

*

*Kişnəyib meydanda gəzən,
Hərdən sağa-sola süzən,
Düşmənin başını üzən
Bir əsrəmiş nər atımı.*

*

*Nigar, Düratın itməyi
Yandırır məni, yandırır....
Müxənnət meydan açmağı,
Koroğluya sataşmağı
Yandırır məni, yandırır.*

Ümumiyyətlə, Koroğlu igidi yaxşı atsız təsəvvür etmir:

*Yaxşı ər yaxşı at minər,
Ortada göstərər hünər...*

*

*Düşmən qəfil hücum çəksə,
İgid gözüün silsin gərək.
Başı bədəndən getməmiş
Ata minə bilsin gərək.*

Savaş igidin əldə qılinc yaxşı, cins at belində döyüşməsidir:

*Qoyun bədöylər kişnəsin,
Misri qılınclar işləsin...*

Bolu bəylə qarşılaşıb, ehtiyatsızlıq edib çətin vəziyyətə düşən Koroğlu kim olduğunu boynuna almır, Koroğlu'nun qüdrətini, ona xas olan keyfiyyətləri sayanda Ərəbatı da yada salır:

*Dəmir cılov altıda Ərəbatı var,
İnan, Bolu, mən Koroğlu deyiləm.*

Qırat Koroğlu'nun tək atıdır demək mümkündür, yəni Koroğlu həmişə və yalnız Qıratı minir, Koroğlu'dan başqa Qıratı heç kim minmir (Koroğlu yalnız bir dəfə çətin səfərə gedən Eyvaz'a "Qıratı min" deyir). Harda Koroğlu orda Qıratdır. Qıratla bərabər eyni ata və anadan dünyaya gələn Düratı Koroğlu'nun 2-ci, Ərəbatı 3-cü atı saymaq olar. Koroğlu'nun Ərəbatı, demək olar ki, Dürat qədər sevilən hörmətli cins at olub. Ərəb at döyüş meydanında da cövlan edir:

*Qeysəri öldürək, sərdarı tutaq,
Böyüyün, kiçiyin qol-qola çataq,
Ərəb at döşünə cümləsin qataq,
Çənlibəla əsir göndərək hoydu.*

Koroğlu harada olur - olsun ata fikir verən, atı qiymətləndirəndir, ilxası bədöy atlarla doludur – Ağcaquzu kimi.

*Canım Qırat, gözlüm Qırat
Səni minən alar murad.
Ağcaquzu, bir də Dürat
Bağlı bədöylərim qaldı.*

Koroğlunun 20-ci əsrin ikinci yarısında yazıya alınmış yeni qollarında ondan artıq yeni atın adı çəkilir. Koroğlu dəstəsindən olmayan bəzi igidlərin də seçilmiş cins atları var. Koroğlunun özü kimi təkə-türkmən elindən olan Eyvazın atası Qəssab Alınun "bir yeldən yeyin, sudan iti gedən Türkman atı vardı. Türkman atı ilan kimi ağzını açıb, quyruğunu dik tutub dördnala çapırdı". Koroğlu ilə dost olan Giziroğlu Mustafa bəyin atı Alapaçarı Koroğlu çox tərifləyir. "Qırat Alapaçarın səsinə eşitcək yerindəcə dayandı".

*Bir atı var - Alapaça,
Aman vermir Qırat qaça,
Şəspərinin ucu haça,
Giziroğlu Mustafa bəy!*

Ümumiyyətlə, yaxşı atlar da bir-birini tanıyır, anlayır, qoxusunu alırdılar. Dəlilərdən nigaran qalıb onları axtararkən "Qırat Ərəbatın hənirtisini duydu. Ayağını yerə döyüb kişnədi", bunu görəndə Koroğlu "Axtarın ətrafı. Qırat boş-boşuna kişnəmər" dedi.

* * *

Koroğlu ilə Qırat bir-birinə qeyri-adi dərəcədə sıx bağlıdırlar, bu qoşa varlıq az qala üzvi bir vəhdət təşkil edir. Koroğlu “Çənlibel oylağım, Qırat dayağım”, “Qıratım köhləndi, özüm qəhrəman” deyir və savaşa “bir yandan Koroğlu, bir yandan da Qırat” dişləri və dırnaqları ilə düşməyə aman vermir. “Qırat ki, altımdadı mənə zaval yoxdu, haradan olsa, vurub, yarıb çıxacam”.

*Qıratı gətirdim cövlana indi,
Varsa igidlərin meydana gəlsin!*

*

*Mindim Qıratın belinə,
Kaş ki, düşman yüz olaydı.
Çəkəndə Misri qılınçı
Dərə-təpə düz olaydı.*

*

*Qıratım kişnəyib girər,
Atılar meydan başına.
Qılınç çəkər dəlilərim,
Od ələr düşməni başına.*

Yeri gəlmişkən, qeyd etməyə dəyər ki, qırğızların çox böyük həcmli “Manas” dastanının baş qəhrəmanı Manas`la birlikdə onun atı Akkula da adətən düşmənin məhvində iştirak edir.

Nigar aparmaq üçün İstanbulla gəlmiş Koroğlu tez-tez Qıratın adını çəkir, qorxmadığını deyir. Nigar maraqlanır: Qırat necə atdır ki?

*Uca dağ başında yel kimi əsər,
Dər günümde mənə ürək Qıratım.
Bir aylıq mənzili bir gündə kəsər,
Köhlən baslamışam, gərək Qıratım.*

*Yolların tozunu göyə qaldırar,
Müxənnət üstünü birdən aldırar.
Meydanın içində düşməni saldırar,
Olar yiyəsinə dirək Qıratım.*

*Qoç Koroğlu qonar olsa yəhərə,
Yağı düşmənləri salar qəhərə.
Axurda arpasın qoymaz səhərə,
Dərə düşsəm, mənə kömək Qıratım.*

“Qıratın nallarından qığılıcı qalxır, elə gedir ki, elə bil bir oxdur kamandan qurtarmış, süzür”. Koroğlu`nun dəliləri dərə düşəndə Koroğlu və Qıratın yanlarında olmasını arzu edirlər. “Hanı mənim qoç Koroğlum?” deyən Dəmirçioğlu davam edir:

*Qırat bir burdan atıla,
Müxənnət, ölkən çapıla.*

*Koroğlu burda tapıla,
Hərəniz qaça bir yana.*

* * *

Qırat dastan boyu təriflənir, vəsf edilir. Ayrı-ayrı qol və səhnələrdə isə Qırat baş qəhrəmana çevrilir. "Eyvazın Çənlibelə gətirilməsi" qolunda Koroğlu gənc, güclü və yaraşıqlı Eyvazı özünə oğulluğa götürmək üçün Təkə-türkmən elinə səfər edir, Eyvazın atası Qəssab Alı ilə razılığa gəlir, lakin məsələ ciddi şəkildə mürəkkəbləşir. Bu yerlərin böyük qəhrəmanı Ərəb Reyhan öz dəstəsi ilə Koroğlunu izləyir və uçurum tərəfdə dayanmış Koroğlunun tək yolunu kəsən dar keçidi tutur. Koroğlu, Eyvaz və Qırat enli uçurum önündə qalıblar. Nə etməli? Geriyə yol yoxdur, "Almuşam tərkimə igid Eyvazı", qarşıda isə dərin uçurum dayanıb. Koroğlu ağlasığmaz yola əl atır – Eyvaz tərkində uçurumdan tullanmaq fikrinə düşür və Qırata yalvarır:

*Arxam qarı düşməni, qabağım uçurum,
Apar Çənlibelə məni, Qıratım!
Sənə sığınmışam, qurtar bu dardan,
Apar Çənlibelə məni, Qıratım!*

*Koroğlu əməyi getməsin zaya,
Gərək qan uddurum bəyə, paşaya.
Sıçrayıb quş kimi atıl o taya,
Apar Çənlibelə məni, Qıratım!*

Koroğlu Qıratı cövlana gətirir, "Qırat... qızıl quş kimi sıçradı, uçurumun o tayına düşdü. Koroğlu'nun başındakı papağı da tərپənmədi".

Avropa səfərində Koroğlu dastarının ingiliscəyə tərcüməsi ilə tanış olan Amerika milli şairi Longfellow bu səhnədən ilham alaraq, "Rövşənbəy-Koroğlu'nun atları" adlı gözəl şeir yazmış, bu şeirə amerikalı bəstəkarlar iki musiqi bəstələmişdilər. Cəfər Cabbarlı bu şeiri Azərbaycan türkcəsinə çevirmişdi (1. Hamlet İsxanlı. *Koroğlu mövzusu Amerikanın şeir və musiqi dünyasında*. 525-ci qəzet, 20 yanvar 2017-ci il, № 11, səh. 16-18. Həmçinin: "Xəzər Xəbəri/Khazar Review", 358, yanvar-2017; səh. 32-38. 2. Hamlet İsxanlı. *Braveman Koroghlu and Translation of Epic as a Factor of Cross-lingual and Cross-cultural Transfers*. *Khazar Journal of Humanities and Social Sciences*. Volume 25, Number 3, 2022. pp. 81-97).

* * *

Koroğlu'nun düşmənləri "Koroğlu'nun igidliyinin düz yarısı Qıratdandır. Nə qədər ki, Qıratın üstündədi, biz ona heç nə eləyə bilmərik" deyir və Qıratı ələ keçirmək istəyirlər. Keçəl Həmzə bu işi üzərinə götürür, böyük hiylə işlədir, lakin sonda ancaq Düratı qaçıra bilir. Qədər in cəlvəsi ələ gətirir ki, dəyirmanında gizlənən Həmzə Düratı minib Həmzənin arxasınca düşən Koroğlu'nu daha bir dəfə aldadıb, Qıratı qaçıra bilir. Həmzənin Qıratın üstündə oturmasını, üstəlik Qırata qamçı vurub incitməsini görəni, "Qırat mənim iki gözüm" deyən Koroğlu yanub-yaxılır, "Bala, incitmə Qıratı" deyə xahiş edir:

*Canım Həmzə, gözüm Həmzə,
Həmzə, incitmə Qıratı.*

*Budu sənə sözüüm Həmzə,
Həmzə, incitmə Qıratı.*

*Qıratdı mənim dirəyim,
Əriyər qalmaz ürəyim.
Sən olasan duz-çörəyim
Həmzə, incitmə Qıratı.*

Əlacsız qalan Koroğlu Həmzəyə "Qıratı ucuz vermə" deyər, Qıratın əsl qiymətini çox gözəl, təsirli şəkildə ifadə edir. Ən güclü tərifin, qiymət vermənin əsasında geniş və poetik müqayisələr durur.

*Əylən, deyim Qıratın qiymətini,
Səksən min sərkərdə mala da verməl
Səksən min ağ tüklü qəmər öyəcə,
Səksən min xəzinə pula da verməl*

*Səksən min ilxıya, səksən min ata,
Səksən min mahaldan gələn barata,
Səksən min kotana, səksən min cütə,
Səksən min kotanlı kala da verməl*

*Koroğlu dövlətin endirsin düzə,
Say götür hamısın səksən min yüzə.
Səksən min galinə, səksən min qıza,
Səksən min ərgənə, dula da verməl*

Koroğlu "At igitin qardaşdır" deyər, Həmzəni təkidlə atın qədrini bilməyə çağırır:

*Həmzə, atı yaxşı saxla!
At igitin qardaşdı.
Gündə muğayət ol, yoxla!
At igitin qardaşdı.*

*Yay olanda dağa yollat!
Yaz olanda ifçin nallat!
Qış olanda məxmər çullat!
At igitin qardaşdı.*

.....

Həmzə Qıratı sürüb gedir. "Verdin Qırı, aldın Dürü, döy başına yan, Koroğlu" deyər sağalmaz dərdə düşən Koroğlu Çənlibelə qayıdır. Hər kəs Koroğlu'nu qınayır. Qırat toxunulmazdır, müqəddəsdir, onun qaçırılması məğlubiyyətdir, böyük ayıbdır. Koroğlu sanki həyatının ən böyük faciəsini yaşayır. Bunu başa düşən Çənlibel əhli Koroğlu'ya ürək-dirək verməyə çalışır. Koroğlu özünə gəlir, Qıratsız yaşaya bilməyəcəyini deyib qətiyyətlə, Qıratı geri gətirmək fikri ilə Toqata yola düşür:

*Allahı çağırub düşərəm yola,
Bu dərdi sinəmdə qala qoymaram.
Qıratım həsrətlə yolum gözləyir,
Düşmənin əlində qala qoymaram.*

*Ah çəkərəm hərdən köysüm ötürürəm,
Yola düşüb mətləbimi bitirürəm,
Ya ölərəm, ya Qıratı gətirürəm,
Ayrı dolansa da ilə qoymaram.*

Koroğlu bu cür vəziyyətlərdə hədəfə yaxın olmaq üçün adətən aşiq donuna girir, düşmən meydanında aşılıq edir. Toqatlı Mahmud Paşa aşiqdən Qıratı tərif etməsini istəyir. Korolu ürəkdən bu işə girişir:

*Paşa, sənə nişan verim Qıratı,
Əbrişim ipəkdən yalı gərəkdi.
Bir mina boyunlu, uca sağrıli,
Bir yarım hoqqadan nali gərəkdi.*

(ya Bir alma dırnaqlı)

*Armutu dırnaqlı, hündür boyunlu,
Meydana girəndə yüz min oyunlu,
Dəyirman mədəli, ac qurd yeyimli,
Ortası qulana dolu gərəkdi.*

*Qaranlıq gecədə yol çasırmayan,
Düşman qabağında ər düşürməyən,
Üstündə əl-ayaq yığışılmayan
Koroğlu'nun atı dəli gərəkdi.*

Qeyd. "Kitabi-Dədə Qorqud" da da Beyrək atını "Əbrişimə bənzər sənə yalıcığın" deyə tərif edir.

Koroğluya Qırata baxmaq, onu ram etmək tapşırılır. Koroğlu həyəcanlanır.

*Canım Qırat, gözlüm Qırat,
Yarəb, Qırat dururmu ola?!
Hasan paşa mehtərləri,
Otun, suyun verirmi ola?!
Qoç Koroğlu, hanı, hanı?
Dostunla düşmanın tanı!
Qırat ilə Eyoaz xanı,
Bir də gözüüm görürmü ola?!*

Nəhayət, Koroğlu tövlədə bağlanmış və heç kimi yaxına buraxmayan Qıratı görür. Nəhayət, Koroğlu xoşbəxtdir.

*Çənlibeldən sənə deyib gəlmişəm,
Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!
Dəmir libas, polad geyib gəlmişəm,
Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!*

*Əzəldən biləydim sənin halını,
Əşrafıdan kəsdirərdim nalını.
Yüz gözələ hördürərdim yalını
Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!*

*Neçə vaxtı məni qoydun piyada,
Müxənnətlər yaxşı yetdi murada.
Günbəgündən dərdim oldu ziyada,
Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!*

*Qabaqda qaltrımı arpan səhərə?
Üzəngilər nə yaraşır yəhərə...
Dəlilər salmışdı məni qəhərə,
Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!*

*Bir atım var atım-atım atılar,
Qulaqları qarğı kimi çatılar,
Ucuzluqda min tükənə satılar,
Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!*

Dörd tərəfi qoşun tutdu, amma Koroğlu Qıratın belindədir, xilas olacaqlar.

*Ceyrana bənzər qaçışın,
Addımla, qurban qoluna!..
Tərlana bənzər uçuşun,
Əl çatmaz ipək yalına!..*

*Kəsdirram gümüşdən yəhər,
Tumarlarım axşam, səhər.
Götür burdan qaç birtəhər,
Sikkə vurduqram nalına!*

*Koroğluyam, güman belə,
Deməyinən gəlməz dilə.
Məni çıxart Çənlibelə,
Qotaz düzdürəm çuluna!*

“Qırat Çənlibelə çatanda elə kişnədi ki, dağlar, dərələr dilə gəldi”.

* * *

Koroğlu qocalır, başına yığılmuş igid dəliləri, Qırat və digər atları sərbəst buraxır, yanında tək Nigar qalır. Tüfəngin icadı da onu kədərləndirir; “tüfəng çıxdı, mərdlik getdi, ay haray!” Lakin, Koroğlu haqsızlıqla rastlaşır, vəziyyət pisləşir, üstünə düşmən qoşununun gələcəyi gözlənilir. Nə etməli?

*Koroğlu yam, Qırat üstə gəzərdim,
Müxənnətlər başın vurub əzərdim,
Nərələr çəkərdim, səflər pozardım,
Mənmi qocalmışam, ya zamanəmi?*

*İtirdim Qırat, Düratı
Qocaldım, Nigar, qocaldım.*

Koroğlu dəlilsiz və Qıratsız gücsüzdür.

*Eyvaz imdadıma çata,
Dəli Həsən şespər ata,
Sıçrayam minəm Qırata,
Bəlli Əhməd dayağım ola.*

Koroğlu'nun dəlilərini toplamaq lazım gəlir. Dəlilər xəbər tutub, gəlməyə başlayırlar. Eyvaz onu tapan Dəmirçioğlu və Dəli Həsəndən Koroğlu'nu və sevimli atları soruşur:

*Qırat, Ərəbat dururmu?
Koroğlu dövrən qururmu?...*

Koroğlu gələn dəliləri görüb ürəklənir, "Xan Eyvaz min Ərəbata, get Qıratı gətir" deyir. Eyvaz Qıratı tapıb gətirir, Koroğlu coşur:

*Budur gəldi havadarım
Dur, başına dolan, könül!...*

*Qıratıma nal düzdürəm
Paşalar bağrın əzdürəm...*

Düşmən darmadağın edilir. Koroğlu "Yox, Koroğluluğu yerə qoya bilməyəcəm" dedi və Çənlibeli sevinc bürüdü. Dəlilər nəre çəkdi. Atlar kişnədi, bədöylər oynadı. Qırat qızmış pələng kimi iki dal ayaqları üstündə qalxıb elə kişnədi (bir seyhə çəkdi) ki, dağ-daş titrədi.

Koroğlu dastanı motivləri əsasında böyük Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir Hacıbəyov "Koroğlu" operasını yazdı. Operada Koroğlu rolunun ilk ifaçısı, görkəmli müğənni Bülbül səhnəyə Qıratın (Qırat rolu oynayan atın) belində çıxdı. Koroğlu operasında baş qəhrəmanın at üstündə səhnəyə çıxması ənənəyə çevrildi.

Qaçaq Nəbi və Boz at

19-cu əsrin ikinci yarısında Azərbaycanda qaçaq hərəkəti yayılmışdı. Ağadan və ya hökumətdən narazı düşən, zülmədən qaçan, intiqam hissi ilə yanan qəhrəmanlar başlarına dəstə yığıb özlərini qoruyur, ələ keçməməyə çalışır və eyni zamanda düşməndən qisas almağa can atırdılar. Məşhur qaçaqlardan biri Zəngəzur mahalından olan Nəbi idi. Xalq Qaçaq Nəbi'nin şərəfinə dastan qoşdu, Nəbi'nin və onun "özündən qaçaq" arvadı Həcər, həmçinin Nəbi'nin Boz atı bu dastanın mərkəzində yer tutdular. Nəbi'nin Bozata müraciəti və onu öyməsi Koroğlu'nun Qıratı öyməsinə bənzəyir, bəzən də üst-üstə düşür (aşiq yaradıcılığı!).

“Atları yəhərləyin” filmindən Qaçaq Nəbi və Bozat.

*Bozat, səni sər tövlədə bağlaram,
And içirəm səni məxmər çullaram.
Əgər mənə bu davadan qurtarsan
Qızıldan, gümüşdən səni nallaram.*

Və ya

*Gümüşdən döydürərəm sənə nalını
Yüz gözələ hödürərəm yalını.*

*

*Nəbi'nin bıqları eşmə-əşmədi,
Papağı güllədən deşmə-deşmədi,
Nəbi'nin atını heç at keçmədi,
Qoy sənə desinlər ay qaçaq Nəbi.
Həçəri özündən ay qaçaq Nəbi.*

Həmin dövrdə yaşayıb-yaratmış böyük Aşıq Ələsgər üç şeyin insanın başına bəla olduğunu irəli sürür – yaman oğul, yaman arvad, yaman at. Nə etməli? Ələsgərin cavabı sadə və çox təbiidir – oğulu boşla (ona baş qoşma), arvadı boşla, atı sat:

*Bu dünyada üç şey başa bələdi
Yaman oğul, yaman arvad, yaman at
İstəyirsən qurtarasan əlindən
Birin boşla, birin boşla, birin sat.*

Dəli Kür sahilində Qəmər at

İsmayıl Şıxlının (1919-1995) "Dəli Kür" (1967-68) romanı çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının şah əsərlərindən biri sayılır. Bu roman əsasında çəkilmiş "Dəli Kür" filmi (1969) də çox populyar oldu. Əsər 19-cu əsrin sonuncu rübündə ziddiyyətlərlə dolu bir kənd həyatından, həmçinin o kənddən Qori seminariyasına oxumağa gedən gənclərin başlarına gələnlərdən bəhs edir. Romanın mərkəzində yer tutan Cahandar ağa cəsur, eyni zamanda zəhmli, ötkəm kişidir. Cahandar ağa digər nüfuzlu bir kişinin – Allahyar ağanın arvadını qaçırır, onlar arasında düşmənçilik başlayır və get-gedə qızışır. Cahandar ağa bir tərəfdən düşməni Allahyar ağa, digər yandan rus hökumət adamları ilə düz gəlmir və təqib olunur. Cahandar ağa Qəmər adlı atını çox sevir, onu gözədən qoymur, Qəmər də sahibinin çətin vəziyyətlərdən çıxmasına kömək edir, onu xilas edir.

Cahandar ağa və Qəmər atın təsviri

Cahandar ağa gözləmədiyi tərəfdən zərbə alır, təhqir olunur, sarsılır. Bu faciəvi hadisəni yazıcının öz dili ilə verməyə çalışacam. Hadisənin kitabda olan təsvirini qısaltmaq üçün öz sözümdən də istifadə etməli oldum.

Cahandar ağa səhər tezdən, tüfəngini əlinə alıb, atın hörüyünü dəyişmək üçün çəmənliyə getdi. Həmişə Cahandar ağanı görəndə bərkənd kişneyən, coşan, şahə qalxan at bu dəfə "boynunu bükmüşdü, yazıq-yazıq sahibinin üzünə baxırdı". Cahandar ağa "onun belini sığalladı... sənə nə olub, Qəmər? – deyə pıçıldadı". "O, atın ətrafına dolandı, dal tərəfə keçdi və daş kimi donub yerində qaldı... Kişi diksinib geri çəkildi. Bədəninə üşütmə götürdü... Atın yalını, quyruğunu qırxmışdılar". Onlar Cahandar ağaya "sataşmışdılar, onu təhqir etmişdilər, onun qüruruna toxunmuşdular.

Kişinin namusu üç şeydir: at, arvad, bir də papaq. Bunlara toxunmaq, onun namusunu ayaq altına atıb tapdalamaq demək idi... O indi buna necə dözəcək? Bu atı ortaya çıxarmaq olarmı?... Camaat bunu bilsə, Cahandar ağa sussa, onu ələ salmazlarmı? O, başına papaq qoyub mərəkəyə çıxa bilərmə? Kişi lap sarsıldı... Atın əvvəlki şahənə vüqarı yox olmuşdu... Qırğıtəkin cəld, tərhan kimi vüqarlı, sığallı gəlin kimi yaraşığı olan Qəmər indi ağlar günə qalmışdı... Cahandar ağaya "elə gəldi ki, bu saat, elə buradaca ürəyi partlayacaq... Bəlkə bu daha yaxşı idi? Bu cür təhqirlərə dözməkdənsə ölüm daha münasib idi?!

...Cahandar ağa dərəyə endi... Uçurumun kənarına qədər gəldi... Qəmər sakitləşib otlamağa başladı. Cahandar ağa tüfəngini dizinin üstünə qoyub donmuşdu... *İndi mən nə edim, Qəmər? Axı sən mənim sirdaşım, dar günümdə harayçım idin. Sən məni çox dardan çıxarmısan. Sən mənim ürəyimdən keçənləri balaca bir işarədən başa düşürdün... Sən quş kimi qanad açıb məni gül-lənin altından çıxartmısan. Mən səni özümə qardaş, sirdaş bilirdim.... Qəmər, indi mən nə edim, sənənin rüsvayçılığına necə dözüüm?* Qəmər gözlərindən öpdü. Boynundakı ipi açdı. Ehmalca qayanın kənarına doğru hayladı... Qəmər ayaq saxladı... onun gözü elə bil yaşardı... Cahandar ağa çaxmağı hərləyib tüfəngi üzünə qaldırdı. Qəmər alnundakı qaşqanı nişan aldı... Tətiyi

çəkdi... Qəmər dal ayağı üstə şahə qabxdı. Bir xeyli beləcə dayandı... birdən müvazinətini itirdi... və birbaşa sıldırım aşağı yuvarlandı. At bərkdən kişnədi..."

Çağdaş dünyada at və atkimilər

Çağdaş zamanda insan-at birliyi yoxa çıxmış kimidir, "insan və at əsasən ayrılmışlar" demək mümkündür. İnsanların mütləq əksəriyyəti uşaqkən at minmir, sonralar da at yada düşmür, həyatda ata nadir hallarda rast gəlirlər, atı əsasən filmlərdə görürlər. Atın şaha qalxması, yortma gedişi və dördayaq (dördnala) çapması, at kişnərtisi – bunları hazırda cüzi sayda insanlar müşahidə edə bilər. İnsanların gündəlik oturub-durduqları əsas heyvanlar it və pişikdir, şəhərdəki canlıların mühüm bir qismi it və pişiklərdən ibarətdir.

1850-ci ildə Fransada 3 milyon at vardı (Paris dünyanın at mərkəzi sayılırdı), 1-ci dünya savaşına qədərki dövrdə bu rəqəm 3.8 milyon ətrafında idi, 2006-cı ilin məlumatına görə isə Fransada 422.872 at olub. Bir zaman həyatda və incəsənətdə mühüm yer tutan at indi öz yerini zəruri sayılan maşına, təyyarəyə, kompüterə, telefona, restoran və futbol kimi çoxsaylı çağdaş vasitələrə verib. Rəssamların at çəkmə ehtirası yoxa çıxıb. Dildə və fikirdə ata yer yoxdur, cəmiyyət atsızlaşıb. Bu atsızlaşma məsələsini alman mədəniyyətsünası Ulrich Raulff öz kitabında bol-bol şərh etmişdir (*Allen Lane. Farewell to the Horse: The Final Century of Our Relationship*, 2017).

Görkəmli alman tarixçisi Reinhart Koselleck (1923-2006) atın bəşər tarixində oynadığı böyük rolu vurğulamış, tarixi dövrləşməni at termini ilə şərh etmək ideyasını irəli sürmüşdü. O, tarixi *ata qədərki dövr*, *at dövrü* və *atdan sonrakı dövr* kimi üç hissədən ibarət təsəvvür etməyi təbii saymışdı. O, dünyada baş verən dini, siyasi və sosial hadisələrin, ordu, ticarət və aqrar mədəniyyətin atsız təsəvvür edilə bilməyəcəyi söyləmiş, indiki zamanda atın bu işlərdə rolunun yoxa çıxmasını və yalnız idman, əyləncə və sənət kimi sahələrdə qaldığını qeyd etmişdir (*Reinhart Koselleck, 'Das Ende des Pferdezeitalters', Süddeutsche Zeitung, 2003; 181*).

* * *

2006-cı ilin hesabatına görə dünyada 58 milyondan artıq at mövcuddur. At sayına görə ABŞ birinci yerdədir – təqribən 9.5 milyon, sonrakı yerlər: Çin (7.402.450), Mexico (6.260.000), Braziliya (5.787.249), Argentina (3.655.000), Colombia (2.533.621), Mongolia (2.029.100), Ethiopia (1.655.383), Rusiya Federasiyası (1.319.358), Qazaxıstan (1.163.500) və Romania (834.000). <https://www.horsetalk.co.nz/2007/09/12/world-horse-population-58ml/>.

2018-ci ildə dünyada eşşəklərin sayı 50 milyonu keçdi. 1997-ci il statistikasına görə eşşəklərin sayı 19% artıb. Qatırların sayı isə 8.5 milyondur və bu rəqəm 1997-ci ilə nisbətən 53% azalıb. Dünyada eşşəklər durmadan artır (sözün məcazi mənasında deyil, hərfi mənasında), qatırların sayı isə sürətlə azalır. Hazırda (2021-ci ildə) ən çox eşşəyi olan ölkələr: Ethiopia (≈ 8.5 milyon), Sudan (≈ 7.6 milyon), Mexico (≈ 3.3 milyon), Çad (≈ 3 milyon), Çin (≈ 2.7 milyon). Ən çox qatırı olan ölkələr: Çin (≈ 811 min), Çad (≈ 340 min), Zimbabve (≈ 318 min). (*Stuart L. Norris, Holly A. Little, Joseph Ryding, and Zoe Raw, Global donkey and mule populations: Figures and trends. National Library of Medicine/ National Center for Biotechnology Information, 2021 (Feb 25), 16 (2)*). 1997-ci ildə Çin həm eşşəklərin, həm də qatırların sayına görə dünyada birinci yerdə idi. Sonrakı illərdə bu saylar kəskin şəkildə azalmağa başladı. Bu, bəlkə Çinin texnoloji və iqtisadi gücünün kəskin artması ilə bağlıdır.

Qaldı dəvələr. Dünyada təqribən 35 milyon dəvə mövcuddur. Ən çox dəvəli ölkələr: Somalia (≈ 6 milyon), Sudan (≈ 3 milyon), Çin (≈ 1.4 milyon), Hindistan (≈ 14 milyon). Dünyada dəvələrin sayı artmaqdadır, Çin və Hindistanda isə azalır. (*B. Faye. How many large camelids in the world? A synthetic analysis of the world camel demographic changes. Pastoralism, 2020, volume 10, Article number 25*).

(Son)

**SIYASI ELMLƏR
VƏ FƏLSƏFƏ
DEPARTAMENTİNİN
MÜDİRİ KRAL III
ÇARLZ'IN BAKIDA
KEÇİRİLMİŞ TƏVƏLLÜD
GÜNÜ TƏDBİRİNDƏ**

**HEAD OF THE
DEPARTMENT OF
POLITICAL SCIENCES
AND PHILOSOPHY AT
THE BIRTHDAY EVENT
OF KING CHARLES III
HELD IN BAKU**

Orkhan Vəliyev

Fergus Auld

İyunun 22-də Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Azərbaycandakı səfirliyi tərəfindən Bakıdakı Hyatt Regency hotelində Böyük Britaniya və Şimali İrlandiyanın kralı III Çarlz'ın təvəllüd günü – Milli bayram münasibətilə tədbir keçirilmişdir. Azərbaycan hökumətinin, Milli Məclisin, diplomatik korpusun, ictimai-siyasi təşkilatların nümayəndələri və media təmsilçilərinin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə səfir Fergus Auld Azərbaycan dilində çıxış etmiş, digər nətiqlər təbrik nitqi söyləmişlər.

Tədbirdə səfirliyin dəvəti ilə Xəzər Universitetinin Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentinin müdiri Dr. Orkhan Vəliyev də iştirak etmişdir.

On June 22, the Embassy of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in Azerbaijan held an event on the occasion of the birthday of the King of Great Britain and Northern Ireland Charles III - a national day at the Hyatt Regency hotel in Baku. Ambassador Fergus Auld spoke in Azerbaijani at the event with the participation of representatives of the government of Azerbaijan, Milli Majlis, diplomatic corps, socio-political organizations and media representatives, and other speakers delivered a congratulatory speech.

At the invitation of the embassy, Dr. Orkhan Valiyev, head of the Department of Political Sciences and Philosophy of Khazar University, also participated in the event.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN QIZLARDAN İBARƏT RƏQS ANSAMBLI
"ALOV" RƏQS ANSAMBLİNİN YUBİLEYİNDƏ**

**KHAZAR UNIVERSITY GIRLS' DANCE ENSEMBLE AT "ALOV"
DANCE ENSEMBLE'S JUBILEE**

İyunun 25-də "Alov" Rəqs Ansamblınının 10 illik yubileyi münasibətilə keçirilən konsertdə Səbinə İsmayılovanın bədii rəhbərliyi ilə Xəzər Universitetinin qızlardan ibarət rəqs ansamblı da çıxış edərək, rəqs kompozisiyaları ilə öz təbriklərini bildirib.

At the concert held on June 25, on the occasion of the 10th anniversary of the "Alov" Dance Ensemble, the girls' dance ensemble of Khazar University, under the artistic direction of Sabina Ismayilova, also performed and expressed their congratulations with dance compositions.

PROFESSOR, AKADEMİK HAMLET İSAXANLININ ÇİNƏ İŞGÜZAR SƏFƏRİ 29 İYUN - 4 İYUL

Hamlet İsaxanlı

Çin Beynəlxalq Mübadilə Assosiasiyası və Dünya Çinşünaslıq Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri, professor, akademik Hamlet İsaxanlı və Pekin Xarici Dillər Universiteti Azərbaycan dili kafedrasının müdiri, eləcə də Xəzər Universiteti Çin Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aqşin Əliyev iştirak etmişlər. Qurultay zamanı Qlobal Çinşünaslıq Universitetləri Alyansı təsis edilmişdir. Xəzər Universiteti alyansa təsisçi-üzv seçilmişdir. Qeyd edək ki, qurultay və konfransda 71 ölkədən 100-dən çox çinşünas alim iştirak etmişdir. Qurultay və konfransın əsas məqsədi qarşılıqlı anlaşma və əməkdaşlığı dərinləşdirmək, müxtəlif mədəniyyətləri təmsil edən insan və cəmiyyətlər arasında dialoq yaratmaq, çinşünaslıq (sinologiya) elmi çərçivəsində elmi əlaqələri inkişaf etdirmək məqsədi daşıyır.

Xəzər Universiteti və Çinin müxtəlif universitetləri arasında sıx təhsil və akademik əlaqələr mövcuddur. Keçən illər ərzində Çinin Pekin Xarici Dillər Universiteti, Şanxay Universiteti, Pekin Dil və Mədəniyyət Universiteti, Şengen Universiteti, Anhuy Kənd Təsərrüfatı Universiteti və Xəzər Universiteti arasında bağlanmış müvafiq anlaşma memorandumlarına əsasən tələbə mübadiləsi, elmi konfranslar, alimlərin qarşılıqlı səfərləri həyata keçirilmişdir. Qeyd edək ki, 2022-ci ilin oktyabrında Xəzər Universitetində Dünya Çinşünaslıq Mərkəzi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Çin Tədqiqatlar Mərkəzi yaradılmışdır.

XƏZƏR XƏBƏR № 430 İyul 2023

PEKİN ŞƏHƏRİNDƏ DÜNYA ÇİNŞÜNASLAR ŞURASININ QURULTAYI VƏ ÜÇÜNCÜ SİVİLİZASIYALARARASI DIALOQ KONFRANSI KEÇİRİLMİŞDİR

THE OPENING CEREMONY OF THE FIRST WORLD CONFERENCE OF SINOLOGISTS AND THE THIRD DIALOGUE ON EXCHANGE AND MUTUAL LEARNING AMONG CIVILIZATION HELD IN BEIJING

Azerbaijan was represented at the conference by the founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, Professor, Academician Hamlet Isakhanli and the head of the Department of Azerbaijani Language of Beijing Foreign Studies University, as well as the director of Khazar University China Studies Center, PhD.in Philology Agshin Aliyev.

First, the congratulatory letter of the president of the people's Republic of China Xi Jinping was read to the conference participants. The letter emphasized the importance of global dialogue, cultural exchange, inter-civilizational communication and mutual understanding in modern times, and noted China's desire to develop cultural relations with all countries of the world. Then, the vice-president of the people's Republic of China Han Zheng, speaking at the opening ceremony, noted the importance of studying the cultural values of the peoples of the world and the importance of mutual protection and promotion, and in this regard, it was emphasized that China is always open to cooperation with the countries of the world.

After the opening ceremony, meetings were held between universities and scientific organizations.

Note that the conference was jointly organized by the Chinese Association for International Understanding and the World Sinology Center. Within the framework of the conference, Azerbaijan Sinology Center was established in Qingdao.

PROFESSOR, ACADEMICIAN HAMLET ISAKHANLI PAYS BUSINESS TRIP TO CHINA ON JUNE 29 - JULY 4

ÇİNİN ÇİNQDAO ŞƏHƏRİNDƏ YERLƏŞƏN DÜNYA ÇİNŞÜNASLIQ MƏRKƏZİNDƏ AZƏRBAYCAN ÇİNŞÜNASLIQ MƏRKƏZİ TƏSİS EDİLMİŞDİR

AZERBAIJAN SINOLOGY CENTER ESTABLISHED IN THE WORLD SINOLOGY CENTER LOCATED IN QINGDAO, CHINA

Hamlet İsaخانlı və Aqşin Əliyev çinli həmkarları ilə

Çinin Pekin və Çinqdao şəhərlərində keçirilən Dünya Çinşünaslar Şurasının Qurultayı çərçivəsində baş qərarqahı Çinqdao şəhərində yerləşən Dünya Çinşünaslıq Mərkəzinin nəzdində Azərbaycan Çinşünaslıq Mərkəzi təsis edilmişdir. Mərkəzin təsis olunması üçün təşkil edilmiş xüsusi mərasimdə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı və Pekin Xarici Dillər Universiteti Azərbaycan dili kafedrasının müdiri, eləcə də Xəzər Universiteti Çin Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aqşin Əliyev iştirak etmişlər.

Çində Azərbaycan Çinşünaslıq Mərkəzinin yaradılması Xəzər Universitetində 2022-ci ilin oktyabrında yaradılmış Çin Tədqiqatlar Mərkəzinin yaradılması layihəsinin tərkib hissəsidir. Çində tədqiqatlar aparacaq azərbaycanlı alimlər üçün münbit iş və tədqiqat şəraitinin yaradılması məqsədi daşıyır. Çində Azərbaycan haqqında qaynaqların müəyyən olunması və üzə çıxarılması zamanın tələbidir. Çinqdao şəhərində yaradılan Azərbaycan Çinşünaslıq Mərkəzi bu məqsədlərə xidmət edən tədqiqat ocağı kimi mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Within the framework of the General Assembly of World Council of Sinologists held in Beijing and Qingdao, China, Azerbaijan Sinology Center was established under the World Sinology Center, headquartered in Qingdao. Professor, Academician Hamlet Isakhanli, the founder of Khazar University and chairman of its Board of Directors and Trustees and Agshin Aliyev, head of the Department of Azerbaijani Language at Beijing University of Foreign Studies, as well as director of Khazar University China Studies Center, PhD in Philology, attended the special ceremony of establishment of the center.

Creating Azerbaijan Sinology Center in China is a part of the project of establishing Khazar University China Studies Center founded in October 2022. The establishment of the Azerbaijan Sinology Center in Qingdao is aimed at creating favorable working and research conditions for Azerbaijani scientists who are supposed to conduct research in China. The identification and disclosure of sources about Azerbaijan in China is a requirement of the time. The Azerbaijan Sinology Center established in Qingdao is of great importance as a research center serving these goals.

PEKİN ŞƏHƏRİNDƏ BİRİNCİ DÜNYA ÇİNŞÜNASLAR KONFRANSININ VƏ ÜÇÜNCÜ SİVİLİZASİYALARARASI DIALOQ KONFRANSININ AÇILIŞ MƏRASİMİ KEÇİRİLMİŞDİR

THE OPENING CEREMONY OF THE FIRST WORLD CONFERENCE OF SINOLOGISTS AND THE THIRD DIALOGUE ON EXCHANGE AND MUTUAL LEARNING AMONG CIVILIZATION HELD IN BEIJING

Konfransda Azərbaycanı Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyunlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı və Pekin Xarici Dillər Universiteti Azərbaycan dili kafedrasının müdiri, eləcə də Xəzər Universiteti Çin Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aqşin Əliyev təmsil etmişlər.

İlk olaraq Çin Xalq Respublikasının sədri Si Cinqin'in konfrans iştirakçılarına təbrik məktubu oxunmuşdur. Məktubda global dialoq, mədəni mübadilə, sivilizasiyalararası əlaqə və qarşılıqlı anlaşmanın müasir dövrdə vacib olduğu xüsusi vurğulanmış, Çinin dünyanın bütün ölkələri ilə mədəni əlaqələri inkişaf etdirmək istəyi qeyd olunmuşdur. Sonra Çin Xalq Respublikasının sədr müavini (vitse-prezidenti) Han Gen açılış mərasimində çıxış edərək, dünya xalqlarının mədəni dəyərlərinin öyrənilməsinin vacibliyini və qarşılıqlı şəkildə qorunub təbliğ olunmasının önəmini qeyd etmişdir, bu xüsusda Çinin dünya ölkələri ilə əməkdaşlığa hər zaman açıq olduğu vurğulanmışdır.

Açılış mərasimindən sonra universitetlər və elmi təşkilatlararası görüşlər keçirilmişdir.

Qeyd edək ki, konfrans Çin Beynəlxalq Mübadilə Assosiasiyası və Dünya Çinşünaslıq Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə həyata keçirilmişdir.

Azerbaijan was represented at the conference by the founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, Professor, Academician Hamlet Isakhanli and the head of the Department of Azerbaijani Language of Beijing Foreign Studies University, as well as the director of Khazar University China Studies Center, PhD in Philology Agshin Aliyev.

First, the congratulatory letter of the president of the people's Republic of China Xi Jinping was read to the conference participants. The letter emphasized the importance of global dialogue, cultural exchange, inter-civilizational communication and mutual understanding in modern times, and noted China's desire to develop cultural relations with all countries of the world. Then, the vice-president of the people's Republic of China Han Zheng, speaking at the opening ceremony, noted the importance of studying the cultural values of the peoples of the world and the importance of mutual protection and promotion, and in this regard, it was emphasized that China is always open to cooperation with the countries of the world.

After the opening ceremony, meetings were held between universities and scientific organizations.

Note that the conference was jointly organized by the Chinese Association for International Understanding and the World Sinology Center.

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN ALİMLƏRİ ÜÇÜNCÜ SİVİLİZASYALARARASI DİALOQ KONFRANSI VƏ BİRİNCİ DÜNYA ÇİNŞÜNASLAR KONFRANSINDA İŞTİRAK ETMİŞLƏR

Çinin Pekin və Çinqdao şəhərlərində Üçüncü Sivilizasiyalararası Dialoq Konfransı və Birinci Dünya Çinşünaslar Konfransı keçirilmişdir. Konfransda Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri, professor, akademik Hamlet İsaخانlı və Pekin Xarici Dillər Universiteti Azərbaycan dili kafedrasının müdiri, eləcə də Xəzər Universiteti Çin Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aqşin Əliyev elmi məruzə ilə çıxış etmişlər.

Hamlet İsaخانlı Azərbaycan və Yaxın Şərq ədəbiyyatında Çin motivləri haqqında araşdırmasını iştirakçıların diqqətinə çatdırmışdır. Qədim ədəbiyyatımızda Çin motivlərinin özünü geniş şəkildə bürüzə verməsi Azərbaycan-Çin mədəni əlaqələrinin qədimliyindən xəbər verdiyi alimlərin diqqətinə çatdırılmışdır. Aqşin Əliyev mədəniyyətlərarası tərcümə mübadiləsi fonunda Azərbaycan-Çin tərcümə əməkdaşlığının mövcud vəziyyəti, çağırışları və gözləntiləri barədə məruzə ilə çıxış etmişdir.

Çinin Çinqdao şəhərində Dünya Çinşünaslıq Mərkəzində keçirilən konfransda yüzə yaxın elmi mühazirə dinlənilmiş, müxtəlif ölkələrin alimləri arasında elmi-mədəni əlaqələrin dərinləşməsi yönündə fikir mübadiləsi aparılmış və müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

Hamlet İsaخانlı

Aqşin Əliyev

KHAZAR UNIVERSITY SCHOLARS ATTEND THE THIRD DIALOGUE ON EXCHANGE AND MUTUAL LEARNING AMONG CIVILIZATION AND THE FIRST WORLD CONFERENCE OF SINOLOGISTS

The Third Dialogue on Exchange and Mutual Learning Among Civilization and the First World Conference of Sinologists were held in Beijing and Qingdao, China. At the conference, founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, Professor, Academician Hamlet Isakhanli and head of the Department of Azerbaijani Language of Beijing Foreign Studies University, as well as director of Khazar University China Studies Center, Ph.D. in philology Agshin Aliyev made a scientific report.

Hamlet Isakhanli presented his research on Chinese motives in Azerbaijani and Middle Eastern literature. It was brought to the attention of scientists that the widespread manifestation of Chinese motives in our ancient literature testifies to the antiquity of Azerbaijani-Chinese cultural relations.

Agshin Aliyev made a report on the current state, challenges and expectations of Azerbaijani-Chinese translation cooperation in the light of intercultural translation exchange.

At the conference held at the World Sinology Center in Qingdao, China, about a hundred scientific lectures were heard, opinions were exchanged among scientists of different countries in the direction of deepening scientific-cultural relations, and relevant decisions were made.

Hamlet İsaخانlı Yang Dan

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı Çində iştirak etdiyi Dünya Çinşünaslar Konfransı və Üçüncü Sivilizasiyalararası Dialoq Konfransı çərçivəsində Pekin Xarici Dillər Universitetinin (PXDU) rektoru professor Yanq Dan ilə görüşmüşdür. Görüş zamanı iki ali təhsil ocağı arasında cari ilin may ayında imzalanmış anlaşma memorandumundan irəli gələn məsələlər, əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə edilmiş, müntəzəm qarşılıqlı səfərlərin təşkil olunmasının vacibliyi vurğulanmışdır. Hamlet İsaخانlı uyğun vaxtda PXDU-nun rektoru Yanq Dan'ı Xəzər Universitetinə səfərə dəvət etmişdir. Dəvət məmnuniyyətlə qəbul olunmuşdur.

Qeyd edək ki, Xəzər Universiteti və PXDU arasında bir neçə ildir ki, təhsil və elmi əməkdaşlıq formalaşmışdır. PXDU-nun Azərbaycan dili ixtisasını bitirmiş iki tələbəsi hazırda PXDU-nun pedaqoji kadr layihəsi çərçivəsində Xəzər Universitetində Azərbaycan dili ixtisası üzrə magistr pilləsində təhsil alır. Bundan başqa, Hamlet İsaخانlı PXDU-nun təşəbbüsü ilə 2022-ci ilin aprel ayında təşkil olunan "Ölkə və Regionşünas Alimlər Alyansı" konfransında iştirak etmiş, azərbaycanlı alim kimi alyansın üzvü seçilmişdir. Qeyd edək ki, hazırda PXDU-nun regionşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan magistrantlarının Xəzər Universitetində qısamüddətli təlim keçmələri də nəzərdə tutulur.

Çin Təhsil Nazirliyinin qərarı ilə 2015-ci ildə PXDU-da Azərbaycan dili ixtisası təşkil olunmuş, 2018-ci ildə ilk qəbul həyata keçirilmişdir. Universitetin Azərbaycan dili ixtisasının yaradıcısı və hazırda Azərbaycan dili kafedrasının müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aqşin Əliyev, eyni zamanda, Xəzər Universiteti Çin Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru kimi də fəaliyyət göstərir. PXDU və Xəzər Universiteti arasında uzummüddətli və daimi tələbə mübadiləsinin həyata keçirilməsi hər iki universitetin əsas hədəflərindəndir.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN TƏSİSÇİSİ,
DİREKTORLAR VƏ QƏYYUMLAR
ŞURASININ SƏDRİ PROFESSOR,
AKADEMİK HAMLET İSAXANLI PEKİN
XARİCİ DİLLƏR UNIVERSİTETİNİN
REKTORU İLƏ GÖRÜŞMÜŞDÜR**

**PROFESSOR, ACADEMICIAN
HAMLET ISAKHANLI, FOUNDER OF
KHAZAR UNIVERSITY, CHAIRMAN
OF THE BOARD OF DIRECTORS AND
TRUSTEES, MEETS WITH THE RECTOR
OF BEIJING FOREIGN STUDIES
UNIVERSITY**

Professor Hamlet Isakhanli, founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, met with Prof. Yang Dan, rector of Beijing Foreign Studies University (BFSU), within the framework of the World Conference of Sinologists and the Third Dialogue on Exchange and Mutual Learning Among Civilizations, which he attended in China. During the meeting, the issues arising from the memorandum of understanding signed between the two higher education institutions in May of this year, the prospects of cooperation were discussed, and the importance of organizing regular mutual visits was emphasized. Hamlet Isakhanli invited Yang Dan, the rector of BFSU, to visit Khazar University at an appropriate time. The invitation was gladly accepted.

Note that Khazar University and BFSU have established educational and scientific cooperation for several years. Two students of BFSU majoring in the Azerbaijani language are currently studying for a master's degree in the Azerbaijani language at Khazar university within the framework of the BFSU pedagogical personnel project. In addition, Hamlet Isakhanli participated in the "Country and Regional Scholars Alliance" conference organized in April 2022 at the initiative of BFSU, and was elected a member of the alliance as an Azerbaijani scientist. Note that currently, BFSU undergraduates majoring in regional studies are expected to undergo short-term training at Khazar University.

By the decision of the Ministry of Education of China, in 2015, the Azerbaijani language specialty was established at BFSU, and the first admission was made in 2018. Agshin Aliyev, founder of the Azerbaijani language specialty and currently head of the Department of Azerbaijani Language, PhD in philology, also serves as director of the China Studies Center at Khazar University. Implementation of long-term and permanent student exchange between BFSU and Khazar University is one of the main goals of both universities.

PROFESSOR, AKADEMİK HAMLET İSAXANLI ÇİNİN ÇINQDAO ŞƏHƏRİNƏ SƏFƏR ETMİŞDİR

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qayyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsa-xanlı Çində iştirak etdiyi Dünya Çinşünaslar Konfransı və Üçüncü Sivilizasiyalararası Dialoq Konfransı çərçivəsində Çinqdao şəhərinə səfər etmişdir. Səfər çərçivəsində çoxsaylı görüşlər keçirən Hamlet İsa-xanlı Çinqdao şəhərinin Sihayan rayonundakı 2 saylı ibtidai məktəbdə də olmuş, şagirdlər tərəfindən təşkil olunan "Musiqi sərhəd tanımır" festivalında iştirak etmişdir. Səfər çərçivəsində Sihayan rayon təhsil idarəsinin rəsmi şəxsləri ilə görüş keçirilmiş, rayonun müvafiq məktəbləri və "Dünya" məktəbi arasında şagird mübadiləsinin həyata keçirilməsi təklifi müzakirə olunmuşdur.

Qeyd edək ki, 2 saylı ibtidai məktəbdə 2 mindən çox şagird təhsil alır, hər bir şagird mütləq şəkildə bir musiqi alətində məharətlə ifa edir. Məktəbin milli və klassik musiqi alətlərindən ibarət orkestrı bütün Çində məşhurdur.

Hamlet İsa-xanlı

Aqşin Əliyev

PROFESSOR, AKADEMİKIAN HAMLET İSAKHANLI, VISITS QINGDAO, CHINA

Professor, Academician Hamlet Isakhanli, founder of Khazar University, Chairman of the Board of Directors and Trustees, visited Qingdao within the framework of the World Conference of Sinologists and the Third Dialogue on Exchange and Mutual Learning Among Civilizations in China. Hamlet Isakhanli, who held numerous meetings during the trip, also visited primary

school No. 2 in Sihayan District of Qingdao city and participated in the festival "Music knows no borders" organized by students.

A meeting was held with the officials of the Sihayan district education department, and the proposal to implement student exchange between the relevant schools of the district and "Dunya" school was discussed.

Note that more than 2,000 students study in primary school No. 2, and each student necessarily skillfully plays a musical instrument. The school's orchestra of national and classical music instruments is famous throughout China.

XƏZƏR UNIVERSİTETİ "100 İLLİYİN GƏLƏCƏYİ" TƏDBİRİNDƏ KHAZAR UNIVERSITY AT "FUTURE OF 100 YEARS" EVENT

İyulun 5-də Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova, universitetin mentorları Fəridə Tatardar, Mehdi Kiyasatfər, Lalə Cəfərova, Humay Hüseynova, Kəmalə Mustafayeva və universitetin "Healmet" komandası Gələcək üçün Bacarıqlar layihəsi çərçivəsində "100 illiyin gələcəyi" adlı yekun

On July 5, the rector of Khazar University, Associate Professor İrada Khalilova, the "Healmet" team and mentors of the university Farida Tatardar, Mehdi Kiyasatfər, Lala Jafarova, Humay Huseynova, Kamala Mustafayeva participated at the final event called "Future of 100 Years" within the framework of

Mehdi Kiyasatfər, Humay Hüseynova, Kəmalə Mustafayeva, Fəridə Tatardar, Lalə Cəfərova

tədbirdə iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin (VXSDA) "İnnovasiyalar Mərkəzi" tərəfindən reallaşdırılan, "BP Azərbaycan" şirkətinin sponsorluğu və "Azəricard" MMC-nin təşkilati dəstəyi ilə baş tutan tədbir Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunub.

Açılış mərasimində VXSDA-nın sədri Ülvi Mehdiyev, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, BP-nin Xəzər bölgəsində xarici əlaqələr və kommunikasiya üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli çıxış ediblər.

Sonra müxtəlif universitetləri təmsil edən mentorların layihənin yekunu olaraq formalaşdırdıqları 19

the Skills for the Future project. participated.

The event, organized by the "Innovations Center" of the State Agency for Service to Citizens and Social Innovations under the President of the Republic of Azerbaijan, sponsored by "BP Azerbaijan" and organized by "Azericard" LLC, is dedicated to the 100th anniversary of National Leader Heydar Aliyev.

The event was attended by Minister of Education Emin Amrullayev, Chairman of State Agency for Service to Citizens and Social Innovations under the President of the Republic of Azerbaijan Ulvi Mehdiyev, Deputy Chairman Jeyhun Salmanov, BP Vice President for Foreign Relations and Communication in the Caspian Region Bakhtiyar Aslanbeyli, representatives of other institutions,

startap komandası öz startaplarını münisflər heyətinə təqdim edib. Xəzər Universitetinin "Helmet" komandası da öz startapını uğurla nümayiş etdirib. Startap motosikl qəzalarının qarşısını almaq məqsədilə yaradılan ağıllı sistem üzərində qurulub.

Tədbirdə innovasiya ekosisteminə dəstək olan universitet rektorlarına Ülvi Mehdiyev tərəfindən "ASAN xidmət" ilə səmərəli əməkdaşlığa görə" Azərbaycan Respublikasının medalı təqdim olub.

Sonda layihənin II Mentorluq Programının iştirakçılara sertifikatlar verilib.

university rectors, mentors, students and guests.

During the event, videos dedicated to the multifaceted activities of Heydar Aliyev, as well as reflecting the work done within the framework of the project, were shown.

Then 19 start-up teams formed by mentors representing different universities at the end of the project presented their start-ups to the jury. Khazar University's Helmet team also successfully demonstrated its startup. The startup is based on a smart system created to prevent motorcycle accidents.

At the end of the official part, Minister of Science and Education Emin Amrullayev, as well as BP vice-president for External Relations and Communications in the Caspian Region Bakhtiyar Aslanbeyli were awarded the Jubilee Medal "10th anniversary of the State Agency for Public Service and Social Innovations under the President of the Republic of Azerbaijan (2012-2022)".

Later, Ulvi Mehdiyev presented the medal of the Republic of Azerbaijan for effective cooperation with "ASAN service" to university rectors who support the innovation ecosystem. At the end, certificates were awarded to the participants of the II Mentoring Program of the project.

İradə Xəlilova

Ülvi Mehdiyev

"Helmet" komandası: Orxan Mustafayev (Kompüter mühəndisliyi), Ağa Bəydullayev (Mexanika mühəndisliyi), Səbuhi Qasımzadə (Komputer mühəndisliyi), Müsfiq Nağızadə (Biznesin idarə edilməsi), Elvin Əsədov (Elektrik və Elektronika Mühəndisliyi), Elruh Qədirlı (Menecment)

ELMİ ŞURANIN NÖVBƏTİ İCLASI NEXT SCIENTIFIC COUNCIL MEETING

İyulun 7-də Xəzər Universiteti Elmi Şurasının növbəti iclası keçirildi. İclası universitetin rektoru Dos. İradə Xəlilova açaraq, gündəlikdəki məsələləri elmi şura üzvlərinin nəzərinə çatdırdı.

Gündəliyin 1-ci məsələsi olan məzunlar haqqında məlumatları Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əfəndiyeva, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Ceyhun Məmmədov, Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekan müavini Aygün Verdiyeva, Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin dekan müavini Məhəmməd Eldarov və İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin dekanı İncilab Əhmədov təqdim etdilər.

Sonra Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin dekan müavini tərəfindən şura üzvlərinə magistratura tələbələrinin tezis mövzuları və elmi rəhbərləri barədə məlumat verildi. Gündəlikdəki üçüncü məsələ olan doktorant və dissertantların dissertasiya mövzularının, elmi rəhbərlərinin təsdiqi və dəyişdirilməsi haqqında məlumat şura üzvlərinə Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsi və İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsi tərəfindən verildi. Daha sonra Xəzər Universitetinin Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Telman Nüsrətoğlunun tərtib etdiyi "Osmanlı diplomatiyasının Cənubi Qafqaz hesabatları" və "Türk dövlətləri və mədəniyyətləri tarixi" adlı dərslər vəsaitlərinin, Fizika və elektronika departamentinin müdiri, fizika üzrə fəlsəfə doktoru, Dos. Fəridə Tatarlar və bir neçə həmmüəllifin tərtib etdiyi "Mikroelektronika və Nanoelektronika" adlı dərslər vəsaitinin, Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin müəllimi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Ülvi Babasoyun "Ədəbiyyatda postmodernizm" adlı dərslər vəsaitinin və eyni departamentin müəllimi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Qardaşxan Əzizxanlının "Çağdaş Azərbaycan şeirinin poetikası" adlı dərslər vəsaitinin çapı təqdim olunması haqqında məlumatlar şuranın elmi katibi Günəl Bahəddinova tərəfindən təqdim olundu və iclas iştirakçıları tərəfindən məsələ ilə bağlı müzakirə aparıldı.

Elmi şuranın gündəliyində duran cari məsələlər qismində ilk növbədə universitetin veb saytının yenilənməsi üçün məlumatların qısa müddətdə şirkətə təqdim olunması müzakirə edildi.

Elmi şuranın gündəliyindəki bütün məsələlərlə bağlı müsbət qərarlar qəbul edildi.

On July 7, the next meeting of the Scientific Council of Khazar University took place. The meeting was opened by the rector of the University, Assoc. Prof. İradə Khalilova, who brought the agenda items to the attention of the members of the Scientific Council.

Information about graduates, which was the 1st item on the agenda, was presented by Fakhranda Afandiyeva, dean of the School of Science and Engineering, Jeyhun Mammadov, dean of the School of Economics and Management, Aygun Verdiyeva, vice-dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences, Mahammad Eldarov, vice-dean of the Graduate School of Science, Art and Technology and Ingilab Ahmadov, dean of the Graduate School of Economics and Business.

Later, the vice-dean of the Graduate School of Science, Art and Technology informed the members of the Council about the topics of dissertations and supervisors of undergraduates. Information on the approval and change of topics of dissertations and supervisors of doctoral students and authors of dissertation, which was the third item on the agenda, was brought to the attention of the Council members by the Graduate School of Science, Art and Technology and the Graduate School of Economics and Business. Later, details of the publication of the textbooks "The South Caucasus Reports of Ottoman Foreign Ministry" and "History of Turkish States and Cultures" by Telman Nusratoghlu, Ph.D. in History and head of the Department of History and Archeology, the textbook "Microelectronics and Nanoelectronics" by Assoc. Prof. Farida Tatarlar, Ph.D. in Physics and head of the Department of Physics and Electronics and by several co-authors, the textbook "Postmodernism in Literature" by Ulvi Babasoy, Ph.D. in Philology and lecturer at the Department of Languages and Literatures and the textbook "Poetics of Modern Azerbaijani Poetry" by Gardashkhan Azizkhanli, Ph.D. in Philology and lecturer of the same department, was presented by the Scientific Secretary of the Council Gunel Bahaddinova, and the participants of the meeting focused on the issue.

Among the current issues put on the agenda of the Scientific Council, the provision of information to the company to update the University website was discussed first.

The event reached positive decisions on all items on the agenda of the Scientific Council.

Turan Əlizadə, Derya Yüreğilli Göksü, Fatma Nur Fişne, Arzu Bədəlova

QAZI UNIVERSİTETİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ “XƏZƏR”DƏ

Türkiyənin Qazi Universitetinin nümayəndələri Fatma Nur Fişne və Derya Yüreğilli Göksü Erasmus+ İşçi Heyətinin Mübadilə Proqramı (Erasmus+ KA107171) çərçivəsində 2023-cü il mayın 30-dan iyunun 2-dək Xəzər Universitetində oldular. Səfərin ilk günü professorlar əvvəlcə Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi, sonra İngilis dili və ədəbiyyat departamenti və Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsi tərəfindən qəbul edildilər.

Proqrama uyğun olaraq Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin direktor müavini Aytac Misgarlı qonaqları mərkəzin fəaliyyəti ilə tanış etdi. Nailəxanım Mədəniyyət Mərkəzində onlara görkəmli pedaqoq Nailəxanım İsayevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlar haqqında ətraflı məlumat verildi. Sonra Fizika və elektronika departamentinin müdiri Feride Tatardar qonaqları departament və laboratoriyasının fəaliyyəti ilə tanış etdi. Qonaqlar Beynəlxalq əlaqələr ofisinin əməkdaşları Turan Əlizadə və Arzu Bədəlovanın müşayiəti ilə “Atəşgah məbədi” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğunda ekskursiyada oldular.

Növbəti günlərdə Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekani Elza Səmədova ilə görüş oldu və Derya Yüreğilli Göksü tərəfindən Xəzər Universitetinin əməkdaşları üçün “Layihə idarə edilməsi və təhsil elmləri” mövzusunda məlumat sessiyası keçirildi.

Proqramın sonunda nümayəndə heyətinə sertifikat və hədiyyə təqdim olundu.

REPRESENTATIVES OF GAZI UNIVERSITY AT KHAZAR UNIVERSITY

Fatma Nur Fishne and Derya Yureghilli Goksu, representatives of Gazi University of Türkiye, visited Khazar University from May 30 to June 2, 2023 within the Erasmus+ Staff Exchange Program (Erasmus+ KA107171). On the first day of the visit, the professors were received first by the International Relations Office, then by the Department of English Language and Literature and the School of Humanities, Education and Social Sciences, respectively.

According to the program, the deputy director of the Library Information Center, Aytac Misgarli, introduced the guests to the activity of the center. In the Nailekhanim Cultural Center, they were given detailed information

about the exhibits reflecting the life and activities of the outstanding educator Nailekhanim Isayeva. Then the head of Physics and Electronics Department, Farida Tatardar, introduced the guests to the activities of the department and the laboratory. Then the guests went on an excursion to the "Ateshgah Temple" State Historical-Architectural Reserve with Turan Alizadeh and Arzu Badalov, employees of the International Relations Office.

In the following days, there was a meeting with Elza Samadova, the dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences, and an information session on "Project management and educational sciences" was held by Derya Yureghilli Goksu for Khazar University employees.

At the end of the program, a certificate and a gift were presented to the delegation.

Derya Yüreğilli Göksü Elza Səmədova

U-TRAIN LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ GÖRÜŞ

İyunun 9-da U-Train layihəsi çərçivəsində onlayn görüş keçirildi.

Qeyd edək ki, U-Train - “Müharibə dövründə və ondan sonra onlayn dərslər keçmək üçün təlim” birgə layihəsi Stokholm Universiteti, Xəzər Universiteti, İvan Franko adına Lvov Milli Universiteti tərəfindən Ukraynanın distant təhsil sistemindən ibarət konsorsium əsasında hazırlanıb.

Görüş Xəzər Universitetinin İnkişaf Mərkəzinin Layihə meneceri Səlimə Əhmədovanın giriş sözü ilə başladı. Sonra Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Vernygora layihənin İsveç səfərində baş verən hadisələrdən hazırladığı təqdimatla çıxış edib, görülən işlər və qarşıda duran məsələlərlə bağlı ətraflı məlumat verdi.

Görüşdə, həmçinin, Xəzər Universitetindən Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Səmədova və Təlim və tədris mərkəzinin direktoru Ülker Bayramova da iştirak etmiş, qarşıda duran məsələlərlə bağlı öz fikirlərini bildirmişlər.

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR OFİSİNİN KOORDİNATORU ODTU-DA INTERNATIONAL RELATIONS OFFICE COORDINATOR AT METU

İyunun 12-16-da Xəzər Universiteti Beynəlxalq əlaqələr ofisinin koordinatoru Arzu Bədəlova Erasmus+ İşçi Heyətinin Mübadiləsi Proqramı (KA 107) çərçivəsində Türkiyənin Orta Doğu Texniki Universitetinin (ODTU) təşkil etdiyi Beynəlxalq İşçi Həftəsində iştirak edib.

Tədbirin ilk günü universitetin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi tərəfindən proqramda iştirak edən universitetlərin nümayəndələrinin tanışlıq məqsədilə görüşü keçirilmiş və universitetin kampusu ətrafında kiçik tur təşkil edilmişdir.

Tədbirin ikinci günü Yeni Bolqarıstan Universiteti, Grand Valley Universiteti və İbadan Universitetinin iştirakı ilə beynəlmilləşmə sahəsində açıq panel müzakirəsi təşkil olunmuşdur.

Növbəti günlərdə Ankara şəhərinin Beypazarı bölgəsinə və şəhərin digər tarixi və mədəni abidələrinə ekskursiya təşkil olunmuşdur.

Qeyd edək ki, proqramda Varşava Universiteti, Budapeşt Metropolitan Universiteti, Tirana Universiteti və s. universitetlərin nümayəndələri də iştirak etmişlər.

Tədbirin sonunda hər bir iştirakçı Orta Doğu Texniki Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi tərəfindən sertifikatla təltif olunmuşdur.

MEETING WITHIN U-TRAIN PROJECT

On June 9, an online meeting was held within the framework of the U-Train project.

Note that the joint project U-Train - "Training for online classes during and after the war" was developed on the basis of a consortium consisting of Stockholm University, Khazar University, Ivan Franko National University of Lviv and distance education system of Ukraine.

The meeting began with the opening speech of Salima Ahmadova, project manager of Khazar University Development Center. Then vice-rector for International Relations Vlad Vernygora made a presentation on the events of the project during his visit to Sweden and gave detailed information on the work done and the upcoming issues.

Dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences Elza Samadova and director of the Teaching and Learning Center Ülker Bayramova also attended the meeting and expressed their views on the issues ahead.

On June 12-16, the coordinator of the International Relations Office at Khazar University participated in the International Staff Week organized by the Middle East Technical University of Turkey (METU) within the framework of the Erasmus+ staff exchange program (KA 107).

On the first day of the event, the International Relations Department of the university held an introductory meeting of university representatives participating in the program and organized a small tour around the university campus.

On the second day of the event, an open panel discussion on the internationalization was organized with the participation of New Bulgarian University, Grand Valley State University and University of Ibadan.

In the following days, an excursion was organized to Beypazarı District of Ankara and other historical and cultural monuments of the city.

Note that representatives of Grand Valley State University, Warsaw University, Budapest Metropolitan University, Tirana University and other universities participated in the program as well.

At the end of the event, each participant was awarded a certificate by the International Relations Department of the Middle East Technical University.

Vlad Vernygora, Zehra Efe Korkmaz, Turan Əlizadə

SABANCI UNIVERSİTETİNİN NÜMAYƏNDƏSİ “XƏZƏR”DƏ

İyunun 12-17-də Türkiyənin Sabancı Universitetinin Layihə meneceri Zehra Efe Korkmaz Erasmus+ İşçi Heyətinin Mübadilə Proqramı (Erasmus+ KA107\171) çərçivəsində Xəzər Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr ofisi və Karyera inkişaf mərkəzi tərəfindən qəbul edildi.

Proqramın ilk günü Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Vernygora, Beynəlxalq əlaqələr ofisinin koordinatoru Turan Əlizadə, Karyera inkişaf mərkəzinin Layihə rəhbəri Sebine Quluyeva və layihə meneceri Selimə Əhmədovanın türkiyəli qonaqla tanışlıq görüşü keçirildi. Görüşdə Vlad Vernygora Xəzər Universiteti haqqında ətraflı məlumat verdi. Beynəlxalq əlaqələr ofisi ilə də tanış olan nümayəndənin ofisin koordinatorları ofis və onun fəaliyyəti haqqında geniş məlumatlandırdılar.

Proqrama uyğun olaraq Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin direktor müavini Aytac Misgarli qonağı mərkəzin fəaliyyəti ilə tanış etdi. Nailexanım Mədəniyyət Mərkəzində ona görkəmli pedaqoq Nailexanım İsayevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlar haqqında məlumat verildi. Sonra Fizika və

(Ardı səh.74 -də)

SABANCI UNIVERSITY REPRESENTATIVE AT KHAZAR UNIVERSITY

On June 12-17, Zehra Efe Korkmaz, project manager of Sabancı University, Türkiye, visited Khazar University's International Relations Office and Career Development Center within the Erasmus+ Staff Exchange Program (Erasmus+ KA107171).

On the first day of the program, Vlad Vernygora, vice-rector for International Relations, Turan Alizade, coordinator of the International Relations Office, Sabina Guluyeva, project manager of the Career Development Center, and Salima Ahmadova, project manager, met with the Turkish guest. At the meeting, Vlad Vernygora gave detailed information about Khazar University. The coordinators of the International Relations Office informed the representative about the office and its activities.

In line with the program, the deputy director of the Library Information Center (LIC) Aytac Misgarli introduced the guests to the activities of the center. In the Nailekhanim Cultural Center, they were given detailed information about the exhibits reflecting the life and activities of the outstanding educator Nailekhanim Isayeva. Then the guest met with the head

(To be continued page 74)

elektronika departamentinin müdiri Fəridə Tatardarla görüşən qonaq departament və laboratoriyanın fəaliyyəti ilə tanış oldu.

Programın növbəti günündə Vlad Vernygora ilə Zehra Efe Korkmaz arasında Xəzər Universiteti və Sabancı Universitetinin proqramları haqqında fikir mübadiləsi aparıldı.

Sonra qonaq və Beynəlxalq əlaqələr ofisinin koordinatoru Turan Əlizadə "Atəşgah məbədi" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğunda ekskursiyada oldular.

Programın sonunda nümayəndə heyətinə sertifikat və hədiyyə təqdim edilmişdir.

of the Department of Physics and Electronics Farida Tatardar and got acquainted with the activities of the department and laboratory.

On the next day of the program, Vlad Vernygora and Zehra Efe Korkmaz exchanged views on the programs of Khazar University and Sabancı University.

Then the guest and the coordinator of the International relations office, Turan Alizade, went on an excursion to "Ateshgah Temple" State Historical-Architectural Reserve.

At the end of the program, a certificate and a gift were presented to the delegation.

ERASMUS+ ECAR LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ MƏLUMATLANDIRICI SEMİNAR INFORMATIVE SEMINAR WITHIN ERASMUS+ ECAR PROJECT

Günəl Bahəddinova

İyunun 23-də İnkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Xəzər Universitetinin tərəfdaş olduğu "Azərbaycanda Rektorlar Konfransının yaradılması" (ECAR) adlı Erasmus+ layihəsi çərçivəsində məlumatlandırıcı seminar keçirilib.

Tədbirdə Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin elmi işlər üzrə dekan müavini Günəl Bahəddinova təqdimatla çıxış edib. O, layihə çərçivəsində İsveçə səfəri haqqında məlumat verib, KTH Texnologiya Universitetindəki təcrübəsindən, orada tədqiqat sahəsində görülən işlərdən danışib.

Görüş sual-cavab sessiyası ilə yekunlaşıb.

On June 23, an informative seminar was held within the framework of the Erasmus+ project "Establishment of the Rectors' Conference in Azerbaijan" (ECAR), in which Khazar University is a partner, organized by the Development Center.

Gunel Bahaddinova, deputy dean for scientific affairs of the Graduate School of Science, Art and Technology, made a presentation at the event. She informed about her visit to Sweden within the framework of the project, spoke about her experience at the KTH University of Technology and the work done there in the field of research.

The meeting ended with a question and answer session.

Tuncay Yılmaz, Fəxrəndə Əfəndiyeva, Can Çivi

İyunun 19-23-də Türkiyənin Manisa Celal Bayar Universitetinin Mühəndislik fakültəsinin professorları Can Çivi və Tuncay Yılmaz Erasmus+ İşçi Heyətinin Mübadilə Programı (Erasmus+ KA107171) çərçivəsində Xəzər Universitetinin Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsi və Beynəlxalq əlaqələr ofisi tərəfindən qəbul edildilər.

Programın ilk günü Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Vernygora, Fizika və elektronika departamentinin müdiri Fəridə Tatardar, Kimya mühəndisliyi departamentinin koordinatoru Rəsul Muradi, Neft mühəndisliyi departamentinin müdiri Elşən Abdullayev, Mexanika mühəndisliyi departamentinin müdiri Mehdi Kiyasatfar, Beynəlxalq əlaqələr ofisinin koordinatorları Fatimə Vəliyeva və Arzu Bədəlovanın iştirakı ilə türküyəli professor-müəllim heyəti ilə tanışlıq görüşü keçirildi.

Mühəndislik fakültəsinin professoru Tuncay Yılmaz Xəzər Universitetinin Mühəndislik fakültəsinin tələbələri üçün "Qida mühəndisliyi" mövzusunda seminar keçirdi.

Programa uyğun olaraq Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin (KİM) direktor müavini Aytac Misgarlı qonaqları mərkəzin fəaliyyəti ilə tanış etdi. Nailəxanım Mədəniyyət Mərkəzində onlara görkəmli pedaqoq Nailəxanım İsayevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlar haqqında ətraflı məlumat verildi. Sonra Rəsul Muradi, Elşən Abdullayev və Mehdi Kiyasatfar türküyəli professorlara departamentlərdəki laboratoriyaların iş prinsiplərini izah etdilər.

Programın növbəti günlərində isə qonaqlar Fəridə Tatardar və Mehdi Kiyasatfar ilə departamentlərarası əməkdaşlıq istiqamətində danışıqlar apardılar.

Qonaqlar üçün "Atəşgah məbədi" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğuna ekskursiya təşkil olundu.

Programın sonunda nümayəndə heyətinə Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekani Fəxrəndə Əfəndiyeva tərəfindən sertifikat təqdim edildi.

MANISA CELAL BAYAR UNİVERSİTETİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ "XƏZƏR"DƏ

REPRESENTATIVES OF MANISA CELAL BAYAR UNIVERSITY AT KHAZAR UNIVERSITY

On June 19-23, Can Chivi and Tuncay Yılmaz, professors of the Faculty of Engineering of Manisa Celal Bayar University, Türkiye, visited the School of Science and Engineering and the International Relations Office of Khazar University within the framework of the Erasmus+ Staff Exchange Program (Erasmus+ KA107171).

On the first day of the program, an introductory meeting with the Turkish teaching staff was held with the participation of vice-rector for International Relations Vlad Vernygora, head of Physics and Electronics Department Farida Tatardar, coordinator of Chemical Engineering Department Rasoul Morad, head of Petroleum Engineering Department Elshan Abdullayev, head of Mechanical Engineering Department Mehdi Kiyasatfar, coordinators of International Relations Office Fatima Valiyeva and Arzu Badalova.

Professor of the Faculty of Engineering Tuncay Yılmaz held a seminar on "Food Engineering" for students of the School of Science and Engineering at Khazar University.

In line with the program, the deputy director of the Library Information Center (LIC) Aytac Misgarli introduced the guests to the activities of the center. In the Nailekhanim Cultural Center, they were given detailed information about the exhibits reflecting the life and activities of the outstanding educator Nailekhanim Isayeva. Then Rasoul Morad, Elshan Abdullayev and Mehdi Kiyasatfar explained to the Turkish professors the working principles of the laboratories in the departments.

In the following days of the program, the guests held talks with Farida Tatardar and Mehdi Kiyasatfar on inter-departmental cooperation.

An excursion to the "Ateshgah Temple" State Historical-Architectural Reserve was organized for the guests.

At the end of the program, the dean of the School of Science and Engineering, Fakhranda Efendiyeva, presented a certificate to the delegation.

*Ahmet Ataç**Hamlet İsaханlı*

**MANİSA CELAL BAYAR UNIVERSİTETİNİN
RƏHBƏRLİYİ "XƏZƏR"DƏ
MANİSA CELAL BAYAR UNIVERSITY ADMINISTRATION
AT KHAZAR UNIVERSITY**

İyunun 21-23-də Türkiyənin Manisa Celal Bayar Universitetinin rəhbərliyi Xəzər Universitetində oldu.

İlk gündə keçirilən görüşdə Manisa Celal Bayar Universitetinin rektoru professor Ahmet Ataç, rektorun həyat yoldaşı Sevda Ataç, Beynəlxalq əlaqələr ofisinin koordinatoru Betül Bülbül Oğuz, Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qeydiyyat Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaханlı, universitetin rektoru do-sent İradə Xəlilova, Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Alex Vernygora, İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Əlövsət Əmirbəyli, Keyfiyyətin təminatı mərkəzinin direktoru Lyudmila Sotova, Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Səmədova, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əfəndiyeva, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Ceyhun Məmmədov, İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin dekanı İncilab Əhmədov, Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin dekan müavini Məhəmməd Eldarov, Fizika və elektronika departamentinin müdiri Fəridə Tatardar, İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin müdiri Milana Abbasova, Beynəlxalq əlaqələr ofisinin koordinatoru Fatimə Vəliyeva

On June 21-23, Türkiye's Manisa Celal Bayar University administration visited Khazar University.

The meeting held on the first day was attended by rector of Manisa Celal Bayar University Professor Ahmet Atach, rector's wife Sevda Atach, coordinator of International Relations Office Betul Bulbul Oguz, Khazar University founder, chairman of the Board of Directors and Trustees Professor, Academician Hamlet Isakhanli, university rector Associate Professor Irada Khalilova, vice-rector for International Relations Vlad Alex Vernygora, director of Public Relations and Media Alovzat Amirbeyli, director of Quality Assurance Center Lyudmila Sotova, dean of the

School of Humanities, Education and Social Sciences Elza Samadova, dean of the School of Science and Engineering Fakhranda Efendiyeva, dean of the School of Economics and Management Jeyhun Mammadov, dean of the Graduate School of Economics and Business Ingilab Ahmadov, deputy dean of the Graduate School of Science, Art and Technology Mahammad Eldarov, head of the Department of Physics and Electronics Farida Tatardar, head of the Department of English Language and Literature Milana Abbasova, coordinator of the International Relations Office Fatima

Sevda Ataç İrada Xəlilova

İştirak etdilər.

Görüşdə ikitərəfli əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi üçün təhsil müəssisələri arasında tərəfdaşlıq və akademik əlaqələrin gücləndirilməsi istiqamətində müzakirələr aparıldı.

Görüşün sonunda hər iki tərəf bir-birinə hədiyyə təqdim etdi.

İyunun 23-də Manisa Celal Bayar Universitetinin rəhbərliyi ilə Xəzər Universitetinin Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsi və Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsi dekanlarının, departament müdirlərinin görüşü keçirildi.

İlk görüşdə Manisa Celal Bayar Universitetinin rektoru professor Ahmet Ataç, Xəzər Universitetinin Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əfəndiyeva və departament müdirləri iştirak etdilər. Hər iki universitetin müvafiq fakültələri arasında əməkdaşlıq, həmçinin birgə elmi tədqiqatlar haqqında geniş müzakirə aparıldı.

Digər görüşdə isə Manisa Celal Bayar Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr ofisinin koordinatoru Betül Bülbül Oğuz, Manisa Celal Bayar Universitetinin rektorunun həyat yoldaşı Sevda Ataç, Xəzər Universiteti Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Səmədova və departament müdirləri iştirak etdilər. Hər iki universitetin müvafiq fakültələrinin departamentləri arasında uyğun istiqamətlərdə əlaqələr qurulması danışıq mövzusu oldu.

Qeyd edək ki, Xəzər Universiteti 1992-ci ildə Manisada qurulmuş Manisa Celal Bayar dövlət universiteti ilə 2018-ci ildən bəri əməkdaşlıq edir.

Valiyeva.

During the meeting, discussions were held on strengthening partnership and academic ties between educational institutions in order to further enhance bilateral relations.

At the end of the meeting, both sides presented each other with gifts.

On June 23, a meeting of the deans and department heads of the School of Science and Engineering and the School of Humanities, Education and Social Sciences of Khazar University was held Manisa Celal Bayar University administration.

The rector of Manisa Celal Bayar University

Betül Bülbül Oğuz

Professor Ahmet Ataç, dean of the School of Science and Engineering of Khazar University Fakhranda Efendiyeva and department heads took part in the first meeting. An extensive discussion took place between the respective faculties of both universities on promoting cooperation and joint scientific research.

The other meeting was attended by Betul Bulbul Oguz, coordinator of the International Relations Office of Manisa Celal Bayar University, Sevda Ataç, wife of the rector of Manisa Celal Bayar University, Elza Samadova, dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences of Khazar University and heads of departments. It was the subject of discussion to establish relations between the Departments of the respective faculties of both universities in the appropriate directions.

Note that Khazar University has been cooperating with Manisa Celal Bayar State University, established in Manisa in 1992, since 2018.

DÜNYANIN ƏN BAHALI BEŞ SAATI

İnsanlar əsrlər boyu saatları təkcə vaxtı təyin etmək vasitəsi kimi deyil, eyni zamanda, bəzək, lüks və status göstəricisi kimi qəbul ediblər. Ustalar ən bahalı saatları incəsənət əsəri kimi də yaradıblar. Onların hazırlanmasında qızıl, brilyant, başqa qiymətli metal və daş-qaşdan istifadə olunub. AZƏRTAC dünyanın ən bahalı 5 saatını oxuculara təqdim edir.

1. "Qraf almazı hallüsinasiyası" saati

Dünyanın ən bahalı, qiyməti 55 milyon dollar olan bu saatin üzərində 110 karatlıq ən nadir və müxtəlif rənglərdə almazlar var. Onun korpusu platindən hazırlanıb və qolbağı da müxtəlif qiymətli daşlarla bəzədilib. Bu saat adının açıqlanmadığı bir milyarderin şəxsi kolleksiyasına aiddir.

2. "Jacob və korporasiyası" milyarder saati

Qiyməti 18 milyon dollar olan bu ən heyranedicisi saatin üzərində 260 karatlıq zümrüd kəsimi brilyant var, ağ qızıldan olan qolbağı isə 18 karat almazla bəzədilib. Saatin korpusu safir kristalından hazırlanıb və siferblatı unikal skelet dizaynı ilə işlənib. Onilliklər keçməsinə baxmayaraq, saatin mexanizmi qüsursuz işləyir.

3. "Patek Philipp" qrossmeyster zəngi saati

Funksiyası və dizaynı ilə bağlı "Patek Philipp" qrossmeyster zəngi adlanan bu saatin qiyməti 31 milyon dollardır. O, mexanizminin mürəkkəb olması ilə fərqlənir. Bu saat əbədi təqvim, ay fazasının ekranı, dəqiqə təkrarlayıcı və s. kimi 20 funksiya malikdir. O, 18 karat qızıldan hazırlanıb və siferblatını hər iki tərəfdən göstərmək üçün avtomatik dönməyə imkan verən dizaynı var.

4. Mari Antuanettanın "Brigit Grand komplikasiyası" saati

Qiyməti 30 milyon dollar olan bu unikal saat kraliça Marie Antoinette'yə yaraşan saat almaq istəyən anonim alıcı tərəfindən sifariş edilib. O, 18 karat qızıldan hazırlanıb və bir neçə mürəkkəb funksiyalara, o cümlədən dəqiqə təkrarlayıcısı və əbədi təqvimə malikdir. Saat istismara verildikdən 30 il sonra üzə çıxarılıb. Məşhur kraliçanın adına olan bu saat şəxsi kolleksiyada saxlanılır.

5. "Rolex Daytona" saati

Qiyməti 18,7 milyon dollar olan "Rolex Daytona" dünyanın ən məşhur və eyni zamanda, ən bahalı saatlarından biridir. Bu məxsusi "Rolex Daytona" məşhur aktyor Pol Nyuman'a məxsus olub. Saat indi "Paul Newman" kimi tanınan unikal siferblat dizaynına malikdir və onu daha da dəyərli edən bir sıra brilyantlarla bəzədilib.

QƏBUL QAYDALARI

DÜNYA MƏKTƏBİ

Məktəbə qəbul müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir. Müsabiqədə iştirak etmək üçün məktəbə gəlməklə, bizə zəng etməklə və ya online qeydiyyatdan keçə bilərsiniz. <http://e.dunyaschool.az/sagirdqebulu>

Müsabiqədə şagirdlərin təhsil aldıkları sinfə uyğun bilik səviyyəsi, sağlamlığı, maraq dairəsi əsas götürülür. Hər bir şagirdin fərdi xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün valideynlərlə söhbətlər aparılır.

Qəbul imtahanında ən yüksək nəticə göstərən VIII-XI sinif şagirdləri təqaüd imkanı qazanırlar.

İngilis bölməsində tədris Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının (IB) ibtidai (PYP), orta məktəb (MYP) və Diplom proqramları (DP) əsasında qurulur.

Diplom proqramında təhsil müddəti iki ildir (X, XI siniflər).

Azərbaycan və rus bölmələrinə ingilis dili ikinci dil kimi beynəlxalq standartlara uyğun tədris olunur. Şagirdlərin seçimi ilə fransız, alman və ya çin dili də öyrədilir.

Dünya məktəbində fikirləşməyi öyrətmək prinsipi əsas götürülür və tədris prosesinin təşkili bu yönümdə qurulur. Siniflərdə şagird sayının az olması hər bir şagirdə fərdi yanaşmağa imkan yaradır.

Sağlam əsaslar üzərində qurulmuş ciddi nizam-intizam təlim-tərbiyə prosesinin yüksək səviyyədə təşkilinə kömək edir.

DÜNYA
ANA
MƏKTƏBİ

Ana məktəbinə qəbul zamanı hər bir uşağın fərdi xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün məktəbin psixoloqu valideynlərlə fərdi söhbətlər aparır. Uşaqlar psixoloji müayinədən və həkim müayinəsindən keçirilir.

Uşaqların sağlamlığı, normal qavrama qabiliyyəti, səlīs nitqi və maraq dairəsi əsas götürülür.

Məktəbə qəbul ediləcək şagirdlər "Şagird qəbulu üzrə məktəbdaxili komissiya"nın rəyi əsasında müəyyən edilir və məktəb rəhbərinin əmri ilə rəsmiləşdirilir.

QƏBUL ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR:

- Ərizə
- 4 ədəd fotosəkil (3x4, rəngli)
- Doğum haqqında şəhadətnamənin surəti
- Şəxsiyyət vəsiqəsi
- Tibbi arayış
- Yaşayış yeri haqqında arayış
- Valideynin iş yeri haqqında arayış

Ünvan: Binəqədi rayonu,
Əcəmi Naxçıvani 9
Tel: +994 12 563 59 40/47/48

XƏZƏR UNIVERSİTETİ

HƏR GÜN, HƏR SAAT MÜKƏMMƏLLİYƏ DOĞRU!

NIYƏ XƏZƏR UNIVERSİTETİ?

- Diplomların bütün xarici ölkələrdə tanınması
- Dövlət sifarişi əsasında təhsil almaq imkanı
- Eyni vaxtda 2 ixtisas üzrə təhsil almaq imkanı
- Təhsil haqqının Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzinin (keçmiş TQDK) imtahanlarında yığılan ballara uyğun olaraq ödənilməsi
- Təhsil haqqının hissə-hissə ödənilməsi
- Zəngin kitabxana, innovativ laboratoriyalar, müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları infrastrukturunun varlığı
- Dövlət sifarişi və ya ödənişli təhsil almalarından asılı olmayaraq, təhsildə göstərdikləri nailiyyətlərə görə təqaüd almaq imkanı
- Əlavə ödəniş etmədən təhsilinin bir hissəsini Amerika, Avropa və Asiyanın tanınmış ali məktəblərində davam etdirmə imkanı
- Keyfiyyətli və əhatəli tələbə xidmət sistemi (həkim, psixoloji mərkəz, karyera-işə düzəlmə mərkəzi və s.)
- Yüksək standartlara cavab verən müasir yataqxana

TƏHSİL HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİNDƏ GÜZƏŞTLƏR

- 650-700 bal - təhsil haqqından tam azad edilir
- 600-649 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 50% güzəşt edilir
- 550-599 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 40% güzəşt edilir
- 500-549 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 25% güzəşt edilir
- 450-499 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 20% güzəşt edilir
- 400-449 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 15% güzəşt edilir
- 350-399 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 10% güzəşt edilir

Uğurlu karyera qurmaq,
təhsildən zövq almaq və
yadda qalan tələbə
həyatı yaşamaq istəyirsən?

**Xəzər Universitetini
seç!**

BAKALAVR SƏVİYYƏSİNDƏ İXTİSASLARIMIZ

- * Kompüter elmləri
- * Kompüter mühəndisliyi
- * Neft-qaz mühəndisliyi
- * İnşaat mühəndisliyi
- * Radiotexnika və telekommunikasiya mühəndisliyi
- * Elektrik və elektronika mühəndisliyi
- * Kimya mühəndisliyi
- * Mexanika mühəndisliyi
- * Riyaziyyat və informasiya müəllimliyi
- * Fizika müəllimliyi
- * Memarlıq

1

2
QRUP

- * Mühasibat
- * Maliyyə
- * İqtisadiyyat
- * Menecment
- * Marketing
- * Biznesin idarə edilməsi
- * Turizm işinin təşkili
- * Regionşünaslıq (Avropa)
- * Beynəlxalq münasibətlər
- * Coğrafiya müəllimliyi

3
QRUP

- * İngilis dili və ədəbiyyatı
- * Azərbaycan dili və ədəbiyyatı
- * Tərcümə (ingilis dili)
- * Politologiya
- * İngilis dili müəllimliyi
- * Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- * İbtidai sinif müəllimliyi
- * Tarix müəllimliyi
- * Tarix və coğrafiya müəllimliyi

4
QRUP

- * Kimya müəllimliyi
- * Biologiya müəllimliyi
- * Kimya və biologiya müəllimliyi
- * Psixologiya
- * Baytarlıq təbabəti

5
QRUP

- * Dizayn
- * Təsviri incəsənət müəllimliyi